

Naročnina znaša mesečno 25 Din,
za inozemstvo 40 Din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafova ulica 5. Telefon
št. 8122, 8123, 8124, 8125 in 8126
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telef.
št. 440.
Celje: Kocenova ulica 2. Telefon
št. 190.

Rokopisi se ne vračajo.
— Oglasi po tarifu. —

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125 in 8126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492.

Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta 13. Telefon št. 455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošti, šek. savodih: Ljubljana
št. 11.842; Praha číslo 78.180;
Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 29. decembra.

Žalostno poglavje v zgodovini naše države je danes prispelo do zaključka. Četverna koalicija je razbita, kamelet dr. Korošca razpada. Po 20. juniju je bilo treba bleda na bolečo rano, namesto tega pa so narodu dali suneš in kundačom. Potrebno je bilo zadoščenje, doslo pa je izzivanje. Zato ni čudno, da so grenka čustva marsike prekipevala v sovraštvo. Mi to mirno obzujemo, sami se dvigamo nad njo, kdor pa noče biti nepristranski, jo mora razumeti. Zlasti bi jo morali razumeti Srbi, ki so živeli v sosedstvu krvne osvete, sedaj pa pridigujejo Hrvatim, naj čez noč zaduše elementarna čustva ljudstva, ki obžaluje in preklinja umor ljubljenskih voditeljev.

Psihologi pač niso v Beogradu. Z nerodnostjo in gospodovalnostjo so odbili vsa srca in ko je bila storjena najhujša krivica, so šli v bolečo rano brez potrebe s surovostjo. To je bila vlada dr. Korošca.

Dr. Korošec mora iti. Narod pa je ostal, a še več je nezaupanja v njegovo srce. Misija dr. Korošca je bila ena največjih napak, storjenih nad jugoslovensko državnostjo.

Svetla točka v tem tužnem času je nastop starega borca »čike« Ljube. Lani ko so ga strle intrige in vse možne človeške nadloge, ki so se kakor lavina zrušile na njegove slabotne rame, je skoro vsakdo že obupal nad njim. Misli smo vsi, da je usoda povsem zlomila to rodoljubno energijo. Te dni pa se je pokazalo — in to bo ostalo zabeleženo še dolgo, — da je g. Davidović še vedno sposoben riskirati za višji cilj. Očita se mu, da od KDK nima nobenih zagotovil in garancij, a pri tem se prežira, da je prav v tem moralna in državniška veličina njegovega dejanja. Režim dr. Korošca je bil obsojen na smrt, desperadi so pripravljeni ga držati, dokler ne bi hiša pogorela do tal, naša valuta pa propadla. G. Davidović je narodu skrajšal trpljenje in s tem dal možnost, da se še mnogo reši.

A kaj sedaj? Desperadi so na delu za »trojko«. Mi se je kot stranka ne bojimo, v strahu pred njo pa mora biti vsakdo, ki mu je za našo državo. KDK ne bo ne apelirala, ne prosila, ne protestirala, ako se krona odloči za »trojko«. Izgovor na potrebo budžeta pa ne bo zmanjšal teže odgovornosti niti za trohico.

Državni raison priporoča režim, ki bi vlił zopet nekaj zaupanja v državno upravo in izvedel svobodne volitve. Ustavotvorne ali običajne volitve? Brez izpremembe ustave ne poide in to se mora izvršiti v legalni obliki. Izprememba ustave se mora izvršiti, če hoče imeti blagodejen efekt, sporazumom nikakor pa ne z majoriziranjem. To ne daje pravice »veta« za narajive ali frivole zahteve, ker je tu sodba naroda, ki bo razorožila vsakogar, ki bi hotel samo razdirati, pa tudi onega, ki bi trdovratno branil katerikoli najmanjši pojav hegemonizma.

Seveda bi bilo najbolje, da se vprašanje ustavne reforme reši čimprej. Zato pa je potreben prejšnji sporazum vsaj v glavnih načelih. Ako smo že tako daleč, da je to mogoče, potem bo vsakdo želel, da nova ustavotvorna skupščina čimprej opravi svoje delo.

Bati se je, da atmosfera in duhovi za to odločitev še niso zreli. V Beogradu še vedno govorijo samo o razširjenih samoupravah, o nekakem povečanju oblasti, kar pomeni praktično samo prevajitev ogromnih bremen na ramena oblasti, ne pa saniranje centrale. Formula »razširjenih samouprav«, ki jo je svoječasno skoval dr. Marinković, se je preživela. Na drugi strani so ekstremne zahteve po samostojnih državah v raznih odkritih in prikritih formulah istotako nemogoče solucije jugoslovenskega ustavnega problema. Tudi one, ki so itak izkopane iz frankovske predvoje orožarje, morajo v grob poleg Marinkovičeve formule.

Zagrebska deklaracija od 1. avgusta 1928, je pokazala pot k edinicam, ki imajo tvoriti reorganizirano državno celoto. Vsako hegemonijo z ustavnimi odredbami onemogočiti in ustvariti garancijo, da se v deklaraciji označene edince morejo v okviru državnega edinstva svobodno izživeti, to je okvir za novo ustavno ureditev. Okvir za svobodno Hrvatsko in svobodno Slovenijo, da ne govorimo o Srbstvu in jugoslovenski državi.

Te ideje zore in si prebijajo pot skozi skalovje šovinizma in ledenike hegemonizma.

Edini izhod iz krize, ki more spasiti državo, je objektivna vlada, ki bo vodila svobodne volitve. Ako smo že zmogli postaviti glavne linije, naj bodo ustavotvorne, ako še nismo, naj bodo navadne, da se iz njih porodi vlada reševanja države, vlada sporazuma in priprave za ustavno reformo, ki je neizogibna. Kdor bi jo hotel izigravati, ali

Službena napoved demisije vlade

Ves včerajšnji dan je še potekel v brezuspešnih poskusih rešiti četverno koalicijo. — Večerna ministrska seja. Vladni komuniké napoveduje koalicijo

Beograd, 29. decembra ob 20. p. Dogodki današnjega dne potrjujejo, da so ostali vsi obupni napori dr. Korošca in Velje Vukičevića za ohranitev njunega režima brezuspešni in da sta se morala spriči odpora demokratov odnošno Ljube Davidovića, ki kljub vsem obljubam vendarle ni hotel še nadalje nositi odgovornosti za početje režima, v katerem sta imela glavno besedo dr. Korošec in Velja Vukičević, končno vendarle odločiti za ostavko. V tem trenutku se nahaja dr. Korošec na dvoru, da s predajo demisije tudi formalno otvori krizo vlade.

Daširavno so že včeraj popoldne z vsjo sigurnostjo računali s tem, da bo demisijonirala vlada včeraj zvečer ali najkasneje danes popoldne, je dr. Korošec po svojem večernem posvetovanju z Vukičevićem še enkrat skušal preprečiti razpad četverne koalicije in ohraniti na krmlu svoj režim. Potrdila se je danes vest, da je po svojih sinočnih konferencah poslal pozno zvečer Ljubi Davidoviću sporočilo, da je tkzv. vladna trojka pripravljena sprejeti demokratske zahteve, če demokrati odnošno Ljuba Davidovića s svoje strani pristanejo na poostreitev režima proti KDK in na ostre ukrepe, ki sta jih začela Vella Vukičević in dr. Korošec na lašno pest izvajati v Zagrebu in vseh prečasnih krañh proti protivnikom hegemonističnega režima.

Ponovna seja šefov četverne koalicije

Daš je bilo dokaj malo verjetno, da bi se Ljuba Davidović po vsem tem, kar se je odigralo v vrstah četverne koalicije tekom zadnjega časa, zopet vdal, je dr. Korošec v pričakovanju, da si bo g. Davidović preko noči vendarle premislil, za danes popoldne ob 10. ponovno sklical sejo šefov četverne koalicije. Seja se je vršila v vladnem predsedstvu in je trajala 35 minut. Tudi ta zadnji poizkus je ostal brezuspešen. Ljuba Davidović je prvi odšel s seje. Novinarjem je izjavil, da je v polnem obsegu vztrajal pri svojih zahtevah in da se bo kmalu videlo, kaj bo sledilo. Vella Vukičević je zapuščal vladno predsedstvo vidno slabe volje in bilo je takoj jasno, da on in dr. Korošec nista uspešla. Po Davidovičevem odhodu so imeji Vukičević, dr. Korošec in Spaho še pol ure trajajoče posvetovanje, nakar je dr. Korošec ob pol 12. odšel na dvor v avdienco.

Opoldanska avdienca dr. Korošca

Po mestu se je bliskovito razširila vest, da je vlada v demisiji in da bo dr. Korošec že v svoji opoldanski avdienci podal ostavko. Pred dvorom se je zbralo mnogo ljudi, ki so nestrpno čakali nadaljnjih poročil.

Dr. Korošec se je vrnil z dvora kmalu po 12. uri. Odšel je v vladno predsedstvo ter sklical za 6. uro zvečer sejo ministrskega sveta. O rezultatu svoje avdiencie ni hotel ničesar povedati. Splošno se je mislilo, da je ostavka vlade že izročena, da pa bo objavljena uradno šele po seji ministrskega sveta, na kateri da hoče dr. Korošec podrobno motivirati ostavko.

Poskus pregovoriti demokratske ministre

V ministrskem predsedstvu je pričakoval dr. Korošca Vukičevićev intimni posl. O. Popović, kateremu je dr. Korošec podal poročilo o avdienci. Nato je povabil k sebi ministra Šumenkovića, ki uranjuje v isti hiši in pri katerem se je nahajal tudi minister Angelić. Kako se zahtuje, je skušal dr. Korošec oba ministra, ki sta pristaša g. Marinkovića, pregovoriti, naj demokratski ministri ostanejo v vladi ter apelirajo na demokratski klub, ki bi se zbal morebitnega razpada ter bi bil poudarjen. Tako bi se pridobilo na času. Oba sta ta predlog odbila. Vendar se je popoldne preko gotovih ljudi še enkrat poskušalo vplivati na demokratske ministre naj se izneverijo Davidoviću, češ da so jim brez obzira na odločitev demokratskega kluba portfelji na razpolago.

koga prevartiti, ga bo treba izločiti brez usmiljenja.

Dr. Korošec in tovariši zavlačujejo izvršitev obsedbe nad seboj. Napenajo vse sile da bi etabliirali diktaturo trojke. Lahko povzročijo še škodo, rešiti pa se ne morejo več.

Davidović vztraja na zahtevi po demisiji

Ljuba Davidović je po seji šefov četverne koalicije odšel v demokratski klub, kjer je že bilo zbrano vodstvo demokratske stranke. Ljuba Davidović je poročal o poteku razgovorov z ostalimi šefi vladnih strank ter naglasil, da je odklonil vse pogoje, ki so jih stavili dr. Korošec, Vella Vukičević in dr. Spaho ter zahteval, naj dr. Korošec čim prej poda ostavko celokupne vlade, ker bo v nasprotnem slučaju treba izzvati vladno krizo na drug način. Posvetovanja v demokratskem klubu so trajala do 2. Odhajajoč domov, je Ljuba Davidović novinarjem ponovno izjavil, da vztrajalo demokrati pri svojih zahtevah.

»Ali je res,« so se zanimali novinarji, »da ste zahtevali od dr. Korošca, naj poda ostavko, da na ta način omogoči pričetek razgovorov z Zagrebom?«

»Da, to sem že davno zahteval.«

»Trdi se tudi, da je dr. Korošec zahteval, naj demokratski ministri s svojo ostavko izzvajo vladno krizo.«

»Ne vem, kaj hoče g. Korošec. Vem pa, kaj hočem mi. Sicer bo pa zvečer seja ministrskega sveta in potem vam bo jasno, kako stoji stvar.«

Zadnja seja ministrskega sveta

Z naraščajočo napetostjo so v vseh političnih krogih in tudi v ostali javnosti pričakovali sejo ministrskega sveta in nadaljnega razvoja dogodkov. V vladnem predsedstvu so bili ves popoldan zbrani radikalni ministri z dr. Korošcem, v demokratskem klubu pa se je vršila konferenca vodstva demokratske stranke.

Točno ob 6. so se zbrali vsi ministri z izjemo »težko obolelega« dr. Marinkovića in vojnega ministra generala Hadžića v vladnem predsedstvu, kjer se je nato vršila seja ministrskega sveta. Seja je trajala jedva 25 minut.

Ministri so odinajali skrajno rezervirani in so na vprašanja novinarjev kratko izjavljali, da bo itak izdan komuniké, za podrobnosti pa naj se obrnejo na dr. Korošca. Demokratski minister Pera Marković je opozoril novinarje, da jim bo pojasnil stališče demokratskih ministrov minister Grof. Prometni minister Andra Stančić je šaljivo pripomnil: Ostavka ni sprejeta. Finančni minister dr. Šumetić pa je na vprašanje, ali je vlada že podala ostavko, ironično odvrnil: »Saj vidite, da grem peš. Če bi bil še minister, bi se gotovo peljal z avtomobilom.« Minister pošte dr. Kujuždžić je dejal: »Ravnajte se po svetopisemskih besedah: Čakaite in vse vam bo razodeto.« Končno je bil ob 7.20 izdan iz vladnega predsedstva sledeči komuniké:

Službena napoved demisije

»Na današnji seji ministrskega sveta je ministrski predsednik dr. Korošec obrazložil historični in potek razgovorov med šefi vladnih strank. Končno je izjavil, da je prišel na osnovi teh razgovorov do pneničanja, da jih je treba razčistiti na način, kakor to zahtevajo parlamentarni običaji. Seja je bila nato zaključena.«

Neuspela intriga

Hegemonistična trojka bi rada nov Markov protokol!

Beograd, 29. decembra, r. Včeraj je dospel v Beograd zagrebški veniki župan general Maksimović, ki je še zvečer imel dolgo konferenco z dr. Korošcem. Kako se v radikalnih krogih zahtuje, je imela ta konferenca poseben značaj. Kleroradikali so namreč v zadnjem trenutku poskušali, da izigrajo akcijo g. Davidovića na ta način. Da poskusijo razbiti KDK. G. Maksimović je poskusil v Zagrebu stopiti v direkten stik z voditelji HSS, da jih pridobi za separatni sporazum s kleroradikali. Očetom tega projekta je očividno lebdel pred očmi famozni Markov protokol iz l. 1923. G. Maksimović pa se je moral uveriti, da so voditelji HSS za take intrige in ponudbe popolnoma nedostopni. Bil je povsod odbit in njegova akcija je končala s popolnim fiaskom, preden se je prav za prav pričela. O tem je g. Maksimović izvestil sinoči g. Korošca kar je v kleroradikalnih krogih izzvalo silno razočaranje in povzročilo, da so sklenili še enkrat se pogajati z Davidovićem ter poostriiti politiko proti Zagrebu.

Borba naših rojakov na Koroškem

Govora slovenskih poslancev v proračunski razpravi v koroškem deželnem zboru

Celovec, 29. decembra. Včeraj popoldne je v proračunski razpravi koroškega deželnega zbora govoril tudi slovenski poslanec dr. Petek, ki je med drugim izjavil:

»Če pregledujemo proračun, najdemo dve veliki postavki šolstvo in kmetijstvo, na kateri Slovenci nimamo nobenega vpliva in sicer zato, ker imata pri uporabi teh velikih vsot odločilno besedo deželni šolski svet in deželni kulturni svet. Ti dve organizaciji sta sestavljeni po nedemokratskih načelih in zato smo v svojih pravicah prikrajšani. Neznosno je, da Slovenci, ki smo močna in izrazita manjšina, v deželnem šolskem svetu nimamo svojega zastopnika in da zveza koroških zadrug, ki pomeni med Slovenci močno gospodarsko organizacijo, nima zastopnika v glavnih kmetijski korporaciji, v deželnem kulturnem svetu. Mi smo pričakovali od demokratske republike, da se sestavi deželni kulturni svet in deželni šolski svet po ljudski volji, pa smo se prevarali. Ti dve organizaciji nosita glavno krivdo na politiki, sovražni Slovincem. Po plebiscitu se je v teh svetiliščih zasidralo stališče »Heimatsbunda«, ki je merodajen v vseh zahtevah Slovincem. To smo videli tudi pri razpravi v šolskem odseku kjer so se nemške stranke uklonile tezi »Heimatsbunda«.

Da je gospodarski položaj v slovenskem delu Koroške žalosten, dokazujejo klci na pomoč in konkurzi v vseh predelih spodnje Koroške. Da se da z dobroteljnimi koncerti ling amuzjah rešiti gospodarsko vprašanje, ne verjamemo. Bolje bi bilo, ako bi se skušalo nasprotje med mesti in podeželjem ublažiti. Seveda je za nas težko govoriti o gospodarstvu, če se nam vedno zopet očita trendenta. Mi smo svoječasno v deželnem zboru izjavili, da se postavljamo

na stališče danih razmer in mednarodno smo se zavzeli za to lojalnost manjšin. Tisti krogi, ki nam vedno očitajo trendento, naj pomislijo, da se ravno isto lahko obrne enkrat proti nemškim manjšinam, kakor smo to videli zadnjič v Luganu. Če je Stresemann občutljiv, smo tudi mi lahko.

Drugo vprašanje, ki se ga hočem dotakniti tvorijo takozvani Nemcem prijazni Slovinci. Izjavljam, da teh Slovincem ne sovražimo. Ker pa so ovira uresničenju kulturne avtonomije, smo poskušili spoznati realnost kulturnih stremeljenj teh ljudi. Nobena zahteva, ki so jo manjšinski kongresi zahtevali od narodnih skupin, ne obvelja pri teh ljudeh. Tudi poizkusi »Heimatsbunda«, ustvariti pozitivne kulturne zahteve, so se izjalovili. Politična prepričanja ne morejo biti odločilna za kulturno priznanje.

Za posl. dr. Petkom je govoril tudi posl. Starc, ki je razpravljajl zlasti o razmerju učiteljstva do slovenskega ljudstva in izvajal med drugim:

Učiteljstvo je slovenskemu ljudstvu neprijazno. Učni načrt zahteva vzgojo, ki je v skladu z domom. Pri nas pa ta vzgoja otroke domu odteguje. Nemci imajo od nemškega učiteljstva narodno vzgojo. Nemci imajo za svoj denar narodu zvesto učiteljstvo, mi pa imamo od učiteljstva raznorodno vzgojo med nami, imamo učiteljstvo, ki mu je vsaka slovenska zadeva zoprna, ki niti dveh slovenskih učiteljev ne trpi in še vedno sklepa resolucije proti njima.

Način pouka je za slovenske otroke v prvih letih muka. In če kak učitelj iz usmiljenja daje otroku pouk v domačem jeziku, ga šolski nadzornik za to posvari, kakor se je to zgodilo v velikovškem okraju. Ali je res zvestoba do lastnega ljudstva že veleizdaja?

Grandiozni francoski mornariški program

Francosko brodogradje se poveča na skoro 700.000 ton bojnih enot. — Gradbeni program bo izvršen v petnajstih letih in bo stal petnajst milijard

Pariz, 29. decembra d. Včeraj smo na kratko poročali o grandioznem francoskem mornariškem načrtu, ki je poleg proračunske postavke za vojsko predmet živahnih debat v francoskem parlamentu. Omenjali smo že proteste de Jovenela proti kreditom za vojsko in mornarico, ki pa jih je gros zbornice enodušno odklonil in z navdušenim aplavzom sprejel poročilo vojnega ministra. Sedaj ima zbornica v delu poročilo mornariške komisije in bo v kratkem razpravljala in odločala o mornariškem proračunu. Predloga, ki bi bila morala priti na razpravo že v lanskem zasedanju določila silo francoskega brodogradje sledeče: 175 tisoč ton velikih bojnih ladij (linijskih ladij in bojnih križark), 340.000 ton lažjih bojnih enot (male križarke do 10.000 ton, torpedovke in rušilci), 96.000 ton podmornic in 60.000 ton matičnih ladij za zrakov plove. V tej tonazi niso započnane šolske ladje, manjše ladje za obalno plovbo in polagali min.

Ta minimalni gradbeni program se ima izvršiti najkasneje do l. 1943. Število ladij, ki bodo spuščene vsako leto v morje, bo določeno v vsakoletnem proračunu. V zakonu se službena doba posameznih ladij določa za velike bojne ladje 20 let, za lah-

ke križarke 17 let, za torpedovke in rušilce 15 let in za podmornice 12 let. Polovica vseh ladij bo stalno opremljena s posadko in bo stalno pripravljena za boj. Mornariška komisija povdarja v podkrepitev svojega poročila, da je washingtonska pogodba iz leta 1922, določila tonazo Francije za velike voje ladje na 175.000 ton, zato je Franciji nemogoče še nadalje vzdrževati ravnotežje pomorskih sil z Ameriko, Anglijo in Japonsko. Sedaj ima francosko brodogradje 9 velikih bojnih ladij, skupno 197 tisoč ton. Od teh jih je nekaj že zastarelih nekaj pa jih vrši službo preko svoje dobe. Čeravno stane vsaka nova linijska ladja danes najmanj 300 do 400 milijonov frankov, se Francija ne more odpovedati graditvi novih ladij, dokler druge velesile mrzlično izpolnjujejo svoje brodogradje.

Stroški za izvršitev tega programa znašajo po poročilu mornariške komisije povprečno eno milijardo letno, program pa bo izvršen v petnajstih letih.

Pariz, 29. decembra s. Finančna komisija zbornice je s 7:3 — 2 poslanka sta se glasovanja vzdržala — sprejela zakon o zvišanju parlamentarne indemnitet, kakor jo je določil senat.

Nova poostreitev odnošajev med Bolivijo in Paragvajem

Posredovalna akcija je zastala na mrtvi točki, medtem pa so Bolivijci znova vdrlí na paragvajsko ozemlje in zasedli trdnjavo Vanguardia.

Washington, 29. decembra. Posredovalna prizadevanja v konfliktu med Bolivijo in Paragvajem so prišla na mrtvo točko, ker se hoče počakati na to, ali bosta Bolivija in Paragvaj sprjela pred dvema dnevma izdelani načrt o sporazumu. Sedaj pa javlja paragvajsko poslanstvo, da so Bolivijanci zopet zasedli fort Vanguardia na spornem ozemlju in da so bolivijske čete vdrele 12 milj naprej v notranjost paragvajskega ozemlja. Zaradi tega je nastal zelo resen položaj. Poslanstvo javlja, da se je ta pohod izvršil brez boja Bolivijanci so izkoristili povelje, ki ga je paragvajska vlada dala svojim četam, naj ustaviijo vse sovražnosti.

Washington, 29. decembra. d. Bolivijci niso izpraznili trdnjave Bouqueron, ki so jo bili zasedli že v prvih bojih. Po poročilih iz Paragvaja je položaj na meji zopet zelo resen in na pomirjenje ni misliti dokler Bolivija ne pokaze vsaj malo dobre volje in ne preneha s sovražnostmi ter zasedanjem paragvajskega ozemlja. General Jose Oniro načelnik bolivijskega generalnega štaba demantira vest, da bi bile bolivijske čete zasedle paragvajske obmejne postojanke.

Buenos Aires, 29. decembra (be.) Argentina je prepovedala prevoz orožja, ki je bilo določeno za Bolivijo, dokler ne bo rešen paragvajsko-bolivijski konflikt.

Pogajanja z Italijo

Pariz, 29. dec. p. »Temps« komentira v uvodniku pogajanja, ki se vrše med Mussolinijem in jugoslovenskim poslanikom v Rimu. Rakičević in naglašja, da je to nov korak na poti izboljšanja odnošajev med Jugoslavijo in Italijo. List povdarja, da imajo ta pogajanja pred vsem namn proučiti možnost podaljšanja prijateljskega pakta med obema državama. Po informacijah pariskega »Tempsa« je pokazal Mussolini mnogo dobre volje za obnovo zavezništva z Jugoslavijo.

Francoski proračun sprejet

Pariz, 29. dec. (be.) Proti polnoči je francoski senat odobril proračun z 273 glasovi proti 17.

Atentat na uredništvo italijanskega lista

Pariz, 29. dec. (be.) V četrtek ponoči je bila vržena v poslopje italijanskega časopisa »l'Unione« v Tunis bomb, ki je napravila veliko škodo. Atentatorji so zbežali. Ranjen ni bil nihče.

Hegemonisti trobi alarm

Priček za zopet izdajati velikosrbski »Balkan«, ki sramoti jugoslovenstvo, glorificira Mussolinija in poveljuje Punišo Račića

Beograd, 29. decembra. P. Povsem nepričakovano se je danes sverer pojavil na beogradske ulice u obnovljeni izdaji zloglasni beogradske velikosrbski list »Balkan«. Kot izdajatelj funkcionira beogradskega novinara Svetolika Savića. Vsebinska lista je prava, kdo je pravi izdajatelj. Vsi članci so prežeti velikosrbskega napuha i bruha ožen i žeplo na vse, ki ne prisegajo na velikosrbsko ideu. Uvodnik nosi naslov »Srbi na okupu« in naglašava, da je jugoslovenski naziv antiteza Velike Srbije. Na drugom mestu objavila odprto pismo na engleskega poslanika

Kenarda ter ga napada zaradi njegovih stikova s voditeljem KDK, obtožuje ga, da se kot predstavnik prijateljske države na nedopusten način mešava u naše notranje zadeve. V nadaljnjem članku glorificira Mussolinija i se zavzema za najtesnije sodelovanje Srbije s fašističnom Italijo. Vrhunec vsega pa je članek pod naslovom »Puniša Račić«, v katerem poveljuje morila kot narodnega junaka i ga zagovarja, češ da ima po obstoječih zakonih vsakdo pravico braniti svojo čast i svoje premoženje, če treba tudi z orožjem i ubojem.

Demokrati za tezo KDK

Potrebna sta nova vlada i razpust Narodne skupščine. — Današnji režim i današnji parlament nesposobna rešiti državni problem. — Važno poročilo o naziranju vodstva DS na situaciju

Beograd, 29. decembra r. V »Politici« je izšel pod naslovom »Otvoravanje puta k sporazumu« članek, ki ga ist označuje kot nekak resumé debat u vodstvu demokratske stranke. Kakor se v poučnem političnim krogu zatrjuje, je članek napisal minister prosvete g. Groj i članek je u glavnem reprodukcija referata g. Davidovića na včerajšnji seji vodstva DS, kateri referat je bil, kakor znano, enodušno odobren.

Uvodoma razpravlja članek o historijatu četvorne koalicije ter iznaša argumente, zakaj je demokratska stranka pristala, da sodeluje pri tej kombinaciji. DS je bila prvotno proti takojšnjim volitvam iz bojazni, da bi se dogodili 20. junija u volilni borbi prestrastno izkoriščali. Danes te opasnosti naj bi več argumentov, ki so proti temeljitemu razloženju, je nezvestost, kaj namerava KDK. Toda ta nezvestost ni več taka, kakršna je bila v prvih časih ogorčenja.

Čas je omogočil razmišljanja, izmenjavo misli, nasvete prijateljev u državi i izven nje. Nova skupščina bi sama po sebi pomenila veliko olajšanje notranjega i zunanjega položaja, v vsakem primeru, pa če bi potem prišli vanjo vsi Hrvati ali ne. Zakaj naj bi o reformah, ki se zahtevajo iz Zagreba, razsodila sedanja skupščina, ki ni sposobna niti mirno razgovarjati se o njih, niti o njih sklepati? Ne bilo bi dobro, ako bi v primeru nesoglasja odločeval glas slučajne večine u trenutnem nemornem odnosu skupin. Sklenuti moremo danes samo narod u celoti. Apeli na narod se vršijo za mnogo manjša vprašanja. Ponokd vax lei po vrsti, ponekod pa celo dvakrat na leto, ako je potrebno. In nikjer niso bili ti apeli brez koristi, ako so se vršili iskreno. Že prej, takoj po 20. juniju je bila projektrana nevtalna vlada dejansko kot volina. Za-

htevalo se je, da izvrši u skupščini nekoliko neodločljivih poslov, da bi se ne dalo prav teži ekstremistov o kakš kapitulaciji strank četvorne koalicije. Od tedaj ja preteklo šest mesecev i u kapitulaciji ne more biti več govora niti za eno niti za drugo stran. Bolj kakor Hrvatim je Srbom potrebna nova skupščina, ker nalagata sedanja vlada i skupščina odgovornost Srbom, ne da bi jih vprašali, v koliko se strinjajo s sedanjim položajem i u politiko vlade i u skupščine. Še bolj je nova skupščina potrebna državi, da bi jo u slučaju vsiljevanja borbe s katerekoli stranju branila i čuvala s nedotaknjeno avtoriteto. Vse to je potrebno povedati, da se razbijejo zablude o »negotovosti«, s katero bi se šlo u volitve za novo skupščino. Večje negotovosti od te, ki lebdi nad sedajno skupščino, ne more biti.

V tem pogledu je za vsakega političnega človeka jasno, da se od KDK ne morejo pričakovati prvi koraki, niti kakš predhodni razgovori. Ne gre za strankarske transakcije, gre za ustvarjenje atmosfere poverenja.

Končno ne bi bila naka nesreča, ako se vsled nesoglasja strank u četvorni koaliciji onemogoči proračun, kakršni je Dvanastina bi bile tudi dobre. Tehnična vprašanja ne morejo biti izgovor, da se postavljaja na stran politično, prav za prav državno vprašanje. Predvsem pa je važno, da se preneha s frazami o kapitulaciji, ker je ne more biti več na nobeni strani. Ako pa se misli na posameznike, na eni ali drugi strani, bi bila njihova kapitulacija izstok u korist. Nobena stranka ne more doseči, kar ona hoče. To tudi ni važno, pač pa je važno, kaj hoče narod. Narod pa ne bo hotel sebi slabše, temveč boljše.

Nova pregrupacija v Rusiji

Iz Rusije prihajajo vesti, po katerih se zdi, da se vrši zopet nekaka preorientacija u boljševiških vodilnih krogih. Sicer je razbrati še premalo konkretnega iz teh poročil, ali vendar vzbujajo komentarje inozemstva.

Predvsem se opozarja na dejstvo, da je sovjetska vlada dovolila Trockemu preselitev iz Sibirie na Krim. Že dolgo so prihajale u inozemstvo alarmantne vesti o boleznih tega nekdanj tako odločujočega sovjetskega politika; poročalo se je, da je bolezen Trockega take prirode, da mu je življenje resno ogroženo, ako ostane še nadalje u ostrem sibirskem ozračju. Sedaj mu je sovjetska izbrala ugodno ležečo zdravilišče na Krimu, da se preseli tjakaj; lahki južni zrak bo njegovemu zdravju gotovo u izdatno okrepilo.

Stalinova vlada je s tem pokazala, da niso imeli prav oni, ki so trdili, da nalašč drži Trockega u zdravstveno neugodnem sibirskem kraju, češ da se ga hoče na barbarski način enostavno iznebiti. Gesta Stalina je s stališča humanosti sicer samoobsebi umiljiva, vendar je spričo ostrostr notranje politične borbe u komunistični stranki simpatičen pojav. Nekateri inozemski komentariji so jo skušali tolmačiti kot znamenje zblizanja med Stalinom i Trockim; Stalin išče baie spoprijaznenja s Trockim, svojim poglavitnim nasprotnikom i mu je v ta namen predložil točke, v katerih bi morala opozicija popustiti. Tu prično seveda gole kombinacije, zakaj prvič ni Stalin u takem položaju, da bi mu bilo treba iskati opore pri opoziciji, ki ni le premagana, marveč naravnost strta. i drugič ni Trocki mož, ki bi ga bilo mogoče tako lahko pridobiti za kompromis. In tedaj mnogo verjetnosti, da bi šlo pri premetitvi Trockega na Krim tudi za poskus zblizanja med obema politikoma.

Druga pomembna vest je signalizirala te dni razdor med Stalinom i Buharinom. Buharina, ki je šele nedavno prišel u dopusta, je poslala moskovska vlada nepričakovano znova na dopust, kar pomeni, da je prišel pri merodajnih sovjetskih krogih u nemilost i da je do pust pričetek odstranitve tega vodilnega državnika. Treba je pri tem naglasiti, da je bil Buharin u dobi borbe med Stalinovo večino i Trockega opozicijo eden poglavitnih pristavev večine; on je bil prav za prav poglavitni teoretik večine i na njegova načelna izvajanja se je naslanjal Stalin, ko je tako temeljito pripravil i izvedel svojo atako zoper opozicijo. Bilo bi tedaj zelo velikega pomena, ako bi prišlo med obema možema zares do tako važnih diferenc, da bi Buharin moral zapustiti svoje visoko mesto.

Ali tudi to vest je težko preizkusiti. Prinesel jo je berlinski komunistični list — in te vrste viri niso najsibši za sovjetske odnose —, toda sovjetsko poslastištvo u Berlinu i na Dunaju je izjavilo, da tamkaj ne vedo o stvari ničesar. Ker pa so dogodki te prirode iz Rusije oficijelno potrjujejo običajno šele, kadar so že v prav resnem stadiju, demanti seveda še ne more biti končnega pomena.

Treba je tedaj počakati, da se izkaže, ali se zares pripravlja nova pregrupacija u vodstvu boljševiške stranke, ali pa imamo opravka samo z običajnimi neutemeljenimi kombinacijami.

Mussolinijeva diplomacija se živahno giblje

Atene, 29. dec. g. Kakor izve vaš dopisnik, se italijanski državni tajnik Grandi, ki bo sredi januarja prispev u Atene, ne bo vrnil neposredno iz Aten i Italijo, temveč oficijelno potoval u Sofijo. Mussolini mu je poveril posebno misijo, da omogoči razčiščenje turško-bolgarskih odnosov i deluje na to, da bosta Bolgarija i Turčija čimprej zaključili prijateljsko i razsodiščno pogodbo. V isti smeri deluje po nalogu francoske vlade u Sofiji francoski poslanik Bastide. Vendar razvijata oba zastopnika romanskih držav svoje delovanje za končnoveljavo zblizanje med Grčijo, Bolgarijo i Turčijo ločeno vsak zase.

Francoski finančni škandal se širi

Pariz, 29. dec. d. Aretacije u znani Ha nauovi aferi zavzemajo vedno večji krog. Po včerajšnji aretaciji ravnatelja »Rumour« Anquetila menijo splošno, da bo aretiranih še več drugih oseb. Med temi se ime njuje ravnatelj »Quotidienne« Dumay, ki je skušal skrivati svoje zveze s »Gazette du France« u ponarejenem knjigovodstvu. Nacijo nalistična »Liberté« poroča, da bo preiskovalni sodnik odredil tudi aretacijo Dumayjevega sina, ki je za očeta vodil pogajanja s »Gazette du France«. Uredništvo »Rumour« naznaja, da bo list kljub aretaciji Anquetila izhajal dalje i navedeno izjavlja, da nikdar ni vedelo za odnose med Anquetilom i voditeljem »Gazette du France« i ni imelo u zavedo niti najmanjšega posla.

Preiskovalni sodnik je obtožil na prijavo delničarjev Société d' Edition et de Publication technique, bivšega ravnatelja pariškega večernika »Paris Soir«, ter ustanovitelja i ravnatelja pred meseci ustanovljenega jutranjega lista »Paris Matinal« ponovnebe. Bivšega finančnega ministra Klotza so včeraj u kazniški bolnici izprpno zaslišali. Dasi je avtomobilsko tverda Kellner umaknila svojo civilno tožbo proti Klotzu zaradi izdajanja nekritičnih čerkov, to ne bo imelo na potek preiskave nikakega vpliva, ker je zadeva kazensko-pravna zrna. Vsekarer zatrjuje ministrov zagovornik, da se afera razvija ugodno za Klotza.

Angleškemu kralju gre zopet slabše

Radi pomanjkanja apetita je telesno tako oslabe, da se zdravniki zelo boje najhujšega. — Skušali ga bodo okrepiti s transfuzijo krvi.

London, 29. decembra. Glede zdravstvenega stanja angleškega kralja javljajo, da se je bolezen znova poslabšala. Vendar pa upajo zdravniki, da bodo kmalu zopet lahko poročali u izboljšanju splošnega stanja. V sedanjih okoliščinah gre u prvi vrsti za tak napredek. Da je kralj brez apetita, po mnenju zdravnikov ne pride toliko u pošev, ker bodo mogli ohraniti kraljeve moči s koncentrirano hrano.

London, 29. decembra. Kakor javljajo se je zdravstveno stanje kralja u pretekli noči poslabšalo. Situacija je danes od časa do časa kritična. Recidiva u boleznih se mora vzeti za resno. Izboljšanje u stanju kralja u zadnjih dneh je napredovalo bolj

počas, kakor se je prvotno mislilo. Kot vzrok navajajo slabo sprejemanje hrane. Zdravniki izražajo nado, da si bo bolnik zopet opomogel. Če ne bo krenilo na bolje, bo med drugim izvršena tudi transfuzija krvi, da bolnika na ta način ohranijo pri močeh.

London, 29. dec. (lo.) Po popoldanskih poročilih je kraljevo zdravstveno stanje nespremenjeno. Današnje časopisje je prineslo vest, da je bil kralj predvčerajšnjim več ur u nezavesti. Uradni krogi zanikajo to vest i naglašajo, da so ta poročila u sedanjem stadiju bolezni skrajno neprevidna. Po najnovejših vesteh zdravnikov, ne bodo poskušali pri bolniku izvršiti prenos krvi, temveč bodo le menjali zdravila.

Glas francoskega lista o naši krizi

Ves pariški tisk objavlja obširna poročila o notranjopolitičnem položaju u kraljevini SHS, poudarjajoč, da je pričakovati vsak čas krizo vlade. »Temps« je 28. t. m. objavil uvodnik, u katerem piše:

»Nevarnost težke politične krize u Jugoslaviji opozarja na splošni položaj na Balkanu. Leto, ki gre h koncu, je bilo zelo burno u tem delu Evrope i nihče ne more vedeti, kaj pripravljaja najbližja bodočnost državam, ki jim ni uspelo u desetih letih po veliki vojni zasigurati si ob novih pogojih svoj nacionalni obstoj.

Rumunija je doživela padec liberalne vlade i prihod narodne kmečke stranke na vlado. Bolgarski neprestano grozi agitacija revolucionarnih makedonstvujuščih, Grška je doživela triumfaini povratek Venizelosa, u Jugoslaviji pa je končno tragedija u skupščini, ki je veljala življenje tri hrvatske poslance, med njimi tudi narodnega heroja Stjepana Radića, hudo zastrupil odnose med Srbij i Hrvatij.

To vse so dogodki, ki imajo lahko več ali manj globoke reperkusije na mednarodni položaj.

»Temps« prehaja nato na položaj u Rumuniji i Grški ter nadaljuje: »Ako se že lahko bližnja bodočnost u Rumuniji i Grški pričakuje u večjim zaupanjem, obstoji velika skrb za Jugoslavijo, kjer otežkoča zdržanje Hrvatov zdravo politiko, ki bi bila usmerjena k potrebnemu konsolidiranju narodnega edinstva.

Zdi se, da uporaba ostrejših ukrepov ni ojačila vlade dr. Korošca, ker je padec vlade neizogiben zaradi pogolev šefa demokratov Davidovića, ki jih smatrajo srbski radikali za nesprejemljive. Jutrišnji dan — sobota — bo brez dvoma u Beogradu odločilnega pomena u tem vprašanju.

Dejansko ne obstoji spor u nacionalni politiki u Jugoslaviji niti u vladni koaliciji, niti u krogih hrvatske opozicije. Dočim zahteva vodja HSS dr. Maček avtonomijo Hrvatske brez vsake druge zveze s Srbij, razen osebe vladarja, ne želi vodja SDS Svetozar Pribićević integralne avtonomije, ali politične i upravne ločitve Hrvatske. Ali je mogoče, vprašuje »Temps« rešiti ta problem u revizijo gotovih določb ustave iz leta 1921, ne da bi se izpostavila nevarnost obstoječega stanja i ne da bi se vedelo, s kakim novim sistemom je mogoče zagotoviti sodelovanje vseh živih sil jugoslovenskega naroda.

Svoja izvajanja zaključuje pariški list s besedami: »Notranja kriza, ki jo preživlja Jugoslavija, u tem trenutku najbolj vzmerni ja politične činitele na Balkanu. V interesu Jugoslavije upamo, da se bo praktično rešila tekom l. 1929, kar je zlasti u interesu ohranitve političnega ravnotežja u enem izmed najbolj občutljivih delov Evrope.«

Nesoglasje radi poslanskih dnevnic u francoskem kabinetu poravnano

Pariz, 29. decembra d. Včeraj smo kratko omenili krizo, ki je nastala u kabinetu Poincaréja zaradi diferenc glede povišanja poslanskih dnevnic. Med debato o tem predmetu u senatu je Poincaré nenadoma zapustil sejo, da s tem da dovoljnega poudarka kako nesimpatičen mu je ta predlog. Tudi nekateri drugi senatorji so se pridružili mnenju ministrskega predsednika i naglašali, da nima povišanje dnevnic nikakega pravnega ali stvarnega razloga ter bi sprejetje predloga javnost gotovo pozdravila u nejevoljo. Po tem prizoru je nastopil finančni minister Chéron i se zavzel za povišanje dnevnic. Izjavil je, da bi pri nrtkih dnevnicah bilo nemogoče parlamentarno udeleževanje človeku, ki ni bogat i to tembolj, ker bo zakon o inkompatibilnosti odvzel poslancem vsake druge dohodke. Predlog je bil nato sprejet s 140 proti 107 glasovom. Nastalo nesoglasje se je pozneje u seji ministrskega sveta poravnalo i u ministrski svet je dovolil Poincaréju, da v tem pogledu postopa po lastni uvidenosti. Poincaré se bo u bodoče pri njemu neljubih predlogih odtegnil glasovanju.

Mobilizacija nemislenih u Turčiji

Carigrad, 29. dec. a Mestni guverner je proglasil mobilizacijo vseh prebivalcev mesta od 16 do 45 leta, ki bodo na ta način prisiljeni, da se udeležujejo javnih državnih tečajev za pouk u čitanju i pisanju latinice. Ta zanimivi kuluk bi trajal štiri mesece i je za pouk otvoren 28 posebnih šol.

500 žrtev viharja na Filipinih

Washington, 29. dec. d. Pred kratkim je divjal na Filipinih silen tajfun. Vihar je zahteval 500 človeških žrtev i uničil 20 ladij. V šestih provincah grozi prebivalstvu lakota.

Amanulah zatrl uporniško gibanje

London, 29. dec. (lo.) Iz Kabula poročajo, da so uporniki popolnoma upustili boj proti afganskemu kralju i da so se umakli u Konistan. Upor je zatrl kraljev svak. Kralj je bil za časa upora vedno u Kabulu i tudi vesti o uporu vladnih čet so popolnoma brez podlage. Bivši guverner Kabula, ki se mudi trenutno u Jelalabadu, se pogaja z uporniki plemena Šinvarov glede likvidacije upora. Dosedaj so prevozila angleška letala iz Kabula u Pešavar 68 oseb. Prevažanje je poteklo brez vsake nezgode. Ponesrečila se je edino nevesta nekega nemškega inženjerja u Kabulu, ki je hotela na vsak način revidirati svojo prtljago u zadnjem delu letala. Prijel jo je propeler i jo je težko ranil.

Propaganda u mrtvaških krstah

Shanghai, 29. dec. d. Na krovu nekega ruskega parnika so zaplenili večjo množico propagandne literature, ki je bila skrita u dvih krstah. V zvezci s tem so aretirali 52 potnikov na parniku.

Avstralski delavci proti Italijanom

Rim, 29. dec. d. »Tribuna« poroča iz Innsbriila u Avstraliji, da so tamošnji delavci med demonstracijami proti italijanskim delavcem ponosni strgali grb u italijanskem konzulatu ter ga pribili narobe nad poslovni lokal u bližini. Italijanski vice konzul je zahteval od avstralske vlade zadoščenje i n kazen za storilce.

Megla nad Srednjo Evropo

Berlin, 29. dec. a. Nad Nemčijo vlada od danes ponoči razen ozkega pasu ob obali tako gosta megla, kakršne že dolgo ne pomnijo. U Berlinu je bilo mogoče videti komaj pet metrov daleč. Posebno u jutranjih urah je megla uplivala zelo neugodno i povzročila številne prometne nezgode, pri katerih je bilo mnogo oseb več ali manj ranjenih.

Varšavski atentator pred sodiščem

Varšava, 29. dec. d. Včeraj se je pričela obravnava proti dijaku Juriju Wojciechovskemu, ki je u maju mesecu izvršil atentat na člana sovjetske trgovinske misije u Varšavi, Lizareva. Obtožba se glasi na poskušani umor i ako bo Wojciechovski obsojen, mu grozi težka kazen 15 let ječe. Ako pa bo sodišče vpoštevalo še izjemne določbe kazenskega zakona, se zna zgoditi, da bo nad atentatorjem izrečena smrtna obsodba. Dijak označuje svoje dejanje kot osveto nad boljševiki, ki so mu u Kijevu ustrelili očeta. Tudi atentator sam i njegova mati sta dalje časa trpela u zaporih pod boljševiškim režimom.

Rdeči bojovníki proti Hindenburgu

Berlin, 29. decembra. g. Nemškonacionalna deželnozborna frakcija je naslovila danes vprašanje na prusko vlado, da li ji je znano, da so pri manifestacijah Zveze rdečih bojovníkov peli pesem, ki se glasi med drugim: Ko pride Hindenburg na vislice, bo mir u državi. Frakcija vprašuje vlado, da li ne ukrenula vse potrebno, da se taki dogodki ne bodo ponavljali i da li bo povzročitelje kaznovala.

Dolgčas u komunistični državi

Štirje mladi delavci u doneškem mestu Ručenkovi so se nekega prazniškega dne popoldne strašno dolgočasili i da si ta dolgočas preženejo, si je eden med njimi izmislil svojevrstno tekmo: Tisti, ki bi u pol ure snedel največ sladoleda, bi imel pravico sestaviti na stroške ostalih treh program najrazličnejših zabav. Predlog je bil sprejet, tekma se je pričela; po pol ure se je končala z zmago mladega Rokova, ki je bil v tem času snedel 20 porcij sladoleda. Sestavil je program tistih zabav — a do izvršitve ni prišlo več. Zvečer je umrl zaradi vnetja pljuč. »Komsomolskaja Pravda« organ komunistične mladinske zveze, poroča o primeru i ne more razumeti, kako da se u Rusiji mladi ljudje dolgočasijo, u Ručenkovi pa še posebej, kjer so zgradili velškanski delavski dom, ki nudi proleteri: restavracije, brivnico, čitalnico, knjižnico, gledališče, kino, koncerte itd.

Hmeljski trg

Zatec, 29. dec. h. Povpraševanje po žateškem hmelju letošnje žetve trajaja neprekinjeno dalje, kakor pred prazniki. Dnevni promet dosega po več kot sto meterskih stotov. Kupec so domačini i inozemci. Tendence u cene so trdne. Plačuje se 1500 do 1850 Kč za 50 kg brez prometnega davka. Dosedaj je bilo u Zatecu javno markiranih 86.200 meterskih stotov žateškega hmelja letošnje žetve.

Prvi početki obznane u zagrebški oblasti

Poročila na seji vodstva HSS. — Sarajevska oblast stopa u blok prečanskih oblasti. — Dr. Maček o beograjski vladni krizi

Zagreb, 29. decembra. n. Danes dopoldne se je vršila u predsedstvu sabornice seja vodstva HSS. Razpravljali so tudi o prvih znakih izvrševanja obznane u zagrebški oblasti. Poslanec Valjavec je obvestil vodstvo, da je general Maksimović izdal tajein razpis vsem upravnim oblastvom svoje oblasti, s katerim se prepoveduje prirejanje zaupnih sestankov. Vršiti se smejo le oni zaupni sestanki, ki so bili tri dni prej prijavljeni političnim oblastvom. Ako bi se ti sestanki vršili brez prijave oblastvom, bo kaznovan dotični gostitelj, u čigar lokalu bi se sestanke vršili, u globu 5000 Din, z zaporo dveh mesecev i u odvzetjem obrtne pravice. Dalje je general Maksimović ukazal vsem političnim oblastvom, da naj budno spremljajo vsako tudi privatno kretanje občinskih načelnikov i drugih vplivnejših ljudi. Občinski načelnik u Desniću Josip Matinko je bil na podlagi člena 18. zakona o javni varnosti odstavljen s svojega mesta, češ da je s političnimi agitacijami rušil mir i u red.

Nekoliko po 11. uri je prišel u predsedstvo oblastnega odbora brat dr. Mehmeda Spaha Fehim Spaho, predsednik oblastnega odbora sarajevske oblasti. Prišel je, da se

razgovori s Predavcem glede sodelovanja sarajevske oblasti s ostalimi prečanskimi oblastmi, ki jih vodi zagrebška oblast. Dozda jo skupno s prečanskimi oblastmi sodelovale vse bosanske oblasti izzemši sarajevsko i banjaluško. Fehim Spaho je imel nalogo, da vzpostavi zvezo prečanskih oblasti i sarajevske oblasti. Spaho je bil pri Predavcu dve uri.

Konferenca vodstva HSS je bila končana ob 1. popoldne. V razgovoru u novinari je potem dr. Maček izjavil, da ga kriza beograjske vlade niti najmanj ne interesira. Hrvatsko vprašanje se mora rešiti tako, da bodo Hrvati i hrvatski narod enakovredni s Srbij i s Srbi. Edino to more zadovoljiti Hrvate, a da bo ta enakovrednost zajamčena za večne čase, je potrebna tudi enakopravnost ostalih državnopravnih i kulturnozgodovinskih individualnosti. Kakor vidimo, so vse to take stvari, da na njih rešitve niti najmanj ne more vplivati tisto malo gnolbo, za kar smatrajo nekateri beograjsko politično situacijo. Kadar se bo začelo reševanje i to se mora kmalu zgoditi, ne bo nihče vprašal ne za Davidovića, ne za Vukičevića, ne za Spaha, a najmanj za Korošca.

G. Kennard v avdijenci

Beograd, 29. decembra. p. Danes opoldne je kralj sprejel u dolgi avdijenci angleškega poslanika g. Kennarda. G. Kennard se je, kakor znano, nedavno več u mudil u Zagrebu, kjer se je pri voditeljih KDK obširno informiral o politični situaciji i o njihovih pogledih na rešitev krize.

Konfiskacije u Zagrebu

Zagreb, 29. dec. r. Od 14. novembra do danes je državno pravdnništvo u Zagrebu zaplenilo 90 listov, dva koledarja, eno brošuro i en letak. Od dnevnikov je bil zaplenjen »Narodni Val« 31 krat, »Hrvat« 7 krat, »Večer« 2 krat, »Riječ« 2 krat, »Novosti« 2 krat i »Jutarnji list« enkrat.

Točenje alkohola u trgovinah bo zopet dovoljeno?

Beograd, 29. decembra č. Kakor se čuje namerava notranji minister r. Korošec ukiniti svojo naredbo od 1. novembra, po kateri je prepovedano točenje alkohola u trgovinah i branjarjah. Ministrstvo namerava podaljšati baie sedanj sistem do 30. junija 1929.

Štok je osumljen tudi drugega umora

Zagreb, 29. dec. n. Vekoslav Štok, ki je osumljen, da je bil izvršil roparski umor nad Alojzom Škorjancem na Novem putu, hoče dokazati svoj alibi; toda prišel je pod novo sumnjaj, da je izvršil roparski umor na Ivanu Santoloviću, seljaku iz vasi Kraljica, ko se je vračal iz Zagreba, kjer je prodal 500 litrov vina. Štok odgovarja namreč popis Santolovičeva morilca. Santolović je bil umorjen z nožem, potem pa mu je bila s sekiro razbita lobanja, enako kakor je bilo tudi pri Škorjancu. Vrh tega je policija doznala, da Štok nikdar ni bil brez otrege dozna.

Kazen za alzaške autonomiste-duhovnike

Pariz, 29. dec. d. Strasbourški list »La Republique« javlja, da namerava strasbourški škof po ukazu iz Vatikana kaznovati oba voditelja katoliških alzaških autonomistov, duhovnika Haegyja i Schliesa s suspenzijo a divinis. Slednji je bil urednik separatističnega lista »Elsässer«, oba pa sta iz golega separatističnega fanatizma ob volitvah sklenila kompromis s komunisti proti katoličanom.

Predsednik Masaryk za treznost

Praga, 29. dec. s. Predsednik republike je z odlokom z dne 20. t. m. vrnil zakon z dne 20. novembra t. l., po katerem naj bi se dosedanje določbe o prepovedi točenja alkoholnih pijač na pred volitvami i na dan volitev u parlament i občinske, okrajne i deželne zastope spremenile. Svojemu sklepu je dostavil, da smatra popolno ukinitve prepovedi točenja alkoholnih pijač na dan pred volitvami za neprimerno, ker se razmere od leta 1919. ali še manj od leta 1927. niso tako spremenile, da li točenje alkoholnih pijač ne moglo neugodno vplivati na volilni izid.

Brezposelnost inteligence u Zagrebu

Zagreb, 29. dec. r. Nedavno je občina raspisala natečaj za 19 uradniških mest. Za ta mesta se je prijavilo nad 300 reflektantov.

Kmečki nemiri na Ruskem

Moskva, 29. dec. (ri.) Kljub strogi cenzuri se potrjujejo vesti, da so izbruhnili u raznih krajih veliki kmetijski nemiri. Iz protesta proti postopanju sovj. oblasti pri rekviziciji žita, zaigajajo premožnejši kmetje sami žitni pridelek i gospodarska poslopja Kmetje so pčbili tudi: več sovjetskih uradnikov.

Naši kraji in ljudje

Glavna skupščina Jugoslovenskega novinarskega združenja

Tiho in skoro neopaženo se zberejo danes v Ljubljani jugoslovenski novinarji iz vseh pokrajin naše države na glavno skupščino svoje stanovske organizacije. Po skoro dvestoletnih notranjih konfliktih je Jugoslov. novinarsko združenje zdaj zopet konsolidirano in jačje kakor je bilo sploh kdaj.

Da se prepreči ponovitev slične krize, se je vseh pet sekcij Udruženja sporazumelo na temeljito spremembo pravil in samega ustroja organizacije. Iz kompetence skupne državne organizacije bodo izločene vse zadeve, ki bi mogle izzivati medsebojne konflikte. Dosedanje sekcije se spremenijo v samostojna društva, ki pa morajo imeti v vseh bistvenih zadevah identična pravila, tako da je zajemna enotnost novinarske stanovske organizacije v vsej državi. Skupne zadeve bo vodil glavni odbor JNU, v internih poslih pa bodo nova novinarska društva, ki stopijo na mesta sedanjih sekcij JNU v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Novem Sadu. docela avtonomna.

Ta sprememba pravil in ustroja Novinarskega združenja bo tvorila glavno in najvažnejšo točko današnje skupščine v Ljubljani, ki bo zaradi tega tvorila gotovo važen mejnik v razvoju jugoslovenskega novinarstva. Ker so na spremembo pristale že vse sekcije, ni dvoma, da bo danes sprejeta brez posebne borbe.

Že drugi so si izbrali jugoslovenski novinarji Ljubljano za svojo glavno skupščino. Prvič je bilo to l. 1922., ko je bila skupščina združena tudi z novinarskim kongresom. Današnja skupščina pa bo izrazito delovna skupščina brez vsakega paradi in svčanosti. Kljub temu, ali morda ravno zato se je adeleže najodličnejši novinarji. Zastopani bodo vsi dnevniki Jugoslavije in vsi važnejši drugi politični listi.

Iskreno pozdravljamo v svoji sredi svoje tovariše, glasnike in posredovalce javnega mnenja, in jim želimo, da bi odnesli iz naše lepe Ljubljane čim lepše vtise.

Čigav bo gramofon?

Ljubljana, 29. decembra.

«Končano je!» so dejali danes Jutrovi stric, tisti ki jim ob večjih praznikih pripada skrb, da iščejo za naše najmlajše »Jutročke« trde orke, namenjene za priganje dolgega časa in ostritev duha. Tudi vas malčke štejejo naš stric k veliki družini »Jutrovec«. In ravno zato vam bomo podarili za letošnji Božič imenitna darila. Poleg lepih knjig — krasen gramofon...

Hej! Kakšen je! Tako le: malo ga zavrtiš, pa ti zapleše čarodejna ključka z ošpičeno peto po plošči; vsa soba pa je tisti hip polna najmilejših glasov... Kdo bi se branil takega Božička?

Nihče, gotovo, da ne! Zato smo vam pa zastavili hudomušno uganko. Na rajšo ste morali po cikcakasti poti mimo najrazličnejših zapeljivih ovinkov ob ribici, koštrunčkah, papirnatih zmajih in drugih zapeljivostih tja notri do čarnih betlehemskih jastik.

Ej, vemo kakšen dinndaj je bil povsod, kamor prihaja »Jutro«. In kje ga ni!

Debela pisma smo dobivali ves čas, dan za dnevom in v njih ste pisali, kako pridno ste potovali z rdečimi svinčniki v roki po zakriviljenih potih v Betlehem.

«Se na potice je pozabila naša Bredica, dokler ni prišla v »Jutrove jastike«. Tako nam piše odlični gospod z dežele, ki nam je čestital k naši imenitni nalogi. — In Breda komaj, da je markirala betlehemske poti, je že zdržala na pošto. Se med potjo je lepila kuverto, doma je ni utegnla. Tako se ji je mudilo, da ne bo zadnja med Jutrovčiki.

In takih Bred je bilo te dni mnogo, mnogo. Zeleli bi le, da bi vi vsi videli, kako so nam deževale rešitve. Kakor bi se odrgal v hudi uri velik oblak, je bilo takrat, ko je prihajal k nam pismo. Rešitve, ki so prišle prvi dan smo naložili v naše izložbeno okno v Prešernovi ulici, kjer čaka tudi gramofon svojega bodočega srečnega lastnika. Vse pošte pa je prišlo nadaljnje dni toliko, da se je nismo upali več basati v izložbeno okno, ker smo se bali za šipo, ki se ji je vsa šibila pod težkim bremenom. Posebno je zadnje dni pritisnila z rešitvami

mi štajerska deca, predvsem mali Mariborčani in Celjani.

Kljub temu, da je rok za rešitve že potekel, se oglašajo še zamudniki. Pa za nje je srečno upanje že odklenalo.

Te dni je stalo pred oknom naše uprave mnogo začudenih obrazov. Eni so občudovali lep gramofon, drugi so se čudili množestvilnim pismom. Vsi pa zdaj napeto pričakujejo, čigav bo gramofon.

Naše pravo delo pa se je zdaj šele pričelo. Vso ogromno pošto prečtevamo, pregledavamo, popravljamo, urejemo in damo v volilno žaro. Radovednost pa se je polotila tudi našega strica in ga tare hud čirbec, kdo bo tisti srečnik, ki bo zapel ob koncu žrebanja ono fletkano pesmico: «Jaz imam pa gra... o, gra... o, gramofon...»

Vsem srečnikom, ki bodo prejeli letošnje božične nagrade jih privoščimo že vnaprej —

«JUTRO».



Slovinci, pomagajte!

Med nami prebiva več tisoč delavcev iz Primorja, ki so tekem letošnjega poletja pribežali preko meje in si tu s poštenim delom služili vsakdanji kruh. Z nastopom zime je delo, ki so ga opravljali kot sezonski delavci, prenehalo in ogromna večina vseh teh nesrečnežev se nahaja sedaj na cesti brez sredstev in brez strehe. Vsi bedni in gladni, slaboboljšni in prezebljeni tavaajo iz kraja v kraj, iščejo dela in pomoči. Nimajo svojcev, kjer bi našli zatočišče čez zimo. K svojim družinam onstran meje, ki same gladijejo, se iz bojazni pred preganjanjem in zapornimi kaznjami zaradi bega čez mejo ne upajo vrniti. Pri naših javnih in zasebnih dobroteljskih ustanovah in podpornih institucijah kot tuji državljani ne najdejo pomoči. Njih edina nada in opora jim je Jugoslovenska Matica, ki pa danes sama ne razpolaga z zadostnimi sredstvi, da bi jim vsaj v najhujši stiski dovoljno priskočila na pomoč. Prizori, ki se dnevno odigravajo v uradu Jugoslovenske Matice, kjer ti bedni nesrečneži iščejo usmiljenja in pomoči, so naravnost pretresljivi. Solze, ki rosijo oko tem trdega dela vaje in v dolgaletnem mladeničem in možem, so izraz njih dolgo zatajevanje bede in obupa.

Slovinci! Jugoslovenska Matica je doslej kolikor je bilo v njeni moči podpirala te uboge trpine. Danes so njena sredstva izčrpana. Zato je primorana obrniti se z javno prošnjo za pomoč na ves naš narod. Pravkar bomo jemali slovo od starega leta ter na raznih javnih Silvestrovih večerih in v domačih intimnih krogih zabavajo se pričakovali prihod novega leta. Ali se bomo v takem veselju razpoloženi vsaj za hip spomnili onih, ki jih je usoda preganjala izpod domače strehe in ki bodo lačni in prezebljeni pričakovali in pričakali prihod novega leta. prihod novega gorja in še hujše bede.

Slovinci! Vedno ste bili pripravljeni pomagati raznim nesrečnežem in trpinom, pa naj si je klic na pomoč prišel od kjerkoli. S hvalevredno človekoljubnostjo ste nudili še pred nedavnim svojo dokaj izdatno pomoč tudi bratskemu bolgarskemu narodu, ko ga je zadela huda potresna katastrofa. Danes prihaja tak klic na pomoč od vaših bratov Slovinci. Ne preslišite ga! Pokažite svojo človekoljubnost tudi napram nim. Na raznih Silvestrovih in drugih zabavah spomnite se jih s prostovoljnimi zbirkami. Inicijativo za take zbirke naj dajo slavnostni govorniki, ki naj se v svojih govorih spomnijo teh najbednejših med nami in onih naših rojakov onstran meje. Vse zbirke naj se pošljejo na naslov Jugoslovenske Matice v Ljubljani, Selenburgova ulica 7/II. Kdor ima le trohico sočutja do sočloveka, naj ne presliši naše prošnje. — Jugosl. Matica.

Narodni slikarji v Selški dolini

Prelepa Selška dolina, ki nad njo kraljuje romantični Ratišev, hrani razno bogastvo. Okolica je polna prijetnih izletniških točk in pota je skrbno markiral po večini sam vlad. svetnik dr. R. Andrejka. Ogromne šume so vir dohodkov tamošnjih prebivalcev, rodovitna polja dajejo potrebni živež pridnemu in delavnemu ljudstvu te doline. Vasi so snažne, hiše pa solidno zidane in s škrljetnim krite. Poletni kimaajo raz oken živoredeči gorenski nageljni, ki jih z vso nežnostjo gojijo gorenska dekleta. Ob potih srečavamo znamenja, ki so jih naredili gorenski samouki. Koliko narodne umetnosti je na teh dejih! Čebelnjaki se ponašajo z živopisanimi končnicami. Brez podpisov umetnikov so ta dela, le letnice na nekaterih nam povedo dobo, ki iz nje izhajajo. Stari Tomažek je ohranil te narodne umetnike v dobrem spominu in po njegovem pripovedovanju so bili glavni zastopniki ljudske umetnosti v Selški dolini: Podnartovec Micika in Babjekov Gasper v Selcih in Pinačarjev Tone v Železnikih. Prva je umrla pred svojimi 40. leti in le prebivalci v Selcih št. 19. Pri hiši se je reklo pri Blaževcu. Njen oče je bil iz Podnarta in zato so mu rekli Podnartovec. Bil je tudi slikar. Micika je bila postala po njegovi smrti posestnica, vendar jo je slikanje še vedno zelo veselilo. Delala je mnogo. Na stotine in stotine končnic za panje je naslikala. Motiv so vzeli iz sv. pisma ali iz kmečkega življenja. Slikala je poleg končnic tudi podobe za znamenja, »brideke martre« (to so znamenja na krajih nesreče) in podobe na steklu, ki so prava redkost. Honorarji so bili zelo skromni. »Navadna končnica je koštala 5 krajcarjev, za en zeksar je pa namalala celo vojsko«, pravi stari Tomažek iz Selc. Zelo šibka konkurenca je bil Micika v Selcih Babjekov Gasper, ki je bil tudi slikar, vendar bolj slab. Najbolj znana je bila njegova končnica, ki je prikazovala praznik »kako so babe briče teple«. Ženske so nekoč prodale precej las nekemu »rgovcu«, kar so im ljudje zamerili. Birič je pri nedolžnem oklicu pripomnil, da naj dotične, ki so lase prodale, bolj juho solijo, da jim bodo preje zrasli novi lasje. Prizadete so mu to silno zamerile. Maščevanje ni izstalo. Nek dan se je birič zamudil do večera v Selcih. To prliko so izkoristile bojevitke ženske in so dale biriča že v popolni temi poklati: po nekem iz hiše. Ko je stopil birič nič hudega sluteč iz hiše, je začel padati po njem. Teple so ga z mečmi, ki so bile namočene v razne hlevske in stranske »dišave«. To je bila seveda prava senzacija za sicer mirno vasi in zato ni čuda, da je to junaštvo ovekovečilo tudi ljudski umetnik. Babjekov Gasper je umrl nekaj let prej. Podnartovec Micika.

Zelencikarjem je pa slikal končnice za panje, dala znamenja in lasice Pinačarjev Tone, ki je bil po poklicu prav za prav sobni slikar.

Micka je bila zelo spretna slikarica. Nekaj njenih del je naravnost izvrstnih. Tako je n. pr. znamenje na razpotju pod Prtvečem, ki predstavlja sv. družino na begu v Egipt. Barve je uporabljala prstene in se so ohranile prav dobro še do današnjih dni.

B. R.

„Slovenčeva“ povodenj na trgu

Ljubljana, 29. decembra.

V Ljubljani je bilo že nekaj dni skrajno dolgočasno.

»Uf, ali je dolgčas!« so zdehali gostilniški gostje, o dolgčasu so se menili po kavarnah in celo na ulicah je bilo čuti pogovore in kratke pomenke, ki so izvenili v končnem refren: »Primodunaj — v nedeljo bo pa po-brišem venjak na deželo — vsaj ne bo tako dolgčas...«. Naenkrat pa — kakor bi odrezal. Ljudje se smejejo, ljudje se hihitajo, ljudje se krohočejo. Povsod. Doma, v gostilnah, v kavarnah. Ustavljajo se na ulicah in se smejejo, branjeve na trgu pa se posmehujejo in se modro drže.

»Konec kribli!« je vzklimala jutraj Ančka ter se pokroviteljsko obrnila do Mete.

»Kaj pa novega?« je vprašala Meta, stopila na obe nogi in čakala, kaj pove Ančka. »Na, na,« je menila ta in sklenila roke na trebuhu, ko je odločila »Slovenca«, ki je postal zadnje dni humorističen list. — »Kaj ne vidiš nič, ja, — ali si slepa, Meta?«

Meta se je važno prestopila, vzela v roke »Slovenca«, brala inserat in se vsedla spet nazaj na stol. Vseleda se je trdo, skoraj omahnila je. Številka jo je podrla. Se, ko je prišla k sapi, je vzklimala: »Jejdetta na, Ančka, kaj sem brala, kaj sem brala? O ti reč ti taka, prav res Ančka, dobra ženska si! Pa sem pravkar nameravala poslati poba, da mi preskrbiš papirja za zavijanje. Saj sem bila že kar v zadregi. No, zdaj smo pa rešene skribli!«

Ko sta se oddahnili, je Meta zopet vzela »Slovenca« v roke in skakala okrog vseh prijateljev ter tovariših na trgu. Izvod »Slovenca« je romal od štanta do štanta.

»Jej, jej,« so si pripovedovale prijazne ljubljanske branjeve, »zdaj pa že bo!« Dopoldne se je priklail na trg in se prisukal med štante navihane in hitel pripovedovati: »Preklemano, zdaj bo pa kšefti! Nekaj mi boste že dale zaslužiti. — Eh — počakajte, mislim namreč, da vam bom prodal papir. »Slovenca« na kupe! Prosim, počakajte samo še par dni. Po novem letu bo v Ljubljani lepo zvitega, čednega papirja na cene! Prinesem vam »Slovenca« in vas založim za pol leta naprej.«

»Pa daj!« so menile branjeve prijazno in odpodile Vinkota z žabjaka naprej. Hitel je od trafike do trafike in naročal, naj puste novoletnega »Slovenca« lepo zvravnega, kakor se spodobi, prav takega kot bo prišel iz tiskarne, ker drugače tudi po 4 Din kila ne bo šel v denar.

»Ti hec ti tak!« so se smejale ženske in moški po trafikah in neusmiljeno secirali čudovito »Slovenčeva« številko.

»Tja,« so menili, »ah bo »slepa«, številka. To bo papirnatih »Slovencev« na plac.«

Silvestrov večer doma



Veseli zaključek in nadejati začetek pri radio - godbi iz vsega sveta. Z aparatom TELEFUNKEN 9 sprejemate vse evropske postaje v zvočniku. En sam prijem — in Evropa Vam zaigra!.

Zahtevajte od trgovca, da Vam predvaja novi Telefunkenski prejemni aparat na izmenični tok in zahtevajte prospekte o Telefunkenskih elektronicah in Telefunkenskih zvočnikih! »

TELEFUNKEN 9 za priklon na baterije stane 7100 Din. Stavke z vrnen spadajočih Telefunkenskih elektronic stane 500 dinarjev. Telefunkenski koncertni zvočnik »Arcofon 3« stane 1385 Din.



TELEFUNKEN

Najstarejše preizkušnje — Najmodernejša konstrukcija

S sekiro se je hotel usmrtiti

Škofja Loka, 29. decembra.

Škofjeloški hriboj so skrito torišče raznih zanimivih dogodkov in tiho domovanje pravih slovenskih originalov. »Jutro« je že pisalo o iznajdljivem planinskem očencu Kožuho, ki kraljuje v hribih nad »Poljansko dolino in si je napravil kot samouk najrazličnejše tehnične pripomočke v svojem gospodarstvu.

Na samotni kmetiji, ki spada pod patrona sv. Ožbolta, pa živi takisto znanj original in šaljivec Debeljakov oče. Večkrat zaide prav rad v veselo družbo, ki se od srca nasmeje njegovim dvopitom. Tudi obiskovalcem škofjeloških hribov, ki hodijo mimo Debeljakovega doma, razdere stari Debeljak rad kako okroglo.

Zadnje čase pa se je možu zameril svet. Nekaj mu je zagrenilo življenje. Kratkotako naveličal se je pohajkovanja po tem svetu in sklenil, da bo storil samomor.

Ampak kako naj pride s tega sveta na onega? Strupa ni utegnil dobiti nikjer, orožja ni imel pri roki, prepada ni nikjer tam okrog, da bi se pogibal s kake čeri v globino. Edino orodje, ki je prišlo v poštev, je bila sekiro. Poiskal jo je v dvornici, nato pa je šel sam v svojo čumnatu, da bi preseknil nit svojemu staremu življenju.

Stari Debeljak se je sklenil, da ne bi imeli z njim po njegovi smrti preveč posla, nato pa je legel v posteljo in krčevito objel svojo poslednjo prijateljico sekiro. Pa se je možku menda zdelo sekiro ostrina prehuda, zato je potegnil odojo preko glave, z obema rokama privzdignil sekiro in jo z vso močjo spustil na svojo glavo. In še drugič in tretjič pa ga še ni bilo konec...

Tedaj pa je stopil nenadoma eden domačih v sobo in je opazil dedkovo čudno ravnanje. Iztrgal je Debeljaku sekiro iz rok, nakar je prikladal domače, ki so pregovorili očanca, da se je odpovedal prostovoljni smrti.

»Čujte, oče,« ga je vprašal pastir Janez kasneje, ko se je razburjenje že poleglo, »zakaj ste pa potegnili odojo preko glave?«

»Zato, ker sem se bal, da me bo preveč bolelo, če bom tolkel s sekiro po glavil!«

Popačene brzjojavke

Narodna banka kraljevine Srbov, Hrva-tov in Slovinci se je že večkrat pritožila na pošto ministristvo, da prihajajo njene brzjojavke, ki jih oddaja na posamezne filijalke z nalogi za izplačilo, v roke naslovnikov z izmenjanimi ali izpuščenimi besedami, posebno pa, da se pogrešno odpravljajo v brzjojavki prva beseda (šifra) in na podlagi katere se izvrši izplačilo. Če se ta kontrola na beseda ne odpravi pravilno, se izplačilo ne more izvršiti. Potrebna so ponovna brzjojavna povpraševanja, kar povzroča tudi nove stroške. Kljub temu, da je ministristvo posvečalo tem nerednostim vso pozornost, pogreške le niso prenehale. V zadnjem primeru je bilo onemogočeno izplačilo pri filijalki v Zagrebu zaradi napačno odpravljen brzjojavke po krivdi uslužbenca v Beogradu, v prejšnjih primerih pa zaradi pogreške v Sarajevu, Cetinju itd.

Da se brzjojavna služba ne vrši dandanes s tisto vestnostjo in točnostjo kakor nekdaj, je vobče znano. Vzrokov, zaradi katerih trpi brzjojavni promet, je pa več, in sicer: vsi, na račun reparacij dobljeni aparati so jako slabi, njih nadomestni deli pa celo manjkajo, brzjojavne proge se premalo popravljajo; zaradi raznih direkcijskih okrožnic so brzjojavne linije tako obremenjene, da zastajajo plačane zasebne brzjojavke. Po ministristvi naredbi ne sme nobena brzjojavka ležati več kakor eno uro v uradu, v resnici pa čakajo na odpravo pri aparatih po več ur, tako, da izgube brzjojavna poročila vso svojo aktualnost. Tudi niso brzjojavni uradniki pri vseh poštah v telegrafski službi dovolj izurjeni. Naša poštna uprava je že pred leti odpravila brzjojavne tanieme uradništva, kar je bilo vse prej kakor v prid točni in vestni brzjojavni službi. Brzjojavne tanieme so v vseh kulturnih državah v veljavi. V avstrijski republiki so jih s 1. januarjem 1928, celo

svišali. Da se dvigne brzjojavni promet na nekdanjo višino, bo pa potrebna v brzjojavni službi obširna remodelura. Z raznimi pisanimi naredbami in odredbami bo pa brzjojavnemu prometu prebita malo pomagalo!

Ples ciganskih vil na podstrešju

Prijatelj našega lista nam piše iz slavonskega sela: Da ne bodo Slovinci mislili, da so njihovi cigani največji mojstri, vam bom dokazal, da jih slavonski še prekašajo. V Slavonski je selo Mrzović in je v njem tudi več ciganskih družin, ki se preživljajo s kartami, muziko, konjsko kupčijo, s tatvino in goljuzijo.

V selu sta živela v svoji hišici mož in žena, stara vsak čez 70 let, ter varovala svoje prihranke, baje nad 16 tisoč forintov. V Slavonski namreč se vse računa, prodaja in kupuje v forintih. Za ta zaklad so seveda vedeli tudi cigani. Pa so si izmislili, kako bi prišli do denarja. Spomladaj sta se spglazili na skrivaj dve ciganki v hišo in se vthotapili na podstrešje. Ko sta stari in starka legla v posteljo in zaspala, sta premeteni ciganki začeli plesati po podstrešju, da se je tresla vsa hiša. Plesali sta nekoliko ur, potem pa na skrivaj spet odšli. Dopoldne pa se je ena ciganka vrnila in pripovedovala starcema, da zna čarati. Z dlanj očanca je začela čitati bodočnost. Naenkrat se zgane in zakriči: »Kaj pa je to? K vam prihajajo vile in plešejo po hiši. Možiček in ženica sta preplašena priznala, da sta slišala ponoči, kako so vile plesale po podstrešju. Ciganka jima je rekla, da ne bo prenehalo strašiti, če ne dasta ciganom vsega, kar zahtevajo in je potrebno, da vile odženo. Razen tega se stari in starka morata postiti vsak dan in ne vžiti drugega kakor v vodi namočene kruh s česnom, slanino in mast pa morata dati ciganki, da pomiri vile. Seveda ji morata izročiti tudi prihranjenih 16 tisoč forintov, kar sta tudi storila in se v vestno postila.

Nekaj časa je bil mir, ali kmalu so se vile zopet pojavile na podstrešju. Vendar pa sta se starca opogumila in na skrivaj pokukala na podstrešje, kjer sta v resnici zagledala dve beli vili z razpletenimi lasmi. Silno sta se prestrašila in sta odleš je raje pristala na vsako cigansko zahtevo. Zlasti pa sta obljubila, da nikomur ne črtneta o strahovih in hiši. Postila sta sta še, dokler ni stari 16. t. m. opešal in umrl lakote. Ciganke so pobegnile, vendar pa se je posrečilo kmetom, da so eno vzeli in jo dobro naklestili.

I. B.

Nemška sodba o našem tuj-skem prometu in propagandi

Neka ugledna nemška strokovna revija je nedavno priobčila daljši članek o tujskem prometu v Jugoslaviji in o smotnem propagandi, ki jo leto za letom vodijo v inozemstvu naše tujsko-prometne organizacije. Naj navedemo le del tega članka, ki mora z veseljem navdati vsakega našega čitatelja.

Ni dvoma, piše članek, Jugoslavija je postala v modernem prometu moda. V glavnem Nemci potujejo na solnčno obal vzhodne Adrije; poleg njih igra tudi češki element, — iz razumljivih narodnostnih simpatij, večjo vlogo. Italijani niso priljubljeni. Anglieži obiskujejo le Split in izkopine v SSolinu, ali pa vznemirjajo dalmatinsko vodovje s svojimi križarkami in zrakoplovi, kakor se je to zgodilo koncem septembra.

Nemec vsaj ne nosi zastoj svojega dobrega denarja, v Jugoslavijo. Pokrajine, otoki, polotoki so neizmerno lepi. Pa me, solnce, kopeli do začetka novembra, vse to se dobi v Jugoslaviji, le mnogo ceneje kakor na rivijeri. Ne samo tarife, ampak tudi cene so točno fiksirane ter ostanejo tudi stalne. Kalkulacija izdatkov je naravnost vzeladna. Sicer tudi ne manjka na tem blagoslovljenem koščku zemlje različnih taks in doklad, teh nelzgovnih spremeljevalcev vseh hotelskih računov na svetu, vendar pa ti izdatki bazirajo vsaj na pre-

DANESI

JOHN GILBERT

DANESI

kot Lukaška, sin hrabrega he'mana

v velefilmu

K O Z A K I

RENEE ADOREE

lepa kozarška mladenka Mariana.

Po istoimenskem romanu

L. N. TOLSTEGA

Predstave:

ob 3, pol 5, 6, pol 8. in 9.

NILS ASTHER

elegantni ruski knez Olenjin.

Velefilm, ki presega po svoji lepoti, divnih scenah, krasni vsebini vso do sedaj predvajane!

centualno snosnih temeljnih cenah. Ničesar si potnik bolj ne zaželi, kakor približno pravilnosti svojega proračuna. To je glavni vzrok, zakaj je Jugoslavija tako priljubljena kot tujsko-prometna dežela.

Komfort igra v Jugoslaviji seveda manjšo vlogo. Povsod se opaža, da je tu vlada, da nepravilno se primitivnost in da se povsod potrudi, ustvariti boljše pogoje za bivanje razvnejših tujcev. Jugoslavija je še — ein Dornroschenland.

Nato opisuje pisec lepote našega Primorja, bujno vegetacijo in sive stare hrvatske kulture, hvali podjetnost prebivalstva in uvidenost naših prometnih ustanov, ki znajo z znatnimi popusti privabiti v deželo tujce, ter se vprašuje, zakaj se tudi v Nemčiji ne uvedejo slične ugodnosti na železnikih in parobrodih.

V propagandi nas Jugoslovenci, ki jih v tujstvo-prometni kulturi vsekakor nadkrijujemo, odločno prekašajo. Uspeh pač ni izostal. Moramo priznati spoštovanje onih, ki se jim je posrečilo v malo letih pričarati eno najbolj cvetočih tujsko-prometnih industrij Evrope. V Jugoslaviji se mnogo gradi in investira, vendar pa je treba še mnogo storiti na tem polju.

Naše solidnosti pisec ne more prehaliti ter poudarja, da se tujec pri nas lahko nastani v hotelih, ki se imenujejo prvostanovi, ne da bi se mu bilo treba bati, da bo oskubljen. Priporoča svojim rojakom, da posnemajo Jugoslovence v tem, da v glavni sezoni kljub prenapolnjenosti ne navljajo cen.

Nemci so v Jugoslaviji povsod čim najlepše sprejeti: vsa pota so jim odprta in ni se jim treba (kakor v Italiji) bati, da se bodo kjerkoli spodtaknili. Resne ovire razmahu jugoslovenskega tujškega prometa pa so: nerazčistična politična situacija in večni strankarski boji na znotraj in zunaj, ki pa so sicer precej podobni našim lastnim političnim razmeram (nemški namreč).

Ta članek jasno kaže, kako ogromno kulturno in narodno-gospodarsko delo vrše naše oficijelne tujsko-prometne organizacije doma in na tujem. Ta društva so izdala velikanske vsote za propagando v tujini, od javnih in privatnih faktorjev pa so dobivala v ta namen le neznatne subvencije, tako da so morala skoro vse te izdatke kriti iz dohodkov svojih potovalnih pisarn. Priporočamo, da se naše občinstvo v večji meri poslužuje ugodnosti, ki mu jih nudijo naši oficijelni potniški uradi («Putnik») ter da kupuje vozne listke itd. le pri njih, ker jih dobite po isti ceni kakor pri železnikih blaginjah.

A. V. P.

Univerzitetno združenje kraljevine SHS za Društvo narodov

Včeraj popoldne se je v Ljubljani vršila seja univerzitetnega združenja kraljevine SHS za Društvo narodov. Prisostvovali so delegati iz Beograda in Ljubljane ter pooblaščenec iz Zagreba. Sejo je otvoril cand. iur. Rad. Z. Nedeljković, predsednik ljubljanskega kluba. Toplo je pozdravil delegata in prisotne člane ljubljanskega kluba ter imenoval za zapisničarja stud. iur. Branka Alujevića. Po doletitvi dnevnega reda je zavzel predsedniško mesto g. Milenko Milić, doktorand prava iz Beograda.

Ugotovljeno je bilo predvsem, da v združenju vlada popolno soglasje. Vse člane prevzema zgolj ideologija miru brez vsake politične primesi. V inozemstvu je naše združenje doseglo prav lepe uspehe. Tekom 3 let smo zavzemali stalno mesto v odboru mednarodne delegacije. Lanj je bil podpredsednik g. Milenko Milić.

Razpravljalo se je o zadevah klubov in članstva ter je bilo sklenjeno, da morajo na skupščini združenja v Zagrebu zastopati širši odbor g. Rad. Z. Nedeljković in Marjan Zajec, v Skopju pa Ibrahim Lakišić iz Beograda. Tekom leta se bo izvedla reorganizacija v Subotici. Sprejeto je bilo poročilo o delovanju odbora o delovanju združenja, o stanju blagajne in pribavljanju gmotnih sredstev. G. Milenko Milić je referiral o kongresu mednarodne univerzitetne federacije za Društvo narodov in ponovno ugotovil, da je naše združenje doseglo prav lepe uspehe, ker smo zavzemali vidno mesto ne samo s svojim taktičnim nastopanjem, marveč tudi z razumevanjem vseh odprtih problemov italijanske delegacije je bilo narobe, naj spravi svoja pravila v sklad s statutom federacije, ne pa kakor doslej, s fašistično orientacijo. Na predlog našega delegata sta bili Bolgarska in Grčija zaradi škode po potresih za dve leti oproščeni kontribucije.

Na predlog predsednika g. Milenka Milića so bili soglasno izvoljeni v častni komite naslednji gg.: Joca Jovanović, narodni poslanec v Beogradu, dr. Ljubo Bakotić, pomočnik zunanjega ministra v Beogradu, dr. Milorad Stražnički in dr. Oto Frangeš, vseučiliška profesorja v Zagrebu, dr. Gjorgje Tasić, vseuč. profesor v Ljubljani, dr.

Milan Zujević, vseuč. prof. v Beogradu, dr. Žilko Topalović, odvetnik v Beogradu, Ojura Popović in Viadeta Vukičević, predstavnika naše države pri Društvu narodov, Kosta Pavlović, šef kabineta zunanjega ministra v Beogradu, Marijan Zajec, cand. iur. v Ljubljani, Milenko Simić, dipl. pravnik v Beogradu, dr. Nikola Franješ v Zagrebu, dr. Ferdinand Majaron v Ljubljani, dr. Bogdan Novković v Zagrebu, Stanko K. Mencinger, cand. iur. v Ljubljani, in Pavle Stefanović v Beogradu.

Razgovor se je še razpletal o izpremembi pravi in so bile podane direktive za delovanje v novem letu, nakar je bila seja zaključena v najlepšem soglasju z željo vseh delegatov, da bi združenje tudi v bodočem letu delovalo v bratski slogi, braneč čast naroda in države ter razširjajoč visoke ideale svetovnega mira.

K desetletnici Društva jugoslovenskih tehnikov v Pragi

Praven meja svoje domovine — v sovobodni zlati Pragi v karkar in industrijski metropoli Češkoslovske republike — praznuje v tekočem študijskem letu desetletnico svojega obstoja Društvo jugoslovenskih tehnikov. Ustanovljeno je bilo prvo leto po prevratu iz vseh dotedanjih tehniških klubov slovenskih, hrvatskih in srbskih.

Imenovan društvo skrbi za to, da olajša svojim članom študij, da jih seznanja predvsem s praktičnim in realnim življenjem ter jim pomaga na ta način izpolniti teoretiški študij, ki jim ga nudi visoka šola ter tako doseči čim popolnejšo vsestransko izobrazbo. Poleg tega tvori važno vez med študentstvom in domovini in študentstvom češkoslovaškim ter polaga veliko pozornost na to, da seznanja svoje člane s svetovno industrijo, gospodarstvom in kulturo. Posebno pozornost polaga na poznanje kulture in pestre industrije ČS republike. V ta namen prireja poučne ekskurzije po ČSR in po ostalih evropskih državah, vzdržuje bogato študijsko knjižnico, prireja zabavne večere in znanstvena predavanja.

DJT je eno najstarejših akademskih društev v Pragi. S svojim neumornim in plodnim delom si je pridobilo veliko priznanje in simpatije ne samo med svojimi člani ampak tudi v domovini in tujini. Svoje poslanstvo in zadovoljstvo lahko pokaže na ljubljeno bilanco velikega dela, ki ga je izvršilo v korist naših tehnikov, ki prihajajo v slovaško Prago s namenom, da tu na mnogomestnem evropskem vrhu moderne tehnike črpa in obogate svoje znanje. Tokom svojega obstoja je priredilo društvo preko dvesto eno in večernih naučnih ekskurzij, mnogih drugih prireditve, večkrat nastopilo v javnosti in reprezentiralo jugoslov. tehnike ter črvalo njih interese. Od velikih ekskurzij naj omenimo na tem mestu vsaj one, ki so trajale 4 do 7 tednov ter se je prepotovalo od 1500 do 13.000 km. So to ekskurzije v Nemčijo v l. 1922., v Poljsko v letu 1923., v Italijo v l. 1925., v Francijo v l. 1926. in v sovjetsko Rusijo v l. 1927. (a posebej dovoljenjem našega notranjega ministrstva).

Vse te prireditve so vzgojno vplivale na člane in bile velikega kulturnega pomena; zlasti se je pokazalo to v realni obliki skoro ob vsaki večji ekskurziji, ki je priredilo društvo med češkoslovaški narod. Povsod je društvo dostojno zastopalo svojo domovino in članom nudilo priključno, da spoznajo vsaj v glavnem vsestransko kulturo obiskanih držav ter jih povsod navajajo k smislu za moderno, trezno in koristno delo, ki naj za kot bodoči javni delavci koristijo svoji domovini, ki ga tako zelo pogreša.

Se vedno nima domovina popolnih visokih šol za nadzorljive panoge in še dolgo ne bo mogla dati tega kar nudijo visokošolski zavodi evropskih vele mest. Zato se ni čuditi, da še vedno obiskuje veliko število naših akademikov inženerske visoke šole. Posebno priljubljena je postala v zadnjem času ravno Praga. Že od nekdaj nam je ta slovaška Meka vzgajala resnično slovaške moze s drugačnimi čuti in srcu kot druga neoslovaška vele mesta; pa je tudi tako mesto, kjer študent lahko živi s zmernim mesečnim prejemkom.

Letos je v Pragi okrog 200 naših tehnikov, ki so zbrani okrog ognjišča DJT. Društvo bo skušalo s pomočjo vseh svojih članov čim dostojneje proslaviti svojo desetletnico in je že izdelalo bogat program. Oficijelna proslava se bo vršila ob sestru. V svojem jubilejnem letu namerava obiskati Poljsko in Bolgarijo ter ob tej priložnosti navezati v slovaških središčih stike z narodom in akademsko mladino.

Da omogoči udeležbo na večjih ekskurzijah predvsem siromašnim članom, jim podujejo posojila iz svojega fonda. Ker nam naša država ne daje nikakih subvencij, je naš fond navezan na dohodke prireditve, na darove dobrotnikov v domovini in na podpore nekaterih tujkajšnjih študentskih mecenov.

Jasno pa je, da se moramo tudi mi kot vsako študentsko društvo boriti ne samo s materijalnimi, ampak tudi dušnimi neprilicami. Vendar pa se bo društvo in nadalje briga, da pomaga izpopolnjevati znanje svojim članom in vzgajati domovini moderne ter zmogljive inženjerje in znanstvenike, ki bodo na svojih službenih mestih skrbeli za čim lažje skupno delo na polju gospodarstva in kulture naše domovine in bratske republike Češkoslovske.

Jože Rus.

Spomini na prevratno dobo na Koroškem

Kdo je bivši koroški deželni glavar Schumy, o katerega manipulacijah z javnim denarjem razpravlja te dni sodišče v Celovcu

Proces, ki se je vršil te dni pred sodiščem v Celovcu, je znova postavil osebo bivšega koroškega vsemogočnega dež. glavarja Schumyja na javno pozornost. Kdo je Schumy?

Pisal se je popreje pravilno Šumi in je sin slovenskih staršev na Zilici, blizu Podklostra v Ziljski dolini. Njegova mati ni znala, niti razumela nobene nemške besede — oče je bil gozdni čuvaj. Politično društvo koroških Slovencev je mladega Šumija, ki je tedaj bil zaveden Slovenec, na svoje stroške pustilo šolati na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu — nato pa je Šumi bil nekaj let slovenski potovalni učitelj. Žalibog je mož bil brez narodnega znanja; pustil se je od Nemcev preseliti in postal najhujši nemškar. Z njegovo pomočjo, ki je slovenske razmere na Koroškem kot bivši slovenski potovalni učitelj dobro poznal, so Nemci mogli še uspešneje raznoročevati koroške Slovence, posebno s pomočjo kmetijskih strokovnih organizacij in kmetijskih šol ter Šumijeve nemškarške stranke, tkzv. «Bauernbunda». Najhujša preganjanja na vseh poljih so pretrpeli koroški Slovenci v času, ko je Schumy prišel na Koroškem do politične moči in se povzpel celo do deželne glavarja. Z deželni ukradenim, večinoma slovenskim denarjem je financiral nemško revolto v Mariboru in nemško propagando v mežiški dolini in široj Sloveniji v bližini plebiscitnega ozemlja.

Značaj tega trinoga koroških Slovencev osvetluje dogodek, ki se je pred nekaj leti pripetil v Šmohorju v Ziljski dolini.

Schumyju je edino koroški poslanec Grafenauer pripomogel, da je kot kmetič fant bil sprejet na kmetijsko šolo na Grmu in nato nastavljen kot potovalni učitelj. Ko je Schumy bil v prevratni dobi deželni glavar, je bolnemu sivolasemu Grafenauerju zabranil

povratak na njegov dom v Ziljsko dolino, pozepele pa mu je dovolil le proti podpisaniemu reverzu, da se ne sme ganiti iz hiše. Ponovno je pustil dovoljenje za bivanje preklicati, tako da je moral bolni Grafenauer v najhujši zimi zapustiti dom in iz Slovenije delati nove prošnje na deželno vladu v Celovcu, da se mu dovoli povratak. Nekoč leta 1925, je Grafenauer moral k zdravniku v Šmohor; ko se je slučajno srečal s tedanjim deželnim glavarjem Schumyjem v Gaserjevi gostilni, je od Schumyjevih spremljevalcev pristopil k Grafenauerju vodja ziljskega «Heimatschutz» in v navzočnosti Schumyja zagrožil poslancu Grafenauerju, da ga pusti na lico mesta linčati in pobiti, če se ne odstrani iz Koroške, ker on že ve, koliko zlega je moral nemški narod pretrpeti od njega. To se je dogodilo z odobravanjem in v navzočnosti deželnega glavarja Schumyja in sreskega potovalnega glavarja v Šmohorju dr. Klossija. Slovenci moramo biti veseli, da se je vendar našel človek med poštenimi Nemci, ki si je upal razkriti nepoštenosti nesrečnega Schumyja, ki je največ kriv preganjanja slovenskih Korošcev. Zvesta pomagača Schumyju sta znani Glančnik iz Velikoveca — tudi hud nemškar, ki pred nekaj leti, ko je bil izvoljen za poslanca «Bauernbunda» in deželni zbor, ni znal besedice nemški in je letos pustil na nagrobnem kamnu svoje matere v Vobrah odstraniti slovenski nagrobni napis (kolika srčna surovost!). — drugi pomagač Schumyju je bil profesor Plaš, sin slovenskih staršev iz Žihopolj pri Borovljah, ki je predsednik velenemcev na Koroškem. Oče Plaša je zaveden Slovenec in se je sina, ki je strasten nemškar, odrekli in mu zaprl hišo.

Zalostno je, kakšnih poturice se Nemci poslužujejo pri germanizaciji Slovencev na Koroškem.

Sokol

Sokolstvo in smučarstvo

Mojstrana, konec decembra. Smučarstvo se je zadnje čase tudi v sokolskih društvih precej razširilo, osobito v zimsko-sportskih postojankah na Gorenjskem. Sokolsko društvo v Mojstrani, katero je že 2 leti brez televadnice, vsled nesreče — poplave, a nima zadosti sredstev za zopeto vpostavitve svojega doma, je moralo seči po neki panogi, da se članstvu nadomesti večbo v televadnici. Začelo se je moč članstvom živo zanimanje za smučanje in predrali, vse doline v okolici. Društvo, videvši velike članstva, je priredilo že v zimi 1926-27 svojo I. društveno smučsko tekmo, katere je s ozarom na začetek in razne okolnosti zelo dobro izpadla. V zimi 1927-28 je to društvo zopet priredilo svojo smučsko tekmo; hotelo pa je s tem seči malo globlje in vabilo tudi sosednja bratska društva k tekmi javen konkurenco. S tem je hotelo društvo meriti svoje moči z drugim bratskim društvom, ker je imelo sokolsko društvo Mojstrana že na programu, da ako bo moglo se zediniti s vsomi društvi oziroma s starejšim OSZ, da bi se vršila tudi tekma iste panoge celokupne župe. Toda članstvo sosednjih bratskih društev se ni moglo udeležiti te tekme, ker takratne železniške zveze niso bile ugodne. Po tej tekmi, ki je dala prav lepe rezultate, je dobilo članstvo še večje veselje in tudi sosednja društva so bila za to, da bi se vršila še v tej zimski sezoni župna smučska tekma OSZ. Društvo Mojstrana je res ponudilo starejšemu župi svoj načrt o tekmi, ponudilo tudi vse svoje izkušene moči in izvedba tekme, sledilo so dogovori in kar na hitro roko se je dne 3. marca vršila župna smučska tekma OSZ. Udeležba je bila dokaj častna, kljub temu, da se je udeležilo prav malo društev, ker je večina njih prepozno prejela obvestilo. Zaradi že blizujočega se pomlad pa ni bilo mogoče odlašati niti za teden dni in šlo je vse na brzo roko. Borba je bila huda, posebno za prva tri mesta. Prvo mesto je zasedel neki brat iz Jesenice, druga dva mesta pa Mojstrančana. Tudi pri naraščanju je bil boj hud, uspeh pa ne manjši. Tekmi je prisostvoval poleg starešinstva TO SSZ tudi odposlanec JSS brat Stane Vidmar, ki se je divil disciplini, levedbi in rezultatom. (Glej Sokolski glasnik od marca 1928). To je bila prva večja smučska tekma JSS.

Društva OSZ bodo Mojstrano zopet posetila v letošnji zimi, to pot gotovo s večjim številom, kar bo Mojstrančanom gotovo v ponos. Napeti

bodo vse svoje moči in izvedli tekmo brez vsakih nedostatkov. Tudi bratski JSS ne bi smel zaostajati. Pokazal naj bi društvu v Mojstrani svojo naklonjenost s tem, da izvede v letošnji zimi svažno ali vsaj delno svažno smučsko tekmo. Društvo v Mojstrani za izvedbo te tekme se bo samo žrtvovalo svojih moči, temveč šteti si bomo v čast in ponos, da se naš kralj določi za te tekme; s tem bomo dobili tudi plačilo za intenzivno gledi sokolskih smučskih tekem.

Mojstrana ima sama ob sebi krasne terene za izvedbo velikih smučskih tekem. Tudi ima skupno z Dovjem zadosti kurljivih sob na razpolago. Cene sobam kakor prehrani so glede na druge kraje zelo nizke. Vse to veže smučarja nase. Smeg nam je letos naklonjen. Ni ga baš veliko, a je za smuko. Obeta se idealen sport. Mojstrana poseduje izborna smučska skakalnice. Dokaz temu je, da so se na njej že dve leti zaporedoma vršile tekme v smučskih skokih za državno prvenstvo. Tudi za letošnjo zimo je taka tekma od strani IZSS že določena na dan 20. februarja 1929. Skakalnice in že pripravljena za izvajanje smučskih skokov in bo tudi vsa zimo v najlepšem stanju, osobito še ob nedeljah in praznikih.

Poškodbeni fond ČOS je socialna ustanova, ki je velike važnosti za televadno članstvo. Leta 1927, se je pripetilo v celni organizaciji 2983 raznih nezgod. Poškodbeni fond je izplačal članstvu znatno vsoto 700.696 Kč, dohodkov pa je imel skupno 935.000 Kč. Zanimivo je, da je članstvo porabilo podpornost v mnogih slučajih svojih organizacij tako, da znaša vsota teh daril skoraj 150.000 Kč. Fond je danes tako narasel, da predstavlja nekaj milijonov premoženja, ki preskrbuje poleg rednih poškodbenih podpor množičnemu članstvu oskrbo v bolnišnicah, zdraviliščih itd.

Pred sodniki

Ljubosumni Nace

Na zelenem travniku, nekje za belo Ljubljano, života starec Nace. Mož bo imel kmalu osem križev na svojih plečih, vendar je njegovo srce še vedno mlado. 25 let je bil oženjen, pa se še ni navečal zakonskega jarma. Ko je legla v grob njegova rajnica, si je poslal mnogo mlačno tovariško Tono, ki je zdaj stara 33 let.

Nace ni s svojo drugo ženo posebno zadovoljen, ona s njim pa menda še manj. Starec je čisto rogovoril nad njo in prečri so bili na dnevnem redu. V bližini stanejo soliden gospod,

postaren vdovec, ki mu Tona streže. Svoemu Nacetu pa tudi to ni všeč, saj ga grize ljubosumnost in mu ne da pokoja.

Tako sta se zadnjič enkrat Nace in žena spila. Nace je skočil vanjo, Tona je pa pograbila težek klič in jela s njim udarjati po svojem moču, da mu je pustila vidne znake na obrazu. Nace je urno nesel svoj obraz kazat možem postav, žena je bila ovadena in obsojena na 2 dni zaporu.

Nace je triumfal. Ponosno je hodil okoli, češ, pa sem naučil babnico kosihi molitvi! Tona se je jezila in vložila vzklik, trdeča, da se ni bila kamovana, dočim je imel njen mož že opetovano posla na sodišču.

Kazenski senat je vzklik radi krivde zavrnil, radi kazni ga je pa opetoval in Tona je dobila na svoje delanje samo moker.

Nace, ki je sedel med pričami, je jel kar khati in hropeti, ko je značil obsojdo in svedel, da njegova boljša polovica ne bo sedela. Zlobni težki trdijo, da je največ vzrok njegovega prepira hiška, ki jo je starec na ženo prepisal, pa mu je Tona zdaj neče vrniti.

Tatinska Nežika

Študentska Nežika iz Begun se je gotovo nagledala v tisto dolgo hišo, kjer delajo dekleta pokoro; saj hoče kar siloma tudi sama priti tja. Deklica šteje šele 16 let, pa je bila radi tatvine že trikrat kaznovana. Lanj enkrat si je izbrala za svoje bivališče lepo vilo za Ljubljano, ki je bila tedaj prazna. V tej vili je Nežika stanovala in delala izlete v okolico ter vedno kaj prinesla. Kuhala si je v vili ter se veselo gostila, dokler je niso zasačili in jo vtiaknili pod ključ.

Premetenka pa vendar ni nehala, čeprav je imela poštno starše in resnega fanta, ki bi jo rad spreobrnil. Ko je služila v Begunjah, je letos svoji gospodnji odnesla anjono. Gospodinja jo je zapodila in Nežika je odšla k neki senci, ki jo je z veseljem sprejela za par dni na stanovanje. Pa tudi tej je Nežika pokazala, kaj zna; odnesla ji je nekaj denarja, zlatu veržilo in obesek.

Nežika rada je zabeležene žgance. Ko je nekoga dne mešala pri svoji priateljici Mikici moko, ji je bilo zelo hudo, da ni imela masla, da bi žgance lepo zabeležila. Pa je kar konček vzela, odšla v trgovino in dejala trgovcu, da jo pošlji njen gospodar Čiril po pol kile masla in da ga bo še sam plačal. Trgovec ji je svedel kaj postregel, denarja pa še do danes ni dobil. «Žgance boš kuhala, miko se jokal», je tedaj zapel nek poreden fantan po njenim oknom in v kuhinjo je stopil mož postav, ki je Nežko odpeljal zaradi raznih njenih grehov za 3 mesece na dopust v justično palačo v Ljubljani.

Razstava kiparice

Karle Bulovčeve

v Narodni galeriji (Narodni dom)
vsak dan od 10—12.30 in od 14—17

Slomškarji

Kakor znano so klerikalni učitelji, član Slomškove zveze, vstopili v UJU, «Slomškovo zvezo» pa so «pretvorili» v kulturno organizacijo. Zdad pa je imela «Slomškova zveza» svoj občni zbor, kjer se je kljub vsemu maskiranju vendarle vršila razprava o stanovskih vprašanjih, ki spada izključno pred forum UJU. G. Capuder je branil obilno uporabo pargarafa 71, češ da popravlja prvič «še ne popravi krivice» režima PP, drugič, da pomaga temu ali onemu iz nevzdržnih socialnih težav, in tretjič, da ravna iz neobhodno potrebnih službenih ozirov. «Slovenec» poroča, da je učiteljsko vzele izvajanja «g. šefa odobruje na znanje».

G. Capuder je bil zelo nepreviden, ker je priznal, da ga pri uporabi pargarafa 71. ne vodijo samo službeni razlogi, kakor veleva zakon. Se neprevidnejši pa so bili g. Slomškarji, ki v «Slomškovi zvezi» odobravajo, kar v UJU na videz obsojajo. Sklicevanje na tako zvane «krivice» iz režima PP. Se koncem l. 1928, je čisto neresno zakrivanje nasilnega režima g. Lončarja. Izjavo gospoda prosvetnega šefa in odobravanje Slomškarjev si velja vzeti na znanje za čas, da bo «treba popravi krivice» Capudrovega režima in nove nevzdržne socialne težave». Gg. Slomškarji imajo pač dvoje želez v ognju. Volk menja diako, narave pa ne more.

Zborovanje «Slomškove zveze» je tudi pokazalo, da je na klerikalni strani ostalo vse pri starem. Klerikalno učiteljsko je vstopilo v UJU, da paralizira to nekdanj tako uspešno borbena učiteljsko stanovsko organizacijo, obdržalo pa si je svojo posebno politično klerikalno organizacijo, preko katere klerikalci vodijo in krepko sodelujejo pri vsem, kar v stanovski organizaciji obsojajo...

Vladimir Levstik:

Hiromantija

Bila je vroča nedelja sredi minulega poletja. Med tistimi, ki so po kosilu na lik obupanemu muham prilezli v «Zvezdo», sva bila tudi midva: moj stari znanec Minimus Weibengel in moja malenkost.

Z Minimom Weibenglom (piše se prav za prav baš narobe) sva se bila zadnjikrat videla pred dvajsetimi leti. Kot vnet globetrotter je bil preromati od tistih dob spet mnogo sveta. Med svetovno vojno se je klafil po Kavkazu, Armeniji, Perziji in Turkestanu, kaj vem kod, tik tja do indijske meje. Lakomno sem poslušal njegove skitske istorije; kadar kdo pripoveduje o daljnjih potovanjih, dobim čisto pobožen obraz. Se dihati se ne upam, oh, še zavidati ne...

A Minimus Weibengel je naposled izpraznil svojo torbo. Pusto je nastalo med nama.

«Čuj, se je zdajci oglašil starina, ko sem baš vzdignil levico, da bi zazelah vanjo, »pokaži mi roko. Ali hočeš, da ti kaj povem o tebi?»

«Daj, iz vtičnosti sem pokimal. »Ni sem vedel, da si hiromant.»

«Diletant. Nekaj sem se naučil iz knjig, nekaj so mi pokazali v Benaresu.

Nu, vidiš...» Zgledal se je v črte na moji dlani.

Kadar Weibengel modro govori, mi glas kar nehote uhaja v fortissimo. Tri dame pri sosednji mizi so željno vlekale na ušesa. Gospod Weibengel je razvijal moje notranje bistvo kakor dojenčka iz plenice. Svojevsta značaja, ki jih ni mogel nihče poznati, in dejstva prošlosti, ki jih še nisem zaupal živi duši, so se vznemeno razlegala pod Krapeševimi kostanji...

«Zastran bomočnosti pa to-le...» «Nikar!» sem se zdrlil iz svojega strmenja. «Če vem naprej, rečimo, da me bo jutri strela ubila — tedaj ni več pikantno. Jaz ljubim presenečenja.»

Nekaj podobnega sem doživel pred tednom dni. Zima je, megle, pusto, Ljubljana interesantna kakor vobče vse leto — i skučno i grustno i ne komu ruku podat' — in novo leto se bliža in veš, da bo spet 365 dni tako kratak čas — in izza okna kavarne pri «Sionu» vabi lepak g. Sadluckega...

«Zakaj pa ne?» sem pomislil. «Kar je riskiral slavni znamenitost Cvijč, si smem dovoliti tudi jaz; vse mesto me pozna, da sem ekscentrik.» Ojunačil sem se in krenil po stopnicah.

Polkovnik Sadlucki je majhen, simpatičen gospod, zmerom živahen in zmerom v ognju za svojo stvar. Razkazuje mi strokovne knjige, Issbernerja-

Haldanea, francoske, in ruske, ki jih je sam napisal. Pa da se uverim: albume, grmade, gorvoja albumov, napolnjenih z radovoljnimi priznanji. Pokojni profesor Cvijč je med njimi in še marsikdo tudi nekatera znana osebnost iz Ljubljane; celo tovariše iz uredništva mi je čast pozdraviti...

«Vot-vot-vot!» mrmra g. Sadlucki, ogledujoč moje dlani skozi lupo. «Hm...» In že mu je vse očitno. «Tega in tega leta konflikt z rodbino in šolo.» Res je: tisto leto sem jo bil popihal z doma — o šoli pa raje ne govorim...

«Tega leta dolgo potovanje.» Točno: Pariz. «Tega leta ljubezen, sreče vam ni prinesla...» Kaj so policijski arhivi v primeri s človeško danjo! G. Sadlucki čita vse moje grehe, kar vroče mi postaja od njegovih vsevidnih oči. In dalje: «Leta duševnega trpljenja: 1915., 1916., 1917...» Jemstvo! «Nato huda bolezen: smrt vam je bila za vrtom. Operacija. Evo, tu: slepič.» Vse vidi polkovnik. On ve, kje so pljuča občutljiva, in trka s prstom prav tja, kamor je trkal dr. Tone Jamar; ve, da sem si pred leti nalomil nogo; vse vidi.

Nato lame pripovedovati o bodočnosti (hehehe «nikar» mi to pot ne gre več z jezika) Narekute mi od očilne gase, dobra in slaba leta, daje mi nasvete. Listka, na katerega sem jih zapisal, nimam pri rokah, saj razumete, ni vse za

vsakogar. Toda logični so, v skladu s tem, kar mi je dobro znano. Vederemo.

Profesor literature, zapomni si: po zatrdilih g. Sadluckega mi je umreti leta 1938., če takrat ne, pa najkasneje leta 1963.

In mimo tega: šest velikih potovanj. Po eno na vsako stran sveta, eno v Indijo Komandijo in eno nekam, kjer ne bi bilo ne človekov ne psov. Tako bi si jih razdelil, če bi bilo po mojem.

V albumih g. Sadluckega sem čital mnogo potrdil, da so se njegove preokbe izpolnile. Jaz se nanje ne bom zaklinjal; vobče verjamem samo temu, kar morem preveriti — s tem je vse povedano. Toda obenem mi sili na um prigodbica, Minimus Weibengel mi jo je povedal v «Zvezdi»:

Neko noč so na pohoju popivati oficirji nekega polka (Weibengel, rodolomski baron, je bil v davnih časih sam carski «aficár»). Pogovor se je zavrtel okoli smrti in načinov smrti: kako kdo misli, da bo umrl. Kapetan ta in ta — imenujmo ga Sologubova — de na pol zamišljeno, na pol pijano:

«Meni je iz roke napovedano, da poginem od ostrega iekla.»

Kdor z mečem okoli hodi... Toda tovariši so udarili v krotot. Ruski «aficár», in verjame vedeževalkam! Solo-

gubov, pijana glava je kakopak skočil iz kože.

Domače vesti

* Trije častni doktorji beogradske univerze. Na prednočni seji sveta filozofske fakultete so bili soglasno izvoljeni za častne doktorje beogradske univerze veliki prijatelji našega naroda Avgust Gauvain, Herman Wendel in Seaton Watson.

* Razpis službe šolskega upravitelja. Na dvorazredni osnov. šoli v Bevkah pri Vrhniki je razpisana služba šolskega upravitelja. Prošnje naj se predložijo velikemu županu ljubljanske oblasti najpozneje do konca januarja 1929.

* Vodnikova družba v Ljubljani sporoča da ji je Pratika za leto 1929 popolnoma polna. Zaradi tega more novo pristopajočim članom za leto 1928, oddati le še tri knjige (Govekar: »Olga«, Matičič: »Na mrtvi strani«; Lah: »V borbi za Jugoslavijo«). Člankarina 20 Din, s poštnino vred 27 Din. Kdor hoče knjige kupiti v knjižarni ga velja 36 Din. Istočasno prosijo družba vse svoje dosedanje člane, da se takoj prijavijo in plačajo pri svojih poverjenikih članarino za leto 1929. Na ta način si zagotovijo, da dobijo prihodnje leto vse družbene knjige s Pratikom vred.

* Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda za l. 1929 je pravkar izšel. Je to 43 letnik koledar je torej dosegel že prav častljivo starost — kar je tudi posebnost — vsa ta dolga leta ga tiska »Narodna tiskarna«. Poleg navadne koledarske vsebine obsega koledar tudi izbranih družbin vestnik ki podaja zanimive podatke v družbenem delovanju in o njenem gmočnem stanju. Kakor druga leta, tako so tudi za letošnji koledar prispevali s svojimi prispevki Ksaver Meško, Mara Lamutova, Kompoliski dr. Iv. Lah, A. Stič, J. Špicar in drugi. Posebno zanimiv je koledarski članek »Udarec s kolom«, ki ga zlasti priporočamo v uvaževanje številnim našim ljudem, ki menijo, da je z osvoboditvijo odpadla tudi nemška nevarnost. Da se družba spominja svojih pokojnih prijateljev, je vse hvale vredno, saj so to na primer Matija Prosek, dr. Leo Brunčič, Gabriel Jelovec, dr. R. Pipuš, dr. Lj. Stiker, Anton Koblar, Zdravko Vondra in mnogi drugi s svojimi poštvenimi delom za družbo tudi pošteno zaslužili. Posebno poučen je članek »10 let češkega narodnega dela«. Naj bi za čitani listi rodoljubni! Koledar stane samo 15 Din, toplo ga priporočamo našim čitateljem in naročnikom.

* Akcija za zdravstvene domove po Sloveniji je v polnem razmahu. Letos sta bila dograjena dva, in sicer eden v Trzinu, drugi v Cerkliah pri Krškem. Kakor piše »Zdravje« bosta oba začela poslovati v začetku leta 1929 po istih smernicah kakor Zdravstveni dom v Lukovici. Gradbi se še Zdravstveni dom z letnim kopališčem v Rogatcu. Nadalje se vrše priprave za take domove v Kranju, v Medvodah in v Murski Soboti, ter se je začela akcija za velike zdravstvene domove v Ljubljani, Celju in Mariboru.

Damam

v največje veselje so krasni damski plašči ter večerne toalete tvrdke
F. LUKIČ v Stritarjevi ulici,
zato najbolj zaželena darila.

* Propagando za naš tujski promet. Vojdijo v inozemstvu Centralni urad za propagando Jadrana in drugi potniški uradi. Prihodnje leto pa se bo vršila propaganda tudi s pomočjo svetovnih razstav. Naša država se bo udeležila velike svetovne razstave v Barceloni, na kateri bo dostojno reprezentirana tudi naš turizem. Tudi pomladni vselej v Pragi bo imel poseben oddelek o naših pomorskih lukah in kopališčih. Na zagrebškem pomladnem zboru pa bo urejena posebna razstava našega turističnega materiala.

* Glasnik podmladka Rdečega križa. Decembrski številka tega mladini namenjenega mesečnika je po večini posvečena kralju Aleksandru I., oziroma njegovi 40 letnici. Poleg tega ima več daljših in krajših razprav za mladino. Izhaja mesečno in velja 15 Din na leto.

* Smrt uglednega veljaka v Gorskem kotaru. Po dolgotrajni bolezni je v Karlovcu umrl podpolkovnik v p. Slavko Sneler, oblastni poslanec primorsko-krajiške oblasti in eden prvakov HSS v Gorskem kotaru. Pokojnik se je pred leti posvetil javnemu delovanju ter mnogo storil v prid ljudstva ondolnih krajev.

* Lovci si želijo snega. Evropa si želi koz lisic, kun, podlasic, torej baš naših domačih koz. Zato je veliko upanje, da se bodo dosegli na kožnem sejmu ki bo 21. januarja na Ljubljanskem velesejmu zelo ugodne cene. Kupci iz inozemstva se že oglašajo, istočasno pa sprašujejo, ali je že zapadel sneg. Kvaliteta kože je neprimerljivo boljša, če je divjačina ustreljena v snegu. Upajmo, da nam bo novo leto že takoj v začetku naklonilo sneg. Kože naj se pošljejo do 19. januarja na Ljubljanski velesejem, oddelke »Divja koža«.

* V novih hišah padajo cene stanovanjem. Iz Splita poročajo: Zaradi velika števila novih hiš v Splitu se v zadnjem času pojavlja kriza glede oddajanja stanovanj v teh hišah. Stanovanje, za katero se je moralo preje plačati mesečno 2500 Din, se dobi sedaj za 1500 Din, a kljub temu je še mnogo stanovanj praznih.

Vezati pakete
z motorizno Groupje
= biti zadovoljen!

* Samaritanske tečaje bo v mesecu januarju in februarju priredil oblastni odbor pomladka Rdečega križa v Ljubljani po naših srednjih šolah. V tečajih se bodo udeležili dijaki najstarejših dveh razredov v prvi pomoči ob neizgledih. V dekliških srednjih šolah se bodo namesto samaritanskih tečajev vršili tečaji za mlade matere.

* Velika ekskurzija nemških delavcev v Dalmaciji. Socijalistični izobraževalni odbor v Berlinu pripravlja več velikih ekskurzij nemških delavcev v Dalmacijo. Izletniki bodo posetili razen Dalmacije tudi druge naše kraje. Na ekskurzijo pojde približno 800 članov omenjene organizacije.

* Smrti v tulinu. Iz Cannesa v Franciji prihaja poročilo, da je tamkaj postal žrtev nesrečnega slučaja naš rojak Ivan Blažič iz Lentovca na Štajerskem. Ko je Blažič iz spremstva nekega prijatelja obiskal rojaka Ivana Jaga, si je za povratek izprosil Jago revolver, ker v onem kraju ni varna po nočna hoja. Jug je nabasal revolver ki pa se je po nesrečnem slučaju sprožil in krogla je Blažiča zadela v glavo. Ranjenca so prepeljali v bolnico, kjer pa je naslednje jutro podlegel poškodbam.

* Opozorilo tvežkam, ki zaposlujejo inozemce. Inspekcija dela v Ljubljani javlja da se vsa dovoljenja za zaposlenje inozemcev, izdana do 31. t. m. podaljšajo avtomatično do 31. januarja 1929. Poslodavci, ki za podaljšanje dovoljenja za zaposlenje inozemcev niso vložili predpisane prošnje imajo prošnjo za nadaljnje zaposlenje inozemcev takoj vložiti.

* Rejs ul Ulema Čaušević za latince. V zasedanju vakufskega zbora v Sarajevu je Rejs ul Ulema Čaušević pri razpravi o revizijskem statutu zahteval naj se v verskih muslimanskih šolah kakor tudi v osnovnih in srednjih šolah poučava v hrvatskem jeziku in v latinici, a ne kakor doslej v arabski pisavi. Nastopil je tudi proti službeni šolski politiki, ki da je preveč pravoslavna, ter meri na odtuševanje muslimanskih otrok od njihove vere.

* Novi svetilniki ob morju. V Boki Kotorski so te dni dogradili več novih svetilnikov. Na vzhodu v bokeški zaliv na rtu Oštro je postavljen nov svetilnik na onem mestu kjer je bil že doslej, a z mnogo večjo svetilno, ki se bo videla na daljavo 30 morskih milj. Novi svetilniki so postavljeni tudi v Bašiču v Morinju ter ob pristanišču prestolonaslednika Petra v Dobroti.

Rumena Lilija
po znamenitem delu Lajosa Biro-a
z najlepšo ženo Billie Dove.
Pridel Pridel

* Podgana med poštnimi paketi. V Zagrebu se je vršila te dni sodna obravnava proti bivšemu poštnemu pripravniku Martinu Stritarju, ki je bil obtožen, da je ob praznikih kradel poštne pakete, namenjene našim vojakom v južnih krajih. Pri hišni preiskavi so našli v Stritarjevi stanovanju mnogo embalaže, ki poteka od ukradenih paketov. Obtoženec sam je priznal, da je izmaknil kakih dvajset paketov. Sodišče je Stritarja obsodilo na osem mesecev težke ječe.

* Gospodinja! Ob novem letu si nabavite »Gospodinski koledar« za leto 1929, ki vam bo s svojimi koristnimi nasveti lažal delo v domačem gospodinstvu. Poleg raznih poučnih člankov in razprav prinaša koledar letos 53 novih kuhinjskih receptov in 10 primerov nedeljskih tednih listov s točnimi proračuni. Koledar vsebuje prekriti, no urejeni troškovi za vse dni v letu. Na prodaj je pri vseh podružnicah Jugoslovenske Maticе v Sloveniji in po vseh knjižarnah. Naroča se ga tudi pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7-II. Cena 20 Din, za člane 16 Din.

* Oblike kemično čist. barva, plisira in lik tovarna Jos. Relch.
* Pri glavobolu, omotici, bolečinah v ušesih, slabem spanju, razdražljivosti takoj uporabi pristno naravno grenčico »Franz-Josef«. Izliva klinke za interne bolezni nam priča o velikih usnehih, ki jih je dosegla grenčica »Franz-Josef«. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

15860a **AVTOMOBILISTI!**

Nov 6 cindersk WANDERER
ki je vzbujal največjo pozornost na letošnji berlinski razstavi dospel.

Na ogled pri glavnem zastopniku

PAV. U STELE Ljubljana Kapetlika 3

* Tkanina »ETERNUM« glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved manufaktura 185

ITO — zobna pasta najboljša.

* Darujte »Podpornemu društvu slepih« v Ljubljani. Wolfova ulica 12. 186

* Lašajte našo neizmerno bedo in se čisto spominjajte Podpornega društva slepih 2354

* Pralnica - svetilnikalna Rakuša Slovenska ulica 15. zraven Ljubljanske Kreditne banke. se priporoča. 276

* Volnene nogavice in pletenine v veliki izbiri se dobijo pri tvrdki KAREL PRELOG v Ljubljani 285

* Našim dobrotnikom. Ob zaključku leta se zahvaljujemo vsem dobrotnikom, ki so se spomnili tudi nas na bednejših s kakršnim koli darom in tako omogočili, da smo lahko prenašali naše bedno stanje. Prosimo, da nam ostanete še nadalje naklonjeni — Podporno društvo slepih 2352

* Redna plesna vaja bo v nedeljo 30. decembra t. l. ob 20. uri v veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru. 2370

Kino Ideal.
Popolnoma nov! Premijeral
Kraljica
nierovega srca
(Wien da Stadt meiner Träume)
Film razkošne inscenacije, dovtipne vsebine, polne humorja, zabave in veselja.
Liane Haid
Käthe Nagy in drugi znani filmski umetniki.
Predstave ob 3. pol 5. 6, pol 8 in 9.

* **Silvestrov večer Ljubljanskega Sokola.** Silvestrovo Ljubljanskega Sokola bo letos posebno zanimivo. Telovadci in telovadice so si zamislili tako zabaven program, da bo moral vsakdo z veseljem obratovati gledati v novo leto. Poleg izvežbanih telovadcev z vrhunskimi vajami nastopijo silovski akrobati. Občudovanja je vredna njihova spretnost. Cirkuski pajaci bodo nastopili prvokrat s svojimi največjim plesom. Ta komična točka mora spraviti v zadrego slehernega resnega človeka. Čudovite skupine in nad vse lepi telovadni plesi bodo očarali vsakogar. Za oddih in spremembo bodo na sporedu še druge šaljive točke. Godba in ples bosta še k temu pripomogla, da bo ločitev od starega leta lahka. Vse to in še mnogo drugega bo vam nudil letošnji Silvestrov večer Ljubljanskega Sokola. Zaradi tega ne zamudite prilike, da vam ne bo celo leto žal. 2376

* **Nepriljetelj družabnosti.** Zima je čas domačih zabav. Kdor se je zabaval poleti s sportom izleti ali potovanji, ta vabi pozimi svoje prijatelje in znance k sebi, da pri plesu in prijetni zabavi prebije čas prav tako ugodno kakor na svežem zraku. Ako se želimo res zabavati moramo biti dobro razpoloženi, a dobre volje nam prav lahko zmanjka, n. pr. zaradi glavobola. Glavobol nam vzame vsak užitek ter nam pravi zabavo nezgodno. Sedaj hvala bogu ne živimo več v oni dobi, ko smo morali čakati da je glavobol prenehal sam od sebe. Z dobrim sredstvom, kakor je n. pr. piramidon, se lahko bolečin, tudi najhujših, v kratkem času popolnoma odkrijemo. 168

Billie Dove
najlepša žena sveta v vefilmu
Rumena Lilija
Pridel Pridel

* **Veliko sportno reduto bo priredil 12. januarja SK Bled.** Vstop je dovoljen samo vabljenim in po njih vpeljanim gostom. Maske dobrodošle. Oblike promenadna. Pripravljalni odbor je že z vso vnemo na delu, da bo prireditelj čim slajnejše uspele in vsakogar zadovoljila. Kdor ne bi pomagal dobil povabila, pa bi želel se udeležiti redute, naj se blagovoli obrni na SK Bled na Bledu. Povabila se pa lahko dobe tudi isti večer pri blaginji. 2377

Pozor plesalci!
Največja plesna prireditev letošnje sezone bo 1. februarja v veliki dvorani hotela »Union«, 15.847-a

Vsakovrstne ure, latnina in urebnina po niski ceni pri
L. Vilhar, urar
Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 26

Kože divjačine
so narodno premoženje najdražje plačujete za ce povhe, lisice itd.

P. Semko, Ljubljana
Miklošičeva cesta.

Ugaigro
so najhjaža pot, po katerem bacili bolezni prihajajo v naše telo. Proti prenosu bacilov, ki povzročajo opasne nalezljive bolezni usne dupline v grlu rabite okusne
ANACOT-PASTILE
DR. W. WINTERA

NOGAVICE
KIJUČ
Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Iz Ljubljane
* **Glavna letna skupščina Jugoslovenskega novinarskega združenja** bo kakor smo že poročali danes točno ob 11. dopoldne v dvorani mestnega magistrata. Skupščina se bo udeležilo poleg članov iz Slovenije še nad 50 delegatov iz vseh pokrajin države.
* **Nov odvetnik v Ljubljani.** Kakor nam poročajo, otvoril s 1. januarjem samostojno odvetniško pisarno v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 12. naš znani književnik g. dr. Igo Gruden.

* **Vzgojevalno in podporno društvo »Mladika«** je dovolilo eni gojenki na ženski realni gimnaziji ustanovo v znesku 500 Din drugi pa podpora v znesku 200 Din.

* **Ravnateljstvo mestnega vodovoda in elektrarne** opozarja sl občinstvo, da ni njihove uslužbenec mestnega vodovoda in elektrarne upravičen pobirati po hišah novoletne darove. Baje so se pojavili nepoklicani, ki prosjajo v imenu omenjenih uslužbencev.

VELIKA RUSIJA
Vefilim o zadnjem ruskem carju Nikolaju II. in o Rusiji pred in med svetovno vojno
Predstave v kinu Matica:
danes 30. t. m. ob 11. uri; v ponedeljek 31. t. m. ob 14.30 uri
Predstave v kinu Ideal:
danes 30. t. m. ob pol 11. uri.
Zveza kulturnih društev.

* **Na Izrednem občnem zboru Jugoslovenskega društva za proučevanje angleškega jezika** je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik univ. prof. dr. Leonid Pitamic; tajnik odvet. kand. dr. Ferd. D. Majaron; tajnica lektorica Fanny S. Copeland; tajnikov namestnik vlad. konc. Alojz Lenarčič; blaginjski odv. kand. Zdenko Švigelj; gospodar prof. dr. Marius Rebek; odborniki: sopraga velikega župana Asta Vodopivec; prosv. referent dr. Pavel Brežnik in primarij dr. Minaš. Društvena čitalnica je članom na razpolago vsak dan razen ob sobotah od 7 do 8 zvečer. Društveni sestanki se vrše redno vsako sredo ob 9. zvečer istotam.

* **Vodstvo po »afriški« razstavi** v Jakopičevem paviljonu bo imel danes ob 11. dopoldne akademski slikar g. Božidar Jakac.

Rumena Lilija
po znamenitem delu Lajosa Biro-a
z najlepšo ženo Billie Dove.
Pridel Pridel

* **Velika Rusija.** Opozarjamo na današnji spored, ki ga nudi ZKD svojim prijateljem. Predvaja se bo vefilim »Velika Rusija«, ki je v svoji vsebini izredno poučen in zanimiv. Film nam kaže zgodovino od carja Petra Velikega ter prehaja na opis Rusije v dobi pred svetovno vojno in med njo. Izredno mnogo posnetkov je, ki nam kažejo zadnjega ruskega carja Nikolaja II. njegovo rodbino in razne dogodke iz njegovega življenja. Ker je pričakovati za ta film množestvino udeležbe, se predvaja isti spored danes v kinu Ideal ob pol 11. dopoldne in v kinu Matic ob 11. dopoldne. Film toplo priporočamo. Ob filmu bo predaval prof. dr. N. Preobraženski.

SILVESTROV VEČER SK ILIRIJA
v ponedeljek zvečer ob 8.30
V ARENI NARODNEGA DOMA

SILVESTROV VEČER
Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu
15861a Bogat in zabaven spored
Vhod iz Bleiweisove ceste
Po po noči ples

Silvestrov večer
RESTAVRACIJA 15843
HOTEL UNION
GODBA K. RIST

Kavarna »Central«
na Silvestrovo
ob 4. uri zjutraj odprto
Pr poroča se
vinotoč in domače kolone

* **Turistovski klub »Skala«** bo priredil Silvestrov večer letos v hotelu »Sveti Janez« ob Boh jezera. Člani in prijatelji kluba, udeležite se prireditve polnoštevino!

* **Drobna policijska kronika.** Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji naslednji dogodki: 1. primer zatahtve najdbe zavtika, 1. vlom v mesarsko stojnico, 2. primera kalenja nočnega miru, 2. primera nedostojnega edenja, 2. prekoračenih policijske ure, 1. karambol, 2. prestopka obrtnega reda, 2. prestopka cestnega policijskega reda. Artranih je bilo 6 oseb in sicer Ivan S. ter Ivan C. zaradi suma tatvine, Janez U. ter Jernej P. zaradi berčenja, Julijana Z. zaradi postopanja in tajne prostitucije ter

„Nepremagljiva fregata“
Največji pomorski film sedanosti!
Senzacionalno, pustolovno filmsko delo o gusarjih, mornarjih in tujavcih. Zamorci in Arabci. — 5000 oseb — 30 brodov. — Grandiozna bitka pri Tripolisu. — Višek filmske umetnosti!
Ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9.
Telefon 2730. Kino »Dvor«.

France U. na podlagi zasledovanja v policijskem dnevniku.

* **Lepa slika.** Prejeli smo: V izložbenem oknu nabavljalne zadruge na Vodnikovem trgu je razstavljena slika, ki predstavlja jesen. Na tej sliki je naš domači slikar združil v prijetno celoto krasoto pozne jesenske prirode. Na sliki se vidijo tudi nekatere turistične posebnosti. Tudi okvir, ki je ročno domače delo, je opremljen s okraski iz jenskih motivov. Živo barvasta slika napravi ugoden vtis.

* **Brezobzirni šofer.** Včeraj malo pred 13. uro se je vozil neki šofer z avtomobilom proti Dolenjski cesti v najhujšem diru in s blatno poškropil hiše, izlozbe in čez 20 pasantov, ki so ogorčeno protestirali proti takemu brezobzirnemu divljanju skozi mesto. Številka avtomobila je javljena poštiti.

* **Drzen vlom v mesarsko barako.** V Rožni dolini so neznani ponočniaki vlomili prednočniim v mesarsko barako mesarskega mojstra Ivana Starina na Cesti IV. V baraki se je nahajalo mesa za preko 1000 dinarjev, vendar so ponočniaki odnesli le kos teletine, ki so si jo menda privoščili v kakem skritem kotu za zadržati isti ponočniaki so odtrgali z zidu trgovine Viktorja Jeločnika tudi napisno tablo, ki so jo skriti za Starinovo barako.

* **NA PRAZNIKE naj si cejeno občinstvo ogleda krasno prenovljeno gostilno P. Košak na Krekovem trgu.** Posebno pa priporočamo cenj. občinstvu izvrstna domača vina priznana prvih vinogradnikov. Kegličje še nekaj dni v tednu na razpolago.

* **Silvestrovo na Taboru.** Veliko zanimanje, ki vlada za Silvestrovo na Taboru, priča, da so dosedanje večeri našemu občinstvu še v lepem spominu. Letošnji večer bo pokazal povsem neznan in zelo zabavne umetniške točke. Slavnostni parski variete »Paradis de femmes«, ki uživa v svetovnem vellestumu Parizu najboljši glas, bo s svojimi programskimi točkami življal razpoloženje v beli Ljubljani. Po polnočni ples v dveh dvoranah. Sodelovala bosta rkester Sokola I in jazz-band. Predprodaja vstopnic v Narodni knjižarni.

* **Silvestrov večer bo priredilo pevsko društvo »Slavec«** v Mestnem domu ob 20. Petje, godba, komični nastopi, alegorija, ples do zore. 2331

* **Silvestrov večer »Prj Jernejec«, Sv. Petra cesta 85.** Godba ples. 2384

Postlovne knjige

amerik. journals, registratorie ter vse vrste koledariev priporoča

M. Tičar, Ljubljana, Se enturgova
ulica 1, in Sv. Petra cesta 26.

* **Osrednje društvo nižjih poštih uslužbencev, krajevna skupina Ljubljana,** bo 5. januarja priredilo zabavni večer s plesom v vseh prostorih hotela Uniona pod pokroviteljstvom poštne direktorja g. A. Gregorčiča. Sodelovala bo godba železnicearjev. Čisti dobiček bo pripadel bolnišni, vdovam in sirotam. 2349

* **Ker je Ciril Metodova družba** podpore zelo potrebna, bo priredila mestna ženska podružnica v Ljubljani 5. januarja veselico v Sokolski dvorani, Narodni dom. Vhod z Bleiweisove ceste 2368

* **GAMMA.** Je najpopolnejše sredstvo za lase današnjega časa. Edino sredstvo, ki ga zdravniki pripoznavajo in predpisujejo.

* **Obrtniški ples.** Obrtniško društvo v Ljubljani bo priredilo 12. januarja v dvorani Kazine velik obrtniški ples, ki obeta biti eden najlepših v letošnjem predpustu. Prireditelj posebnosti te prireditve še ne izdajo.

* **Čajanka — Solrče** dansante vsako nedeljo in na novega leta 1. januarja ob pol 9. zvečer v Kazini, Jazz-Negode. 2383

* **Popoldanske plesne vaje Jenkove** šole danes in vsako nedeljo ob 3. do 7. pop. v Kazini. 2382

* **Plesne vaje ASK Primorje** v nedeljo ob 20 v Unionu. Plesne vaje vodi prof. Jenko. Pončeval se bo twist. 2369

* **Plesne vaje družabnega odseka drž.** rač. in blag. uradnikov bodo zopet v sredo 2. januarja 1929 — Odbor. 2365

* **Veliko zanimanje vlada za ples Jadranske straže v slovenskih narodnih nošah** 12. januarja v Unionu. Dekoracija dvorane bo originalna zamisel priznanega umetnika, na kar opozarjamo cenjeno občinstvo. 2353

PREMOG DRVA KOKS »ILIRIJA«
Vilharjeva cesta, za glav. kol. Kratja Petra
trg 4 Miklošičeva cesta 4. Tel. 2820

Lak za nohte
na dkg samo v drogeriji A. Kanc sinova, Ljubljana, Zidovska ulica. 15574

Roborin čaj za zelodec in čiščenje krvi, uspešno sredstvo proti dnebelosti, slabe prebavi in habia tuelne obstopacije. — Dobi se v vseh lekarnah. Proizvaja lekarna ARKO, Zagreb, Ilica št. 12.

Iz Maribora

— Sezijski poljedelski delavci na povratku. Sezijski poljedelski delavci, več sto po številu, večinoma iz Prekmurja, ki so bili letos zaposleni od poletja do pozne jeseni v Nemčiji, največ na Bavarskem in Württemberskem so se te dni vrnili. Sezijski delavci so bili v Nemčiji zelo dobro preskrbljeni in so dobivali plače kakor domači nemški delavci. Dosegli so se tudi sporazum za zaposlitev naših delavcev v Nemčiji tudi za prihodnjo sezono. Pri tem gre posebnega zasluga g. Weisseju, delegatu Nemške delavske centrale, ki se je osebno mudil v naši državi.

— Nedelja v mariborskem gledališču. Da si more pogledati letošnje dramsko senzacijo „Dover-Calais“ tudi nedeljska publika, se bo vprizorila ta lepa komedija v nedeljo 30. t. m. zvečer.

— Silvestrov večer v Ruški koči. Zimsko-sportni odsek ISSK Maribora bo priredil v Ruški koči Silvestrov večer s podružniško podružnico SPD v Rušah. Na plansko slavo so vabljivi vsi sportniki in planinci. Poskrbljeno je za obilno zabavo, dobro postrežbo in topla prenočišča.

— Nezgoda. Na Kozjaku je 60 letni vinčar Miha Ragožič pri nakladanju sena padel z visoko naloženega voza in si zlomil desno nogo. Moral je v bolnico.

— Pralnica-svetilnikalka Rakuša. Slovenska ulica 15, zraven podružnice Ljubljanske kreditne banke, se priporoča.

— Vsi na Silvestrovo Sokola v veliki dvorani „Uniona“ 2375

Iz Celja

— Novo drsališče v mestnem parku, ki ga je uredil letos SK Celje na razširjenem tenis-igrišču, je bilo otvoreno pred prazniki. Zaradi južnega vremena je drsališče za par dni zaprto.

— Redni občni zbor k. o. SDS za Celje-okočje bo 3. januarja ob 20 v gostilni g. Permozerja v Gaberju. Udeležba članstva obvezna!

— Solopovski pouk g. Šegule na Glasbeni Matlici se bo z novim letom nadaljeval. Ustne in pismene priprave golencev sprejema vodstvo šole Slomškov trg 10.

— Prva dela za regulacijo Savinje. Kakor znano je prispevala država za regulacijo Savinje in pritokov 400.000 Din. S tem denarijem so pred dnevi pričeli dela ob levem bregu Savinje pod Starim gradom. Med obema železniškima mostovima se bo zgradil nasip in izčistila struga Savinje. Delo zaradi neugodnega vremena zelo počasi napreduje.

— Gledališki abonma. Priglasilo se je že lepo število abonmentov, vendar so vsi prijavljenci reflektanti le na parterne sedee. Dočim se za lože ni priglasil doslej nihče. Do abonmana pa bo prišlo samo tedaj, če se prikladi tudi za lože vsaj še toliko abonmentov. Pogoji so zelo ugodni: Za 10 predstav (6 dramskih in 4 operetne) se plača v abonmanu (ali vse takoli ali pa v 5 zaporednih mesečnih obrokih s pričetkom 1. januarja) za lože po 1300, 1000 za parterne sedeže po 300, 250, 200 in 140 za galerijske sedeže po 120 in 100 Din.

Lovci!

Cyanik v kapsulah je najučinkovitejši strup proti lisicam! Zahtevajte ga v drogerijah in lekarnah. — Glavna založba v drogeriji „SANITAS“, Celje, 15.849-a

— Dvojbo v Ozki ulici. Nekaj tukanjski mesar se je vračal na Štefanovo okoli polnoči iz Gosposke ulice po Ozki ulici proti domu. Ko je prišel do hiše nekega tivoščka, ga je hišni lastnik kakor je javil mesar policiji pred vrati napadel in udaril s tako močjo z roko po obrazu, da je mesar padel. Ko je mesar zopet vstal, se je tivošček znova zagnal v njega. Mesar se je začel braniti in udariti s svojo palico po nasprotniku. Ta je poklical še sina na pomoč. Izvošček se je sedaj zagovarjal, da je mesar trkal na njegova hišna vrata in da ga je udaril s palico po glavi na vprašanje, kaj dela pred njegovo hišo. O čudnem dvojboj bo izreklo sodišče zadnje besede.

— Triglavski ples v Celju 12. januarja 1929. 2385

Iz Prekmurja

— Zahvala podružnice „Kola jugoslovenskih sester“. Podružnica „Kola“ v Murški Soboti je priredila božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih z obilico in obilicami 210 učencev, med njimi 34 gimnazijcev. Za božičnico je bilo izdanih nekaj nad 12.000 Din. Da se je nabrala za naše razmere tako lepa vsota, se ima Kolo zahvaliti predvsem znanstvu velike občine Murske Sobotice, veleposreduju v Belčinih, denarnim zavodom, trgovcem in privatnikom v Murški Soboti. Vsem darovalcem priskažna hvala za blagohotnost darila in denarju in blagu Odbor „Kola jug sester“.

— Studentova ljubezen. Kaj se v Ljubljani dogaja? In v energijo lahko doseže tudi z najmanj prikladnimi sredstvi, so dokazali maturantje sohoške gimnazije, ki so uprizorili Andrejevo igro „Studentova ljubezen“. Na odru, ki ne odgovarja niti najprimitivnejšim zahtevam gledališke tehnike, se je odigrala ta subtilno-psihološka drama v takem tempu in s toliko notranjim doživljenjem, da je publika, vajena s tega pseudo-odra le narodnih iger in plehkih burk, presenečeno obstala. Osmo kolci, ki stoji pred maturo, so s tem nastopom dokazali, da jim življenjske zrelosti še sedaj ne moremo odrekat. Sola sama pa je dala lep vzgled, da ni okostenela, da je polna mladosti življenjskih sokov, da je sposobna ustvariti na prekmurskih tleh svojevrstno tradicijo, ki ne bo v sramoto temu najpomembnejšemu kulturnemu zavodu Slovenske Kraljevine. Pri predstavi so prišli na svoji račun tudi oni, ki se sicer ni so mogli uživati v modernem psihološko dramsko in v prvem delu Dinaški pevski zbor je pod vodstvom g. prof. Justina nastopal nekateri ruski pevci, ki so hile po dane v dvojni obliki. Maturantom, ki so prinesli kos resničnega gledališča v Dittir-

chovo dvorano, samo čestitamo in želimo, da ne ostane ta prvi poizkus tudi zadnji. Vodstvo igre je imel v rokah g. prof. Stanov Melihar.

Iz Ptuja

— Društvo jugoslov. akademikov v Ptuj bo priredilo Silvestrov večer z zabavnim sporedom in plesom v Narodnem domu. Začetek ob pol 21. Vstop le proti vabilu. Reklamacije naj se naslovijo na predsednika, akademika Jereta v Ptuj.

— Razdružitev Odvetnika dr. Mateja Senčar in dr. Franjo Salamun v Ptuj bosta s 1. januarjem sporazumno razdružila dosedanj skupno odvetniško pisarno. Dr. Franjo Salamun ostane v dosedanjih prostorih, dr. Matej Senčar pa bo posloval od 1. januarja v prejšnji odvetniški pisarni dr. Frana Jurtele.

LIPTON-čaj

naših znamenitih plantaž na Ceylonu direktno v Vaš čajnik 241

Iz Novega mesta

— Sokolsko društvo bo vprizorilo na Silvestrov večer veseloigro. Orkestralne točke bo izvajal sokolski orkester.

— Najdeni predmeti. Pri mestnem županstvu je deponiranih precej najdenih predmetov, čijih lastniki se naj čimprej zgledajo v čakalnici g. Ogriča se je našel nov dežnik, čigar lastnik naj se javi.

— Hlapca zaklani. V vasi Medvedjek pri Gabru so pretekli dni zaklani fantje hlapca Alojzija Klemenčiča, doma iz Male Loke. Povod za krvavo dejanje je bil malenkosten prepir.

— Aretirana tatka. Topliški orožniki so te dni aretirali in privedli v tukanjske zapore 18letno A. J. Aretirali so jo zaradi tatvin v tamošnji okolici.

LIPTON-čaj

Najboljši od najboljših svetovnih plantaž čaja 241

Iz Trbovelj

— Za občinski vodovod v Hrastniku je dala občina v proračunu 500.000 Din. Upati je, da bodo takoj spomladai pričeli z gradbo. Vodo bosta dajala izvirka na Polakovi planini pod Mrzlico. Za Gasilski dom v Hrastniku je v proračunu 15.000 Din.

— Gasilsko društvo v Hrastniku je priredilo tudi letos svoj običajni božičnici. Lahko bi bolje uspela, če ne bi priredila „Svoboda II.“ istočasno božičnice. Seve ni so krivi temu steklarji, temveč lastnik dvorane, ki je ni hotel dati na razpolago za katerikoli drugi dan.

— Silvestrovanje v Hrastniku se bo vršilo z bogatim sporedom in Narodnem domu.

LIPTON-čaj

opomnite se, po eno žlico na vsako skodelico čaja 241

Iz Zavorja

— Sokolsko društvo bo priredilo v ponedeljek 31. t. m. svoj tradicionalni Silvestrov večer z bogatim sporedom. V ta namen je povabilo večje število raznih umetnikov, med njimi tudi znanega filmskega komika Chaplina, ki prispe že danes dopoldne v Zagorje. Nadalje sta se odzvala povabila slavna plesalka Lola Rizibizi in njen trener slavnj Muhič. Iz Amerike se pripelje svetovno znani brivec Jg. Johnhates Parkelpopokatepolsohn s svojo patentirano britvijo in idealno pomado „Titika“ ka. Sviral bo polnoštevilni jazz-band iz Ljubljane. Začetek naj bi bil točen in sicer ob pol 20.

LIPTON-čaj

zahtevajte, da se vam da poznati žoliti paket 241

Iz Litije

— Prijateljstvo lepega šivala. Če želiš čitati lepe in zanimive knjige, se oglasi v knjižnici Sokolskega društva. Društvo si je nabavilo tudi „Svejk“ in druga.

Z Jesenic

— Pristajši in somišljeniki SDS na Jesenicah se opozarjajo, da so volilni imeniki na občini razgrnjeni ter med uradnimi urami v vsem januarju vsakemu na vpogled. Dolžnost vsakega člana in somišljenika je, da se prepriča, je li pravilno ali sponjeh vpisan, osobito se opozarja one pristaje, ki so si med letom pridobili na tla ali oni pač volilno pravico v občini. Stori naj vsak svojo dolžnost čimprej in naj nikdo ne odlašaj; s tem prihranite odobro mnogo dela in neprijetnosti.

— Sokolsko društvo na Jesenicah praznuje svoj običajni Silvestrov večer v kolo-dvorski restavraciji. Na sporedu je godba, petje, govori in ples.



Prisni Harzerji

od 8 h naprej prodajajo plemeniti pari, srebreni kanarčki, kloke, tičja krma, stravlja, vsa tiča — ilustrirani cenik na voljo. Veletržje Heydenreich Bad Suderode 150 — Harz

Dejanja zaprtega zločinca

V kaznilnici v Insterburgu (Nemčija) so imeli nevarnega zločinca, Berneckerja po imenu, ki so ga bili zaradi umorov obsodili na došmrtno ječo. Zadnji ponedeljek ga je obiskal neki Lauk, njegov sorodnik. Ko ga je spustil glavni paznik v jetnikovo celico, je imel ta hipoma samokres v rokah. S strelom je usmrtil glavnega paznika, z drugim strelom je smrtno rani drugega stražnika, ki je prihitel na pomoč. Pred tretjim stražnikom sta se jetnik in obiskovalec zabarikadirala v celico. Tu sta se dolgo upirala močni čet stražnikov. Ko so ti vdrli v celico, so našli Lauka lažje ranjenega, a Berneckerja v zadnjih zidih celice. Zločinca se je sam končal s strelom v glavo, ko je videl, da ne more uiti.

Gospodarstvo

Letošnja svetovna pšenična letina in svetovna poraba

Presežek letošnje svetovne produkcije pšenice za 90 milijonov met. stotov večji kakor svetovna uvozna potreba.

V borznih poročilih je pogosto razvidna precejšnja skepsa nasproti statističnim ugotovitvam tržnega položaja. Navaja se, da so s laskah s2r,go,88 L/1ieR2,lm,22

baš cnepreračunljivi momenti, ki so v gospodarskem življenju tako v posameznem kot v celoti odločilni, dokaz, da se ne dajo vse gonilne sile tržnih dogodkov številčno ugotoviti in da je zato karakterizacija tržne situacije na statistični podlagi aemogoča.

Pozablja pa se pri tem, da je vpliv takih cnepreračunljivih momentov na tržni promet, če izvzamemo nekaj malih izjem, kakor vojna nevarnost, elementarni dogodki itd., vedno le kratkodoben. Na ceno vplivajo pa le dejansko, za daljšo dobo pa so odločilne le dejanske razmere, kolikor se nanašajo na to produkcijo, porabo, zalogo in gibanje robe. Ti dejanski momenti pa se dajo številčno z dokajšnjo gotovostjo dojeti. Analiza učinkujočih sil — ponudbe in povpraševanja — daje najboljšo možnost pregleda in izključit vsako presenečenje. Bodoča tendenca se da tako na zadovoljiv način stalno predvidevati.

Opravičena se zdi samo trditev, da sta za potek gibanja cen merodajna v širšem obsegu ponudba in povpraševanje v prostem gospodarstvu. Trditev, da je pri današnjih obsežnih organizacijskih tvorbah in koncentracijah pridobitnikov prost razvoj gospodarstva ovrzan in da v takem vezanem gospodarstvu te gospodarske združbe cene enostavno diktirajo, praksa zaenkrat ne potrjuje. Tako n. pr. že večletnemu prizadevanju inozemskih proizvajalcev (kanadskega pola), da bi umetno podprli ceno pšenice, uspeh ni bil naklonjen. Zlasti pri letošnji obilni žetvi je pokazalo dosedanje nazadovanje cen, da ne more biti vsak poizkus umetnega vzdrževanja cen trajne vrednosti. Mogoče je pač natrpati bolj ali manj ogromne količine žita v zbirališčih z namenom, da bi se tako vplivalo na tržno situacijo, toda to je mogoče le za kratke čas. Če vztrajajo kupci v pasivni resistenci, ali pa če prihajajo vedno nove količine žita iz rok proizvajalateljev na trg, pa je vsaka podpora akcija iluzorična.

Na svetovnem pšeničnem trgu pa se temu pridruži še konkurenca med Severno in Južno Ameriko. Argentini je uspelo zaradi nje razsežnosti tekom zadnjih petih let povzročiti posvetlo ploskev od 6.47 na 8.46 milijona ha in s tem tudi svoj delež in vpliv la svetovnem trgu. S pričetkom žetve in izvoza na južni zemeljski polobli izgubi Winnipeg svoje edinstveno gospodstvo na svetovnem pšeničnem trgu. Vedno večji vpliv Argentine pa je za stvarjanje cen odločilnega pomena.

Da se pri tolikšnem križanju običajnih tržnih naziranj ustvari žitni trgovini trdna in kolikor toliko gotova podlaga za njeno skupno in prodajno delovanje, je važno postaviti analizo najvažnejših faktorjev cenepresežka in potrebne količine. Po podatkih Mednarodnega poljedelskega instituta v Rimu, bi bila situacija naslednja:

Od izvoznih držav bo Rusija predvidno izpajda, ker je zaradi tamkajšnje slabe letine rži mogoča redna preskrba le s presežkom pridelke pšenice. Da bi rastopala kot kupec, pa ni verjetno. Tudi Indija je zaradi svoje pišle žetve menjala ulogo in je prisiljena do večjih nakupov na svetovnem trgu, prav tako kot posamezne manj pomembne države. Kot države s presežkom pridejo v glavnem v poštev: Severna in Južna Amerika, Avstralija, v manjši meri pa Ogrska, balkanske države in Severna Afrika.

Kanada: Navzlic obilni žetvi so bile znatne količine dodeljene nižjim kvaliteten razredom, tako da se dajo tržiti le kot blago za krmo. Skupno s staro zalogo žita in rešenične moke (1. avgusta t. l.) od 20.8 milijona met. stotov in letošnjim pridelkom (136.2 milij. mte) ima Kanada na razpolago 157 milij. mte. Po odbitku domače porabe, blaga za krmo in izgub (dvanajst milij. letne porabe) ostane za izvoz 122.5 milij. mte.

Zedinjene države. Pri starih zalozah od 36.3 milij. mte in letošnjem pridelku od 246 milij. mte, znaša po odbitku predvidene lastne porabe od 180 milij. mte in izgube, preostaja za izvoz 87.3 milij. mte.

Argentina. Če glede na ugodno vreme in na podlagi dosedanjih izvoznih števk ocenimo bodočo žetev samo na 70 milij. mte (lani 65), dobimo po odbitku količine za lastno porabo (21 milij. mte) za izvoz okrog 49 milij. mte, kateri količini je prišle še stara zaloga od 9 milij. mte.

Iz ostalih južnoameriških držav (Čile in Urugvaj) je pričakovati le manjših količin (ca. 0.5 milij. mte).

Avstralija je izdala doslej le eno predceno svoje žetve, ki bi bila za 32 % večja kakor lani. Vzemimo, da se bo pridelalo samo 26 % več nego lani, tedaj dobimo približno 39 milij. mte nove žetve. Po odbitku 13 milij. mte za domačo potrebo in po prišteju stare zaloge (6.8), preostaja za izvoz količina 32.8 milij. mte.

Za ostale izvozne države se dobijo na podlagi približnih cenitev naslednji presežki v milijonih mte: Jugoslavija 1.3 (žetev 28.7), Rumunija 3.5 (žetev 31.4), Madžarska 7.2 (žetev 25), Bolgarija 1.5 (žetev 13.8), Alžir 2 in Tunis 1, skupaj 19.5 milij. mte.

Celotni presežek na pšenici znaša torej v gospodarstvenem letu 1928/29. v milij. mte: v Severni Ameriki 209.8, v Južni Ameriki 58.5, v Avstraliji 32.8 in v ostalih izvoznih državah 19.5, skupaj 320.6 milij. mte.

Predvidena potreba na pšenici za to leto se da približno ugotoviti iz številč produkcije in višjega uvoza posameznih držav v prejšnjih gospodarstvenih letih. Potreba uvoznih držav (evropske države, Egipt, Japonska) je znašala v zadnjih letih (v milijonih mte):

	prodnkta	uvoz	skupna
1925/26.	266.6	150.6	417.2
1926/27.	222.2	183.0	405.2
1927/28.	243.9	190.8	424.7
1928/29.	253.5	185.5	439.0

Četudi je poleg pšeničnega pridelka v večini evropskih držav precej znaten tudi pridelki rži, bi bilo napačno iz tega sklepati na manjšo potrebo pšenice. Slab pridelalek koruze, ki služi ponekod za krušno hranjo, dalje slaba letina krompirja in krmlj, vse to bo potrebo po ošeneji znatno dvignilo. Tudi neposredna poraba bo zaradi nižjih cen večja in se bo nabavljalo tudi za zalogo.

Poleg tega je upoštevati tudi še kolo in izgubo na uvozu v države, od katerih nimamo podatkov. Količina tega neznanega uvoza in drugih izgub se pa da ugotoviti po izkušnjah prejšnjih let s primerjavo rešenične uvoza znanih uvoznih držav z rešeničnim izvozom izvoznih držav. Ta razlika je znašala l. 1925/26. 35.1, l. 1926/27. 41.1 in l. 1927/28. 35.2 milijona mte.

Tej razliki, ki naj predstavlja neznan uvoz in izgubo na transportu, se letos pridruži še potreba Brit. Indije, tako, da ceni Mednarodni poljedelski institut v Rimu to dodatno potrebo na 45 milij. mte.

Če se napravi bilanca, vidimo, da stoji celotni potrebi 185 in 45, t. l. 230 mil. mte nasproti ponudba okrog 320 milij. mte. S temi številkami, ki se krijejo z računmi znanih ekspertov, je označen osnovni karakter toletnega svetovnega žitnega trga.

Četudi bi se konvencionalne številke pridelke nekaterih držav znatno izprememile in naj bi se pokazale pri cenitvi pridelke južne zemeljske poloble večje pomote, je potrebo presegačaja količina še vedno tako znatna, da le izpremembe na bilančno sliko ne morejo dosti vplivati.

Položaj na slovenskem lesnem trgu

V drugi polovici tekočega meseca se je situacija na slovenskem lesnem trgu zaradi praznikov in priprave za bilanco umirila. Navzlic temu pa so cene v glavnem ostale na nespremenjeni višini.

Od posameznih vrst lesa je danes v ospredju zanimanje rezana jelovina in rezana bukovina, pa tudi trami, bordonali in plemeniti trdi les. Za drva, kot sezijsko blago, je zanimanje ostalo dalje živahno, dasi ravno imamo zelo malo zimo, zlasti v Italiji ki je naša glavna odjemalka.

Naši veliki producenti so se v glavnem že odločili za bodočo sezono, vendar ne s prevelikimi zaključki zaradi eventualne hausse. Ta pa ni tako sigurna, ker bo vsaj v početku kolo novega leta prišlo kolikortoliko več blaga na trg. Da bodo cene prvste tudi v naprej, se kot odločilen moment navaja pomanjkanje snega, ki bi drugače olajšal dovoz srovine iz gozdov.

V zadnjem času so se oglašali trgovci predvsem iz Grčije in Sredozemnega morja preko Sušaka in Splita, medtem ko Italija še vedno ni dorasla današnjemu stanju naših cen.

Da pokažemo vsaj približno sliko, kako se je situacija na slovenskem lesnem trgu v tekočem letu oblikovala, naj navedemo, da se je lani ob tem času plačevalo za deske, monte, fco meja okrog 500 Din, medtem ko danes notira isto blago okrog 600 Din. Razume se, da se cene komisijemsku blagu za inozemstvo še v večji meri dvignile.

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani 29. decembra 1928.

Višina barometra 308.8 m.

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlaž.	Smer vetra in brzina v m in sek.	Oblakost	Padavine
opazovanja							
Ljubljana		61.2	33	93	mirno	10	dež
Maribor		59.9	50	98	SW 2	10	dež
Zagreb		60.6	30	63	SSE 1	10	dež
Beograd		61.1	70			10	
Sarajevo							
Skopje		68.2	-60	8	E 0		megla
Dubrovnik							
Split		62.4	10	80	E 2	10	

Solnce vzhaja ob 7.39, zahaja ob 16.26, luna vzhaja ob 19.21, zahaja ob 10.22.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 6.5 C, najnižja 2.2 C.

maksima zračnega tlaka je bilo nad vzhodnimi Alpami. Podnavijem in južno Rusijo; tu se je držal mraz, najhuje v Galiciji in na dolnji Volgi.

V naslednjih dneh je depresija prodirala čez Skandinavijo proti vzhodu, visoki tlak pa se je umikal na vzhod proti Sibiriji in na jug nad južnozpadno Sredozemsko morje. V srednji Evropi je južnozpadna struja prevladala zelo na hitro, tako da je nastopila posledica, v Münchenu n. pr. že v terek popoldne, na Dunaju in v Budimpešti poznoje. Polodica se pojavi čisto, kadar planejo zelo vlažne, tople zračne plasti čez zelo ohlajeno zimsko pokrajino.

Naši kraji so ostali od jedra depresije, ki je bilo na primer v četrtke jutraj nad zapadno Finsko in severno Švedsko, precej oddaljeni, zato se je vremenska sprememba izvršila v milejši obliki in bolj polagoma. Za odhajajočo depresijo pa stremi proti srednji Evropi mirni zrak s Severnega Ledenege morja, kjer je na pr. na Spitzbergh 34 stopinj Celzija pod ničlo. Bliza se tedaj nova ohladičev, pri nas pa moramo računati z večjo spremenljivostjo.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: spremenljivo, bolj tople vreme.

Tudi glede prometa na ljubljanski borzi moremo ugotoviti lep napredek ter upamo, da se bo prihodnje leto pokazal še v izdatnejši meri, ker smo pripravljeni, da bodo slovenski lesni producenti v stremljenju po zboljšanju kvalitete manipularnega blaga in po reelni trgovini nadaljevali dosedanje uspešno pot.

— Koliko bodo slovenski vlagatelji plačali rentnega davka na vloge. Kakor znano, bodo prihodnje leto denarni zavodi pri izplačilu ali kapitalizaciji obresti na hranilne vloge odtegovali novi rentni davek v višini 8 % na skupni znesek obresti. Ker ima Slovenija v primeri s številom prebivalstva največ hranilnih vlog v naši državi, bo ta novi davek relativno najtežje obremenil Slovenijo. Hranilne vloge pri slovenskih regulativnih hranilnicah bodo v početku novega leta znašale, če računamo približno enak prirastek kakor lani, okrog 775 milijonov Din, pri bankah pa okrog 700 milijonov Din, skupaj torej 1475 milijonov Din. Če računamo povprečno 6 % obresti, bo vsota obresti ne glede na nov prirastek vlog v prihodnjem letu, znašala precej 89 milijonov Din, rentni davek pa preko 7 milijonov Din. Ker pa bodo morale tudi mnoge hranilnice kot zadruge odtegovati ta davek, lahko računamo, da bodo slovenski vlagatelji prihodnje leto plačali okrog 10 milijonov Din na račun tega davka.

— Nova organizacija prodaje vžgalice. Kakor smo že poročali, je švedski vžgalnični trust (Svenska Tändsticks Aktiebolaget) predložil trgovinskemu ministru v odobrenje pravila novoustavljene delniške družbe „Jugoslovensko žigično društvo“, s delniško glavnico 1 milijon Din. Delnice nove družbe bodo ostale v rokah trusta. Trej družbi bo švedski trust na podlagi zakona o monopolskem posojilu poveril organizacijo prodaje vžgalice v naši državi. V zvezi s to organizacijo bo družba v gospodarskih centrih naše države zgradila posebna skladišča (najprej v Skoplju), preko katerih bo organizirala prodajo vžgalice. Ker v zakonu ni določeno, da se mora dosednji sistem velikoin maloprodajalcev obdržati, se računa, če bo družba vsaj deloma sama prevzela velikoprodajo. Kakor se zatrjuje, bo švedski trust ukinil produkcijo voščenih vžgalic v tvornici Drava v Osijeku, ker ima po pogodbi možnost, da le luksuzne vžgalice sam uvaža v našo državo.

— Kontrole mer in dragocenih kovin ter kontrole sodov. V smislu zakona o merah in dragocenih kovinah je finančni minister s posebno uredbo poveril vse tozadevne administrativne in tehnične posle osrednji upravi za mere in dragocene kovine. Osrednji upravi bodo podrejene kontrole mer in dragocenih kovin, ki imajo nalogo pregledovati merila in merilne priprave (nove in popravljene) in kontrolirati čistino dragocenih kovin. Kontrole mer bodo postavljene v Sloveniji: v Ljubljani za področje ljubljanske oblasti, v Mariboru za področje mariborske oblasti razen mesta Celje ter političnega okraja celjskega ter političnih okrajev Prelog in Čakovec in kontro v Celju, za področje mesta in političnega okraja Celje. Delokrog celjske kontrole mer je o

Iz življenja in sveta

Vatikansko štetje — po Mussoliniju

Odkar vlada v Italiji fašistični režim so v Vatikanu pozabili, da od Kristusovega rojstva

V Ostiji blizu Rima so sezidali novo cerkev, zvonove zanj pa naročili v papeški livarni v Vatikanu. Da bo zvonjenje posebno slovesno in bogato ubrano, so jih vili kar šest in vseh šest bodo te dni obesili v zvonik, da bodo oznanjali kristjanom jutro, poldan, zvečer pa bodo peli »Zdravo Marijo«.

Zvonovi so opremljeni z običajnimi okraski v reliefu. Nič posebnega ni, da je na enem izmed njih upodobljena glava papeža Pija XI. To je čisto v redu, kajti zvonovi pojejo v čast božjo in smenjo biti okrašeni z glavo božjega namestnika na zemlji. Tudi to, da je na enem zvoniku relief kralja Viktorja Emanuela III., na enem pa kardinala Vanutellija, ni nič hudega. Papeži so vedno imeli radi kronane glave, posebno dokler so imeli nanje vpliva. Vendar je treba resnici na ljubo povedati, da si papež in italijanski kralj nista najboljša prijatelja, vsaj takšna ne, ki se ljubita in si rada izkazujejo obojestranske usluge.

Kar človeka na novih zvonovih za Ostio najbolj preseneči je to, da je v bron enega zvona vrezana tudi glava Benita Mussolinija. Ta mož je nekoč bil najhujši sovražnik cerkve, ko pa je stopil v vlado, je uvedel v šolo križ in v zadnjem času celo govori, da bo dal papežu tisto svobodo, ki si je Vatikan že dolgo želi. Zato je glava Mussolinijeva

ja na zvonu koncem koncev še razumljivo dejanje. Nerazumljiva pa je druga reč, datum, ki stoji vlt pod naštetimi glavami in ki pozna štetje po fašističnem koledarju.

Napis se namreč glasi: V VII. letu fašistične vlade in v desetem letu zmage... Ta »zmaga« se nanaša na znanega Viktorja Veneta, ki ga Italijani toliko proslavljajo, da bi bpočim generacijam zakrili težke poraze, ki so jih doživeli med svetovno vojno na bojišču.

V Ostiji stoji torej spomenik »zmage« italijanske vojske in pa novi mejnik v življenju rimsko-katoliške cerkve, fašistični datum. Doslej smo kristjani šteli čas le od Kristusovega rojstva. Zdaj pa uvaža Vatikan štetje po Mussoliniju, od dobe njegove vlade. Mar hoče s tem reči, da je Mussolini važnejši nego Kristus, da se je Odrašenik sveta preživel in da ne računa papež več z njegovim naukom, za katerega je dal včlovečeni Bog svoje življenje na križu? Mar bodo v Vatikanu — po tem štetju sodeč — zavrgli tudi križ in postavili na njegovo mesto liktorski znak s sekuro, ki je simbol fašističnega režima? Zares se čudno sliši, da se je Vatikan tako spozabil in da oznanja pod vplivom fašistične diktature zvon v Ostiji dobo fašistične vladavine...

gurmanov. Naj zaključimo z Dunajčanom Franzom Bizonyjem, ki spada še v naše čase, ker je umrl l. 1910. Franc Bizony, milijonar, je doživel neko razočaranje v ljubezni in to je nanj tako vplivalo, da se je zaprl s starim služabnikom v enega svojih gradov in se vdal za vse svoje nadaljnje življenje samo užitkom grla in želodca. Jedel je osemkrat na dan, vsaki dve uri. Oboževal je gobe, gosja jetra in — Liebigov mesni ekstrakt. Tega je jedel nekako tako kakor mi krompirjeve cmoke — samo v desetkrat, dvajsetkrat večji množini. Ena njegovih specialitet pa so bile žabe, ki jih je sam pital z vsemi mogočimi slaščicami, med drugim s svežim mlekom. Od časa do časa je svoje žabe skopal v posebnih mrzlih kopelih, da so jim postale krače še bolj bele in mečje. Kakor rečeno je umrl leta 1910. Počil je.



Claudia Victrix,

slovka povka, je nastopila te dni v ulozi Katjuše v Albanovi operi »Vstajenje«. Predstava se je vršila v pariski Komicni operi in je bila namerjena zgradbi novinarskega doma v Parizu. Slovitemu moralnemu uspehu se je pridružil isto takšen materialni uspeh. Predstava je vrgla 190.000 frankov čistega dobička.

V letu dni zapravlil 250.000 dolarjev

V Atlantic Cityju (Združene države) je umrl na kapi Emory Timan, eden najdebelejših, če ne sploh najdebelejši Amerikan. Ob svoji smrti je tehtal 545 funtov, pa to je še malo. V svojih mlajših letih se je povzpel namreč celo na 700 funtov. Takrat se mu je pripetila svojevrstna smolnata zgodba. Bil je v 24. letu, ko je prejel obvestilo, da mu je bogat stric zapustil 250.000 dolarjev. Emory si je baš zdravil debelost, s 700 funtov jo je spravil na 600 funtov, toda zdravnikova prognoza se je glasila na neozdravljivo elefantijazo, ki ga mora spraviti najkasneje v enem letu v mrzli grob. Kaj je hotel ubogi Emory s svojimi 250.000 dolarji in dvanaajstimi meseci življenja? Sklenil je, da jih v teh dvanaajstih mesecih zapravi vse. 250.000 dolarjev ni majhna reč in moral se je res pošteno potruditi, da se jih reši — toda posrečilo se mu je. Z brezprimerno razsipnostjo, s posebnimi luksuznimi vlaki za svoja potovanja, z banketi, na katerih je gostil prav sijajno neštevilne prijatelje in prijateljice, s pokupovanjem



Tipična pokrajina v Velikem Čaku,

ogromnem, skoraj neobljudenem ozemlju med Bolivijo in Paragvajem, radi katerega bi se bili obe državi v sadnjem času skoraj stopili na žive in na mrtve.

Vi potrebujete samo eno kožno kremo, kaj?

NIVEA-CREME

je dnevna in nočna krema ob enem.



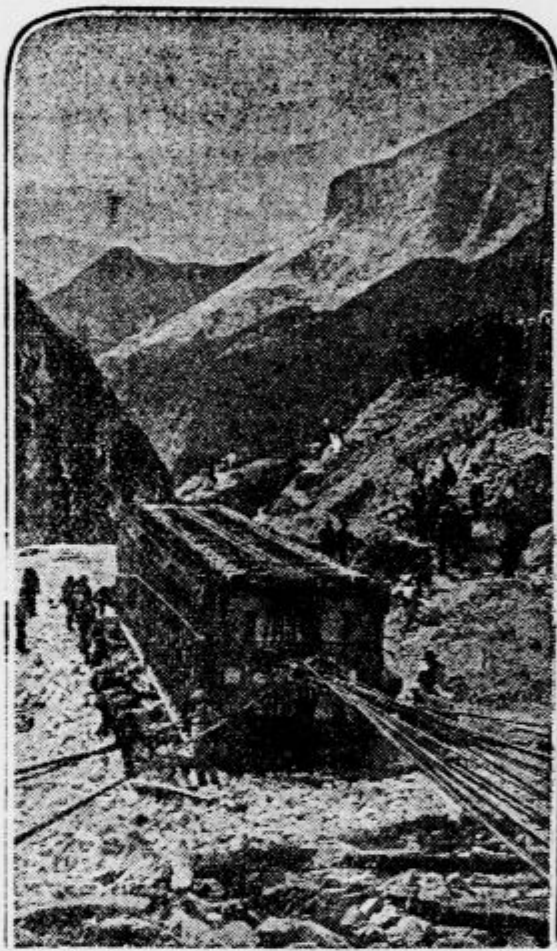
Podnevi Vas varuje škodljivih vplivov slabega vremena, pronikne v nasprotju z mastilno zlato kremo popolnoma v kožo, ne da bi zapuščala blesk. — Ponoči učinkuje EUCERIT kot hranilno sredstvo za kožo, vse staničje pomlaja, okrepljuje in neguje.

Samo NIVEAU-KREMA vsebuje EUCERIT in v tem temelji njena svojevrstna učinkovitost.

celih gledaliških in koncertnih prireditelj, z razvratnostmi vseh mogočih vrst je dosegel ob koncu leta popolno sušo v žepih — toda smrt ni prišla. In smrt ni prišla niti drugo leto, niti tretje, niti deseto — Emory je preklel zdravnike in njihovo vedo do dna, pa kaj mu je to pomagalo? Tistih 250.000 dolarjev se ni vrnilo več, še sreča, da je dobil mesto kot maser in da si je mogel vsaj na ta način pomagati v življenju naprej, v večni jezi na zdravniško vedo, v večni žalosti za izgubljenimi sto tisočaki. Končno po petnajstih letih se ga je spomnila kap, ki jo je bil pričakoval že pred petnajstimi leti. Ob svoji smrti ni bil gospodar niti beliča.

Za čistočo v izvrševanju parlamentarnega poklica

Francoški senat je sprejel zaradi škandalne afeze senatorja Klotza zakon, ki prepoveduje pralamentarcem, da bi se istočasno bavili s trgovskimi, industrijskimi in finančnimi posli. Ta zakon se bo razširil sedaj sploh na vse uradnike in izvrševalce javnih funkcij. Noben parlamentarec in zlasti noben minister ne bo smel dajati svojega imena v reklamne svrhe; tudi za Člane Častne legije bo veljala ta določba glede reklame. Zakon bo stopil v veljavo v prihodnji legislaturni dobi.



Mramornat blok, ki tehta 400 ton

V Carrari so izrezali 17 m dolg in 400 ton težak blok iz marmorja, ki je namenjen za stebre na novem Mussolinijevem stadijonu v Rimu.



Štirje otroci zgoreli na dan pred Božičem

V francoskem mestecu Montreuil-sous-Bols se je pripetila na dan pred Božičem strašna nesreča. Neka Martinova, ki ma v reji tuje otroke, je bila odšla zjutraj, da jim nakupi za praznike slaščarij in igrač. Pustila je doma 4 rejence, med katerimi je štel najmlajši komaj 6 mesecev, v varstvu svoje 6-letne hčerke. Neznano kako je med njeno odsotnostjo pričelo v hiši goriti in ko se je vrnila, jo je našla že vso v plamenih. Otrok ni bilo več mogoče rešiti, zgoreli so. Slika kaže vse 4 rejence, ki jih je doletela tako nenadna in strašna smrt.

Inficirani zobozdravnik

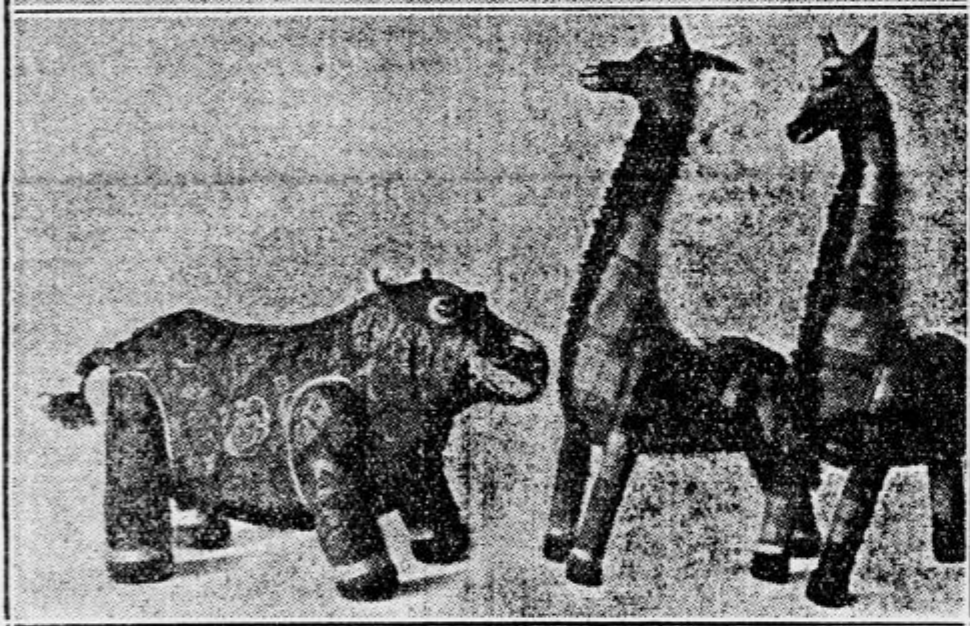
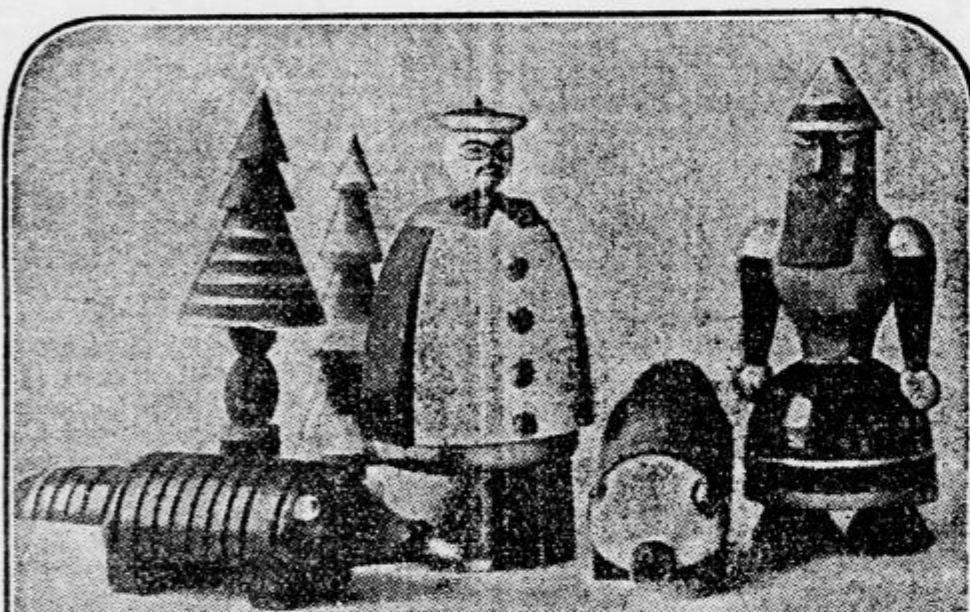
Pred dunajskim obrtnim sodiščem teče v tem času zanimiva pravda. Znan zobozdravnik, dr. Schauer, se je bil zavaroval pri družbi »Kosmos« za vsoto 50.000 šilingov. V pogodbi je bil med pogoji izrečno določeno, da bi pripadla ta vsota njegovi ženi tudi v tem slučaju, če bi se zdravnik okužil v izvrševanju svojega poklica in če bi se zgodila infekcija skozi rane v zunanji koži. Dr. Schauer se je pozneje res inficiral in je na posledicah infekcije umrl. Ker pa se je pojavila infekcija po vnetju bezgavk in ker se je bil pred tem še rnil na nogi, se je zavarovalnica branila izplačati vdovi dogovorjenih 50.000 šilingov, češ da se ne da ugotoviti, ali je pokojni res umrl zaradi izvrševanja svojega poklica. Vdova stoji nasproti temu na stališču, da gre v vsakem slučaju za poklicno bolezen in to je odločilno. Javnost čaka radovedno, kakšno stališče bo zavzelo sodišče.

Svojega pogreba se je udeležila

V Bordeauxu se je pripetil nenavaden pogreb. V reki Girondi so našli truplo utopljenke, ki so ga tri mlade dame spoznale za truplo lastne matere, 52-letne vdove Evgenije Brujeve. Truplo so prepeljali v mrtvašnico glavnega pokopališča. Dva dni nato bi se moral vršiti pogreb. Na pokopališču se je zbrala množica sorodnikov. Baš ko so hoteli ponesrečenko odnesti v grob, je pridrvel avto, iz katerega je izstopila razkačena — Evgenija Brujeva, živa kakor nikoli. Ko so jo hčere zagledale, so padle v nezavest. Zadeva se je takoj pojasnila. Brujeva je bila odšla pred več dnevi k sorodnikom na deželi in ni dala nobenega glasu o sebi. Hčerk se je polastila skrb, skrb se je spremenila v obup in v obupu so se zmotile, da so videle v truplu utopljeno tuje ženske svojo mater. Blamaža je bila velika, toda veselje, da so se zmotile, še večje.

Nagota — obleka bodočnosti

V Parizu izhaja revija z imenom »Vivre intégralement« (Živi popolno), ki propagira pod vodstvom mnogih strokovnjakov, večinoma zdravnikov, kult golote. Človek je rojen za to, da živi na zraku, ne pa v vodi, pravijo »nudi« (golotenci), kakor se imenujejo pristaši tega gibanja. Zavračajo zastarelo hidroterapijo, zdravljenje z vodo, in postavljajo na nje mesto novo helioterapijo, zdravljenje v solnčnem zraku, čije prvi pogoji se seveda — slečna obleka. Oblečenje povzročuje človeku mnogo težav in bolezní, zato bo razumnější človek bodočnosti hodil popolnoma nag, fizično in moralno prerojen. Kajti nagota, trdijo nudisti in morda imajo prav, vzbuja v ljudeh maj požljivost, manj



Nekateri primeri novih igrač

Zgoraj: Ljudje in živali iz lesa. — Spodaj: Živali iz blaga.

Umetniki želodca

V našem času, vsaj pred nedavnim še, so prišli v modo svojevrstni virtuozji, ki imajo takšno oblast nad svojimi želodci, da vztrajajo, nekateri manu, nekateri več, nekateri celo za običajne pojme prav dolgo brez vsake hrane. To je jako zanimiva umetnost, za tiste, ki jo hodijo gledat kakor kakšen cirkuški spektakel, in še bolj seveda za tiste, ki jo uganjajo in si na nje račun kujejo dobičke za vsakdanje življenje.

Toda ta umetnost se po zanimivosti vendar ne da primerjati z umetnostjo prekomerne želodčne nezmernosti, ki so jo včasih ljudje uganjali naravnost sistematično in ki še dandanes ni popolnoma izumrla — v kolikor jo dopuščajo materialne prilike in moda »vitke linije«. Naravnost čudne stvari beremo o njej iz starih časov — pri tem se niti nočemo spuščati v to, kar so uganjali staroveški in srednjeveški jedilni virtuozji s svojimi želodci.

Atlantski ocean za sardine

V neki knjigi, ki je izšla ob koncu 17. stoletja v Parizu (»La véritable histoire des Goipres«), nam popisuje neznani avtor mojstrska dejanja, ki so jih izvršili odlični snedci njegovega časa v njegovi deželi. Bil je tu n. pr. Filip Dobri, ki je pospravil za neke pojedine v Lilleu — 120 raznih jedi. Anton Bourbonški je snedel nekoč brez odmora 200 porcij kurenine; debelega vojvoda Vendômeškega so imenovali »Atlantski ocean za sardine« — in dobri mož jih je znal tudi v resnici pospraviti do 10 starih liber na en mah. Markiz d'Uxelles je imel samo zase na razpolago celo armado

kuharjev; Ludovik XIV. je snedel vsak dan za kosilo 22 krožnikov mesa in za večerjo 18. Ko je bil nekoč bolan, so mu zdravniki zapovedali post. Post je izgledal takole (upoštevano samo kosilo): krožnik juhe, 10 jajc, 3 kokoši, še kakšna »friandise« in kakšna »crème fouettée«...

Rossini in njegova zlata brizgalka

Bourbonci so bili sploh skoraj nedosegljivi požrešniki. O Ludoviku XVI. je znano, da je »pokusil« pred zajtrkom, komaj je skočil iz postelje, mimogrede: 4 kotle, 1 kokoš, 6 jajc v omaki, lepo porcijo gnjati s solato in dve, tri steklenice šampanjca. Kako je izgledal potem zajtrk in dalje kosilo, o tem raje molčimo.

Aleksander Dumas ml. ni bil samo slaven pisatelj, ampak tudi slaven gastronom. Njemu se morajo zahvaliti Francozi za marsikakšno svetovnoznano specialiteto njihove kuhinje.

Umetnik in lačenberger sploh nista vedno identična pojma. Sloviti kompozist Joahim Rossini ni bil nič manjše gastronomsko čudo nego Dumas ml. V svoji strasti za dobro kuhinjo je šel tako daleč, da si je tudi najraje sam kuhal. In kako kuhal! Njegova najljubša jed so bili makaroni, kuhani v juhi iz kopunov, toda vsak makaron posebe je bil napolnjen s čudovitimi rečmi za grlo in želodec, ki jim v slovenščini ne najdeš niti imena. Rossini je tako rad in toliko jedel, da je moral zavoljo ljubega zdravlja neštetočkrat uporabiti neko posebno brizgalko, ki jo v takšne namene priporočajo tudi zdravniki. To brizgalko si je skonstruiral sam in je bila iz zlata. Bil je nanje zelo ponosen. Obiskovalcem jo je kazal raje nego lastne kompozicije.

Z mlekom pitane žabe

Predaleč bi zašli, če bi hoteli naštetiti še sama imena znamenitih in čudaških

Suknje

po globoko znižanih cenah od dat. dalje samo pri trvdki

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

linavščine, manj vsega nemoralnega, seksualnega zla nego običajno telo. V reviji skušajo končno s slikami naglav obeli spolov dokazati, da je golo, zdravo telo neprimerno lepše nego oblečeno.

Njihove ideje niso nič novega. V povojnem času so se trudili zlasti razni nemški zdravniki in učenci, da bi pridržali s kultiviranjem nagote. Pri L. Becku in drugih nemških krajih imajo kopališča, kjer se koplje staro in mlado, moško in žensko iz iste družine v Adamovem kostumu, v Skandinaviji in na Švicarskem imajo šole in kopališča, ki so namenjena za decu obojega spola, ki nima na sebi niti figovega peresca. Pravijo, da tej deci ne pride pri

tem kaj slabega niti od daleč na um. Med Francozi bi morala biti propaganda za goloto prav za prav precej lahka, saj so jo oni prvi uvedli na gledališke in verjetnejske odre. In sčasoma se je je običajstvo tako privadilo in se dajalo od nje tako malo »vplivati«, da so posegli gledališki in varietetjski ravnatelji v zadnjem času po kostumaciji, ker je bila z njihove namene bolj učinkovita. Listi, ki polemizirajo proti tendenci revije »Vivre intégralement«, tudi nikakor ne ugovarjajo preveč s stariškega, moralizirajočega stališča, pravijo pa, da je ideja zmožna uresničenja le s počasnimi in smoteno vzgojo mladih pokolenj.

Dvajsetletnica razdejanja Messine

Med božičnimi prazniki 1. 1908. je grozen potres uničil cvetoče sicilijsko mesto Messina in je izpremenil v kup razvalin.

Dne 28. decembra 1908. zjutraj ob petih je zadela v južno Italijo huda potresna katastrofa. Mogočni podzemski sunki so stresali površino zemlje in so v nekaj urah do tal razdejali Messina, mesto s 150 tisoč prebivalci. Listi, ki so izšli naslednji dan, so javljali, da so vse zveze pretrgane in da ni mogoče dobiti natančnih poročil o obsegu nesreče. Kmalu nato pa so sledili katastrofalni opisi na tisoče in desetisoče, da stotisoč je mrtvih, nešteto ljudi brez strehe, potres je vse uničil, beda je neopisljiva. Nesrečni kmurjejo, strdajo blazne. Bila je res bedna slika, kakršne se poredkoma ponovijo celo v zgodovini tako žalostnih dogodkov kakor je bil messinski potres.

Vsa Evropa je tedaj pristokala bedni

Italiji na pomoč. Zbrali so se milodari v denarju in obleki, zakaj ljudstvo je bilo oropano vsega. Vsa mesta so dala, kar so mogli. Iz vseh dežel so hiteeli zdravniki v Italijo, kjer so ležali pod razvalinami strahovito razmesarjeni mrličji. Odkopavali jih je vojaštvo, zakaj gasilci niso zmogli vsega.

Letos, dvajset let po tej katastrofi, stoji Messina pozidana, popravljena, a manj kamenita kakor lesena. Iz strahu pred novimi potresi, ki bi utegnili nastati, so si Messinci postavili lesene barake, ki so slabo kljubujejo vremenu. Že je bila podoba, da se bo letos nesreča Messina ponovila pod Etno, k sreči pa je ogenj nehal bljuvati potem ko je razdejal Mascafi.

sploh preko vsega setnškega departementa. Avgust Peret pravi, da bi podajali Avenue des Champs Elysées do Saint-Germaina, da bi to cesto razširili, jo opremili s podtalnimi železnikami in da bi sploh nanjo osredotočili prometno življenje. Kakor smo pred nedolгим poročali, je mestna uprava ta načrt tudi sprejela. Henry Sauvage nastopa za gradbo 12-nadstropnih piramidastih poslopj, ki bi bila vsaka zase celo mesto. V spodnjih nadstropjih bi bile nameščene garaže in prodalnice, v srednjih stanovanja, v zgornjih pa pisarne.

Čudna prijateljstva med živalmi

Neki strokovni nemški lovski list poroča o mnogih primerih nenavadnega prijateljskega razmerja med živalmi čisto različne vrste in celo med takšnimi, ki se drugače na smrt sovražijo. Posestnik Kruse v Hannoveru je imel n. pr. lovsko psico, ki je ujela nekega dne dva mlada zajčka in je potem zanja skrbela, kakor da bi jim bila rodna mati. Ernest Bendir v Ostringu je imel psa, ki se je spoprijateljil s kuno. Oba štirinogata tovariša sta jedla iz iste skleda, da kuna si je izbirala najboljše grizljaje celo naravnost iz gobca svojega prisklednika. Igrala sta se na vse načine. V revirju je bil pes vsem kunam smrten sovražnik. Neki kmet je imel psa čuvaja, ki je prisegel lepega dne iz gozda v družbi mlade srnice. Ta je bila bržkone sirota po materi, ker je poskušala sesati psa. Štiri tedne je ta skrbel zanj, dokler ni radi nezgode poginila. Prof. Siegmund Schumacher pripoveduje o nenavadnem posestrimstvu med svojo grlico in veliko kavko. Grlica je imela pristrizene peruti in če je hotela na vejo kakšnega drevesa, pa je ni mogla doseči, jo

je prijateljica s kljunom prišla za potut in jo povlekla gor. Nekoč je grlico pograbil jastreb. Kavka je priletela in mu jo iztrgala. Odslej sta živali še bolj navezani druga na drugo.

Če Vam lasje izpadajo, ali če so polni prhljaja, Vam bo zdravnik priporočil »GAMMA«.

Poprave v cerkvi sv. Marka v Benetkah

Mussolini je dovolil kredit 1 milijona lir za njuna popravila v notranjosti cerkve sv. Marka v Benetkah. Eden izmed stebrov, ki držijo prvo kupolo, je namreč tako pokvarjen, da grozi vsak čas katastrofa. Rimska »Tribuna« se pritožuje, da so dohodki cerkve sv. Marka zaradi stalnega padanja tujkega prometa zelo nazadovani in poziva bogate Benečane, naj bi sami napravili zbirko za temeljito popravilo stare zgradbe.

Na postelji se je obesil

13 letnega gimnazijca Volkerja Schultzeja iz Berlina so našli obešenega na lastnem pasu. Pas je bil pritrjen na posteljo. Polcija je smatrala, da gre za samomor, njegov rednik pa pravi, da je bil fant zelo živahen, da si je gotovo dovolil razposajeno igranje, ki mu je postala usodna. Ne doma, ne v šoli se mu ni godilo slabo, da bi moral priti na idejo samomora. Polcija nadaljuje sedaj preiskavo v tej smeri, če nista morda rednika kriva dečkove smrti.

Radio

Izveček iz programov

LJUBLJANA (877 m 4 kw), ZAGREB (309 m 0.7 kw), PRAGA (349 m 5 kw), BRNO (441 m 3 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), BERLIN (484 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 20 kw), STUTTGART (380 kw 4 kw), DUNAJ (517 m 15 kw), LONDON (Davenport 1604 m 25 kw), RIM (448 m 12 kw), BUDIMPEŠTA (558 m 20 kw), STOCKHOLM (Motala 1380 m 30 kw).

Nedelja 30. decembra

LJUBLJANA 8: Kmetijsko-gospodarsko predavanje. (Inž. R. Lah). — 9.30 Prens cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 11: Koncert radio-kvarteta. — 15: Poskusno oddajanje petja na razstavi naravnih kanarčkov, žlahtnih vrvicev. — 15.30: Silvester-radio: predava pisatelj Milčinski. — 16: Tercet-Siška. — 16.30: Reprodukcijska glasba. — 17: Komedija »Provalnik«. — 20: Zbor balalajk »Kremlj« polje ruske narodne pesmi. — Koncert lahke glasbe. — ZAGREB 11: Simfonični koncert hrvatske filharmonije. — 17: Popoldanski koncert. — 20: Prens opere iz narodnega gledališča. — PRAGA 16.30: Prens koncerta iz Brna. — 18: Koncert arii in pesmi. — 19: Prens iz praškega narodnega gledališča: Dvojakova opera »Armida«. — Koncert lahke glasbe. — BRNO 16.30: Popoldanski koncert orkestra. — 18: Pevski koncert. — 19: Prens opere iz narodnega gledališča v Pragi. — Lahka glasba. — VARŠAVA 15.15: Prens koncerta iz filharmonije. — 18: Koncert lahke glasbe. — 20.30: Poljuden koncert orkestra in solistov. — 22.30: Lahka godba. — DUNAJ 10.20: Koncert na orgle. — 11: Koncert dunajskega simfoničnega orkestra. — 16: Popoldanski koncert. — 18.10: Koncert komorne glasbe. — 20.20: Dunajski večer v starem slozu. — Koncert lahke glasbe. — BERLIN 16.30: Popoldanski koncert orkestra. — 20: Mešan večer. — 21: Koncert narodnih pesmi (Bariton). — Lahka glasba. — FRANKFURT 16.30: Koncert operne glasbe. — 20.30: Moderni »šlageri«. — LANGENBERG 16.30: Popoldanski koncert. — 20: Mozartova opera »Carolina« pisalca. — Koncert lahke glasbe. — STUTTGART 20: Plesne melodije evropskih narodov. — Pa-

rodite. — BUDIMPEŠTA 12.15: Simfonični koncert. — 16.15: Pevski koncert. — 17.25: Koncert vojaške godbe. — 19: Dramski večer in koncert lahke glasbe. — LONDON 18.45: Koncert Bachovih skladb. — 21: Prens večernice. — 22.05: Koncert orkestra in solistov. — RIM 17: Koncert lahke glasbe. — 20.45: Ghibertova opereta »Sramežljiva Suzana«. — STOCKHOLM 16: Koncert vojaške godbe. — 20: Leharjeva opereta »Vesela vdova«.

Ponedeljek 31. decembra

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba in borzne vesti. — 17: Koncert radio-orkestra. — 20: Silvestrov večer Recitacije petje, godba in kuplet. — 22: Koncert radio-orkestra. — ZAGREB 13.15: Reprodukcijska glasba. — 17.30: Popoldanski koncert. — 20.30: Stare in noveše hrvatske božične in novoletne pesmi. — 22: Kabaretni večer. — PRAGA 15: Silvestrov program za malčke. — 17.50: Pevski koncert. — 19: Koncert godbe na pihala. — 20: Dramski večer. — 22: Silvestrov večer iz Brna. — 24: Polnočni zvonovi iz Brna. — BRNO 19: Koncert godbe na pihala. — 22: Silvestrov večer. — 24: Prens polnočnega zvonjenja. — VARŠAVA 16.30: Program za deco. — 18: Večerni koncert lahke glasbe. — 20.30: Prens orkestralnega koncerta iz Katovic. — 22.45: Silvestrov večer poljskih oddajnih postaj. — DUNAJ 11: Koncert kvarteta. — 16.15: Koncert orkestra. — 19.30: Prens iz dunajske drž. opere: Joh. Straussova opereta »Netopir«. — 22.15: Silvestrov večer. — 24: Prens polnočnega zvonjenja. — Lahka glasba orkestra in solistov. — BERLIN 16.30: Koncert orkestra. — 20: Koncert godbe na pihala. — 22.30: Godba za ples. — 23.30: Silvestrov večer. — FRANKFURT 16.05: Popoldanski koncert. — 18.30: Prens iz frankfurtske opere: »Netopir«. — 24: Silvestrovanje na frankfurtskih ulicah. — LANGENBERG 17.45: Večerni koncert. — 19.15: Španski večer. — 20: Silvestrovanje. — STUTTGART 16.05: Koncert iz Frankfurta. — 21: Pravična igra »Silvesterski zvonovi«. — 21.45: Ples. — 22.30: Silvesterska revija. — 23.50: Koncert pevškega zbora in godbe na pihala. — 24: Polnočni zvonovi. — 1: Prens iz Londona. — BUDIMPEŠTA 9.15: Popoldanski koncert. — 12.20: Klavirski koncert. — 17.45: Ciganska godba. — 19.30: Prens opere »Netopir« iz budimpeštanske opere. — Silvestrov večer. — LONDON 19.45: Beethovne sonate. — 20.45: Kabaretni večer. — 21.15: Pevski koncert. — 22.35: Poljuden koncert orkestra in solistov. — 23.50: Lahka godba. — RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Praznovanje Silvestrovskega večera. — STOCKHOLM 19.45: Pevski koncert. — 20.30: Orkestralni koncert in recitacije. — 21.45: Kabaret. — 22.45: Silvestrov večer. — 24: Prens zvonjenja in večernice.

Torek 1. januarja

LJUBLJANA 9.20 Prens cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 11: Koncert radio-orkestra. — 15: Reprodukcijska glasba. — 15.30: Planinski spomini (Prof. Mlakar). — 16: Lahka glasba. — 18: Komedija »Univerzalni genij«. — 20: Kuplet. — G. Stanko igra harmoniko-solo. — Koncert radio-orkestra. — ZAGREB 17: Popoldanski koncert. — 20.35: Moderni večer. — 22: Koncert lahke glasbe. — PRAGA 16.30: Prens koncerta iz Brna. — 19: Koncert godbe na pihala. — 20: Zabaven večer. — 21: Orkestralni koncert. — 22.20: Lahka glasba. — BRNO 16.30: Popoldanski koncert. — 18: Koncert arii in pesmi. — 19: Poljuden koncert orkestra. — 20: Program iz Prage. — Lahka glasba. — VARŠAVA 12.10: Prens simf. koncerta iz filharmonije. — 15.15: Poljuden koncert orkestra. — 19.20: Prens iz opere v Katovicah: Joh. Straussova opereta »Beneška noč«. — DUNAJ 10.20: Koncert na orgle. — 11.45: Orkestralni koncert. — 16.30: Orkestralni koncert: skladbe Straussov. — 19.10: Koncert komorne glasbe. — 20.30: Nestrovska spevoigra »Usodna pustna noč«. — Koncert lahke glasbe. — BERLIN 16.30: Popoldanski koncert. — 20: Leharjeva opereta »Ciganska ljubav«. — FRANKFURT 19.30: Koncert na čelo. — 20.30: Novoletni večer. — Lahka glasba. — LANGENBERG 16.30: Koncert pevškega zbora. — 20: No-



Pevka: »Nezaslišano! Kako ste mogli o mojem petju tako pisati, ko sami ne znate zapeti niti ene note!«

Kritik: »Draga gospa, jaz ne znam leči niti jajc, pa si vendar domišljam, da se razumem več na omelete nego kakšna kokoš!«



voletni ples. — 22.15: Orkestralni koncert. — STUTTGART 20: Koncert Mozartovih skladb. — 12.15: »Mennetta: scherzo iz rokokola«. — Koncert operetne glasbe. — BUDIMPEŠTA 9.15: Popoldanski koncert. — 12.15: Koncert operetne orkestra. — 17.55: Koncert vojaške godbe. — 20: Mešan večer in koncert lahke glasbe. — LONDON 19.45: Beethovne sonate. — 20.45: Koncert vojaške godbe. — 23.35: Koncert lahke glasbe. — RIM 17.30: Popoldanski koncert. — 20.45: Vokalen in instrumentalni koncert. — STOCKHOLM 19.15: »Tisoč in ena noč: pravična igra z glasbo. — 21.40: Koncert stare italijanske glasbe.

Sreda 2. januarja

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba in borzne vesti. — 17: Koncert radio-orkestra. — 18.30: Pisatelj Milčinski pripoveduje o pravici. — 19: Srbohrvaščina. — 19.30: Značaj grške znanosti. (Prof. dr. Bradač.) — 20: Koncert zbora mandolin in mandol: izrajo ruski akademiki. — Koncert radio-orkestra. — ZAGREB 13.15: Reprodukcijska glasba. — 17.30: Popoldanski koncert. — 20.35: Grečaniinov večer. — 22: Gramofonske plošče. — PRAGA 19: Koncert komorne glasbe. — 20: Mešan večer. — 21: Koncert Mendelssohnovih skladb. — 21.40: Koncert bolgarskih pesmi. — BRNO 19: Koncert moravškega komornega kvarteta. — 20: Shakespearov večer. — 21.40: Prens pevškega koncerta iz Prage. — VARŠAVA 18: Večerni koncert orkestra. — 20.30: Poljuden koncert solistov. — Koncert lahke glasbe. — DUNAJ 11: Koncert kvarteta. — 16: Popoldanski koncert orkestra. — 19.30: Prosto za ples iz dunajske drž. opere. Koncert salonskega orkestra. — BERLIN 17: Popoldanski koncert lahke glasbe. — 20: Zabaven večer. — 21: Koncert Schubertovih pesmi. — 0.30: Lahka glasba. — FRANKFURT 20.15: Prens opere iz Stuttgarta. — LANGENBERG 17.45: Koncert godbe na pihala. — 20: Večerni koncert orkestra. — 21: Dramski večer in koncert lahke glasbe. — STUTTGART 20.15: Bizetova opera »Orleanka«. — BUDIMPEŠTA 9.15: Popoldanski koncert. — 12.20: Koncert komornega tria. — 17.15: Koncert na citre. — 20.30: Koncert godalnice kvarteta. — 22: Ciganska godba. — LONDON 19.45: Beethovne sonate. — 20.45: Orkestralni koncert. — 24: Koncert lahke glasbe. — RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Dramski večer in koncert lahke glasbe. — STOCKHOLM 18.30: Večerni koncert lahke glasbe. — 20.15: Primeri islandske lirike in glasbe.

Zora voda
proti sivim lasem!
Ne barva, temveč vrača sivim lasem prejšnjo naravno barvo.
Zak. zaš. Odobrena od zdravstvenega urada pod št. 1793-20. kot za zdravje popolnoma neškodljiva. Uspeh siguran in trajen. Cena steklenici brez poštnine Din 35.—
ZORA VODA, OREB, ZAGREB.
Duga ulica 32.
Preprodajalcem damo popust

RADIOVAL

specijalna radiotrgovina

KONGRESNI TRG 3

Priznana najkulantnejša postrežba. — Najmodernejši aparati. —
Zahtevajte ponudbe in neobvezno predvajanje. 173-a

Vilko Mazi: Pustolovščina za fronto

(Iz zbirke »Štiri leta«.)

Iz Galicije so nas vrgli na Sočo. Tri mesece smo se že potikali po bovskih hribih. Prepletili smo bili ves Rombon. Koritnico, Javoršček, Smogar in Duplo planino z nešteti stezami, vrtali noč in dan kaverne v trdo pečevje, pridušali se nad večno službo in alarmi, nad nerednim dostavljanjem hrane in pošte, nad vsiljivimi ušmi in laškimi granatami.

Z dopustom, ki mi je že davno priti-kal, ni bilo nič. Ustavili so jih bili že poleti, Bog ve kaj. Mene pa je čedalje bolj vlekel v ozadje — da povem kar naravnost, k dekletu, ki je bilo tam za Mangartom in Jalovcem in ki je nisem bil videl že od prvih dni vojne. Tako blizu mi je bilo, da bi bil mogel priti tja peš v par urah. Toda kako brez dopusta?

Neko noč mi je prišla na um imenitna misel. Zjutraj sem snel steklo naočnikov in stopil k bataljonskemu zdravniku. Ta bataljonski zdravnik je bil velik kampakelj. Kdor je prišel k njemu, ga je odpravil z aspirinom ali ricinovim oljem, ki sta bila poleg obvez in jodove

tinkture edini inventar njegove apoteke.

»Razbili so se mi naočniki v nočni službi.«

»Nu — kaj sedaj?«
Z aspirinom in ricinom mi seveda ni mogel pomagati. Prosil sem ga, naj me pošlje k optiku v Beljak. Kaj je hotel drugega, nego ustreči moji prošnji?

Uro kasneje sem že romal z »Offene Ordre« skozi rov pod Predilom. To se pravi, da sem še pred rovom uredil naočnike, zakaj brez njih bi se bil težko preril skozi mračni preduh do vzpenjače, ki me je v Rajblu potegnila iz rova. Namesto v Beljak pa sem jo iz Trbiža mahnil v Rateče.

Malo pred vasio sem srečal štabnega oficirja. Čudno me je pomeril, kako tudi ne, saj sem bil bolj podoben kakemu laškemu pobežgunu nego c. kr. vojščaku. Razen kape in bajoneta in tistih par zvezdic pod vratom ni bilo na meni nič avstrijskega. Čunje in škarp! so se nam bili že do kraja potrgali v skalah, nadomestila pa nam ni bil nihče poslal. Zato smo slekli vsako »oščico«, ki smo jo uhvatili. Iz njihovih solidnih pelerin se je dalo skrojiti imenito odelo. Kaj zato, da je bilo zeleno, saj barva ni imela na fronti že davno nikakega pomena. Tam so se uveljavljali predpisi, kakor

sta jih нареkovala sila in potreba. Gospod štabni, ki je bil zlikan od vratu do gležnjev, teza seveda ni mogel razumeti.

»Odkod pa vi?« me je ustavil z nezaupno prijaznostjo.

Natanko sem mu razložil kraj in pot. »In kam sedaj?«

Takoj sem imel izgovor, ki se mi je zdel tehtnejši, nego da povem po pravici, kaj me je prineslo semkaj.

»Očeta grem obiskat tu v vas. Vso vojno ga že nisem videl.«

»Očeta imate tukaj? Tako, tako ... Kdo pa je vaš oče?«

»Nadučitelj Župančič, sem se odrejal brez zadrege, kakor bi bila to najčistejša resnica. Mislil sem pač, da se bova razšla brez drugih besed.

»E, to mi pa ne gre vkup,« se je namrdnil. »Nadučitelj Župančič ima še, kolikor mi je znano, prav mašine otroke.«

Tega še sam nisem vedel. Reči sem hotel že, da sem njegov nezakonski sin in nemara bi bilo to mnogo bolje, nego da sem bleknil!

»Jaz sem namreč iz prvega zakona.«

»To pa že, to.« se je zadovoljil in mi še prav to naročil, da naj tudi v njegovem imenu pozdravim gospoda »papanaa«.

Pot me je že itak peljala v šolo, pa sem potkal najprvo na nadučiteljeva vrata. Razložil sem »papanaa« to nerodno dogodivščino in on mi je, kakopak, obljubil, da me bo dragevolje posinovel pred gospodom štabnim, če bo treba.

Dekleta pa ni bilo doma. Popoldne ni imela pouka in je odšla k šivilji v sosednjo vas. »Papa« me je potolažil, da se utegne vsak čas vrniti. Ponudil mi je stol in pogrniti mizo, pa je verno poslušal moje kramljanje.

Potekla je dobra ura in še več, nje pa od nikoder. Postajal sem nestrpen, zakaj dolga pot me je še čakala in po pomoči služba nad rombonsko grapo. Mahoma pa je potrkalo na vrata.

»Kar naprej!« je vabil nadučitelj. Pogladilo me je s stola, da sem se ne vede približal vratom. Neznanska radost mi je spreletela mozeg. Vrata so se odprla in moje roke so bile že napol razprostrte. Vstopil je vojak in mi sporočil, da me čaka pred hišo gospod štacijski poveljnik.

Gromska strela! Bilo mi je kakor muhi v močniku.

»Za menoi!« me je osorno sprejel gospod štabni. Vedel sem, da me ne čaka nič dobrega.

Ko sva stopila v njegovo pisarno, se je postavil predme v najstrožjo pozo

in srdito namršil obrvi.

»Kdo ste prav za prav?«

Povedal sem po pravici in po predpisu.

»Imate kako izkazilo?«

Pokazal sem mu »Offene Ordre«.

Nato me je pozval, naj izpraznim žep.

»Ta bo na lepa.« je šinilo vame, »ako me prisili, da izpraznim tudi hlačne žep!« V njih sem imel namreč par italijanskih ročnih granat, ki sem jih hotel spraviti pri dekletu za spomin na vojno. Vedel sem, da so ti gospodje, ki se bore za fronto za visoka odklonjanja, silni strahopetniki in bi me tako noben izgovor ne rešil suma, da sem pretkan špijon, ali Bog si ga vedi kak neobdobjatrega. K sreči je začel gospod štabni brskati med korespondenco v moji listnici. Ko je videl povsod moj naslov in enako ime, kakor je stalo v »Offene Ordre« se je nenadoma pomiril.

»Nalagali ste me torej prav nesramno, da je gospod Župančič vaš oče.«

»Zgodilo se je v sil.« sem se jel opravičevati in razodel po pravici, kakor je bilo.

»Jaz sem vam seveda sveto verjel. Ko pa sem po kosilu pravil kolodvorski restavratki, da sem govoril z nadučiteljevim sinom, ki da ga je prišel ob-

Kraljestvo mode



Domaća obleka

Dama u pižami je bila se pred neka leti već ali manj razupita prikazen in javnost je skušala spraviti pižamo na vsak način v zvezo z nemoralnostjo.

To je medtem postalo popolnoma drugače, ker smo spoznali, da je pižama praktičnejša kakor vse druge nočne halje in tudi bolj odgovarja zahtevam higijene, zlasti na potovanju.

Poleg tega ima pižama tudi to prednost, da se pri njej individualnost dame lahko popolnoma izživi, kar pri drugih haljah ni bilo mogoče. Sploh pa pižama ni obleka samo za spanje, temveč jo lahko nosimo tudi zjutraj in zvečer v sobi in si s tem prihranimo spalno haljo. Končno pižama nudi tudi priliko, da porabimo dobro vsak kosček materiala, ker nikakor ni potrebno, da bi bila ta domača obleka cela iz enake tkanine, temveč lahko napravimo zgornji del in hlače brez skrbi iz različnih tkanin, zlasti ker današnja moda sama priporoča kombinacije raznih barv in blaga. Saj dandanes vendar lahko porabimo najmanjši ostanek za ovrtnik ali manšete in za podobne namene.

Predno si napravimo pižamo, moramo biti seveda popolnoma na jasnem, če naj bo samo za ponoči in za v posteljo ali pa za jutranje in večerne ure v sobi. Razlika je pri tem glavna v materialu: pri spalnih pižamah moramo v prvi vrsti gledati na lahko pranje, kar pri sobnih pižamah ni treba. Zato izgotavljamo poslednje navadno iz svile ali fantazijskega blaga, večkrat pa tudi

iz žameta. Spalna pižama pa mora biti vedno iz pralnega blaga, surove ali pralne svile.

Vendar imamo tudi tkanine, ki odgovarjajo obema zahtevama. To so umetnostno-obrtno vzorčaste, poslikane in vendar pralne svile ki so zelo priljubljene in izredno dekorativne.

Na naši prvi sliki vidimo te vrste pižamo, ki je ravnotako porabna za posteljo, kakor za sobo in ki ima kljub svoji enostavnosti zelo originalno noto deloma že v vzorčanju svile same. Zgornji del je popolnoma preprost, na pošev, prekrizan in spet z ozkim pasom Rokavi so široki, ohlapni in jih spodaj drži elastika Isto velja za spodnjo partijo ki je popolnoma podobna šalvaram. kakor se imenujejo hlače naših muslimank in so stisnjene z elastiko okrog členkov. Orientalске copatke še podčrtavajo slog naše pižame.

Mično idejo za spalnno pižamo nam kaže druga slika. Spodnji del so široke mornarske hlače, zgornji del pa sliči moderni spalni topici ki jo lahko rabimo tudi k spalni srajci. Jopica je kombinirana s čipkami, srčastim vzorcom in s trombastimi rokavi. Ta model izdelamo iz pralne svile nežne nastelne barve, čipke naj bodo pa naravne rumenkaste barve.

Najprimitivnejšo in najpraktičnejšo spalnno obleko pa vidimo na zadnji sliki. Podobna je moški modu in ima enostavne ravne hlače in v sredi zapesti zgornji del z dečjim ovrtnikom in širokim pasom. Pižama te vrste se zelo lahko čisti, ker se popolnoma odpenja. Za najnovejšo modo veljajo ravni s fantazijsko kožuhovino ali marabuiem obrobjeni jutranji paletoli, ki so izdelani iz cenih, vendar pa toplih tkanin. Na tej sliki vidimo tak paletol, ki se bo pozimi gotovo nazlo vdomačil.

Kako mično učinkuje pižama, sestavljena iz različnega blaga vidimo na sliki v ozadiju. Hlače visoko zaprti ovrtnik ki se kon-

Tirolski loden za smučarje

priporoča

A. & E. Skaberne

Mestni trg.

15.841-a

ča v šal in tudi obročki rokavov so črni, zgornji del je pa iz vzorčastega materiala, kar deluje nenavadno dekorativno in daje nositeljici najapartnejšo noto.

Čopki iz pozamentarije

Te smo dolgo časa smatrali za staromodne in jih zato zadnja leta mislo rabili nikdar.

Šele letos se zopet poslužujemo tega efekta, kakor se sploh moda poslužuje zadnji čas linij prejšnjih let in kaže izrecno tendenco po feminiziranju, ki je v največ-



jem nasprotju s »sportnimi« oblikam dame.

Že z barvo kvast lahko dosežemo zelo mične učinke. Tu n. pr. vidimo črne kvaste na beli podlagi kot garniranje manšeti (le-va slika). Potem dosežemo zopet lep uspeh s svilenim bleskom kvaste v nasprotju z motnim materialom, ki je iz nje izdelana dotična obleka (predzadnja risba).

Tudi kot okras za klobuk izvrstno delujejo rese, ki so zvezane v toku iz posameznih trije. Nič manj apartno ne deluje garnitura ovrtnika iz pozamentarije, kakor vidimo na zadnji sliki.

Uporaba kvast je torej tako raznolika, da se bomo njenih efektov sigurno in zelo radi posluževali.

Prot: Revmi, ischlasu, protius, skruini (Hexenschuss)

Distyanski Mulj

nenadomestljivo. Naravno zdravilno sredstvo za zdravljenje na domu: kot naravni gilen (biato) v kockah »Pi. Oa.« (za pripravljanje obkladov) ali kot »Gama-kompresa« (gotov obkladek) 30 krat povzrahljivo izvanredno poceni.

Glavno skladišče: L. SCHREIBER Zagreb, Akademski trg 1/II.

Ruta k jutranji jopici

To zelo priporočamo, ker lahka jopica zjutraj, ko soba še ni dosti skurjena, ne varuje dosti pred mrazom, svilen šal okrog ra-



men in vratu pa drži dosti toplote. Medtem ko je jutranja jopica iz enobarvne pralne svile, napravimo trioglato ruto iz blaga s cvetličnim vzorcem, ki v barvi harmonira z blagom jopice.

Tak rožast šal nosimo kakor kmečko ruto spredaj zavojljano in na dveh straneh obrobjeno s čipkami, ki pa morajo biti enake onim, ki je z njimi okrašena jopica.



Ali ste še ravno tako lepi ako se odkrijete?

Ali se bojite vzeti klobuk z glave — ali radi storite to, da pokažete svoje lepe lase? Na vsak način je to odvisno od tega kako so negovani Vaši lasje. Ako boste za umivanje las rabili vedno le Elida Shampoo boste brhkejša in lepša, kakor ste bili kedaj popreje. Elida Shampoo bo napravil Vaše lase mehke kot svila ter ohlapne, lahne kot puh, zdrave in lepe. Vi boste vedno rada razoglava, ako bodo Vaši lasje dosledno negovani z Elida Shampoojem.

ELIDA SHAMPOO

Zdravniška posvetovalnica

G. P. A. v. B. »Živčnega« lezarija ni. Pri nas, kjer je bila v predvojnih časih pozovka toliko kot nepoznana so nazivali pred desetletji ko infekcijsnost navadnega domačega lezarija še ni bila dovolj doznana tudi mnogi zdravniki tiste primere »trebušnega« lezarija, ki so se odlikovali po posebno izrazitih simptomih v boleznih prizadetega živčevja kot glavobolom, nemir, premetavanjem, bledežem, zmedenostjo itd. živčni lezar. (Kopftypus, Nervenleber). Dasi vse infekcijske bolezni prav lahko spremljajo tudi živčni in psihični simptomi se pa le-ti vendar nekoliko pozostejše pojavljajo pri trebušnem lezariju kot pri ostalih zlasti v obče redkeše prihajajočih do opazovanja kot lezar. Tudi je nedvomno v omenjenih časih z dokaj nedopolnešo diagnostiko marsikaj veljalo za »živčni lezar« kar je bilo vse kar drugega. — Dasi le lezar, osebito obolenie tankega črevesja pa krožilo tako nlegovi bacili kot otrovne razpadnine in mehove izločine po krvi. Življenjskih sokovih, pa tudi raznih organih. Med drugim v živčevju in povzročajo omenjene znake — V gotovem posledju imata torej oba prav, vi kot vaš nasprotnik: žarišče infekcije le v črevesju (trebuhi), oboji pa človek na splošni infekciji. — G. F. K. 100. Kar velja o »živčnem lezariju«, velja tudi o »živčnem revmatizmu«. Pri težkih revmatičnih infekcijah ob visokih temperaturah so bolniki zamegljeni, delirirajo, so zmedeni itd. (Centralni revmatizem). V ostalem pa revmatizem ni živčna ampak solona infekcijska bolezen dasi relativno malo prenosljiva. — Kakor se za zboj bakterijskega otrovanja naslonilo na vsako kožno bolezen vnetja perifernih živcev, tako tudi na revmatizem. Toplice bi vam če to dopušča vaše srce ne škodovala: seveda pa to lahko odloči samop reiskloči zdravnik — Radensko slatino lahko brez pomisleka pijete dalje. Nedvomno storite najbolje če se odločite za bolnico. — G. G. T. v R. Poskusite si roki umivati v vodi kateri pridene nekaj žlic jesiha. Če se roke samo malo pte, te kopeli večkrat ne ostanejo brez zaželjenega uspeha. Ali kopljete roki v vodi, v kateri ste raztopili žlico navadnega razluna, in dajte da se voda ko ste dvignili roki iz nje, na nji posuši. Preje o si roki očistite dobro z milom, da odpravite vso masčobno iz njih. Tudi 10% formaldehidovo

mazilo, ali tak špirit dobro učinkujeta. — Samotarka, Tisti »zdrob« pod kožo je nabrana lojevina proti kateremu ni učinkovitega zdravila. Kjer se nabira v večjih zrnih, je le-te moči iztisniti. potem ko ste z alkoholom očisteno kožo na najosetnejših mestih predrl s šivanko čile ost pa treba sproti ali prekuhati, ali izžariti v plamenu, ali za nekaj trenutkov razkužiti v visoko zgoščenem alkoholu. — Tudi se lahko poskusite s finimi peščenimi mili obola mesta odrgniti. Najbolje pa je pustiti stvar v miru. Časih ta zdrob iz večine sam ob sebi premine. — G. R. S. v M. Da bi omenjeni prhljai nastal zaradi obrbite glave, le neverjetno. Smatrali ga je dokaj bolj kot ž nilm v zvezi stoeče izpadanje las kot motno v prehrani lasišča pač na temelju vaše pljučne bolezni. Glejte da to do dobra izločite in da ka! storite za svojo slabokrvnost, na kateri brzčas trojite. Poskusite temati nekaj časa vizantol — Tudi priložen recept lahko uporabljate naorei. Ali si dajte v lekarni napraviti žvepleno mazilo v konzistentni gostota mleka iz primerne količine tako zvanega žveplenege mleka, alkohola in par gramov glicerina. To brozgo treba pred uporabo vedno dobro pretresti tem potem namazati lasišče kjer se prisuši na kožo. Vsa! dan je namazati omet zopet tam, kjer je odpal itd. — G. D. S. v B. Bržčas imate povečane žrele zleze, iz katerih prihajajo omenjena smrdčja »prosenac« zrna. Najbolje bo, če se odločite za radikalno operacijo in si daste te bezgavne popolnoma izrezati. — Za enkrat bi vam priporočali znane »banflavin« pastile katerih lahko vzamete vsako uro po eno, ter lih vialate toliko časa po ustih, da se razstopa. — G. M. L. v N. v. p. R. Kakor vsako porozno telo, vsrkava tudi ozile oline vase. Seveda v prvi vrsti če ni napoleno s tekočino. — G. I. R. v S. Dobite v vsaki večji lekarni. Preskrbi vam ga na lahko seveda vsaka že to zahtevate

Pristne francoske pastilje

VALDA

proti prehladu, glavobolu, gričobolu. Prodajajo vse lekarnе in drogerije.

Nakup kožuhovine

elitnih plaščev, boe, jopic itd. vedno najbolj ugoden pri

L. ROT
Mestni trg



iskat s fronte, so me vsi naokoli debelo gledali, češ da gospod Zupanič ni bil nikoli vdovec in da tudi nobenega sina nima pri vojaki. Vidite, kako ste me grdo blamirali!

Hodil je po sobi sem ter tja in ugibal, kaj naj prav za prav ukrene z mano. Čez nekaj časa je dejal:

»Ali mislite, da bi vas bil požrl, ako bi mi bili takoj povedali kako in kaj? — V vojaški suknji tudi laž v silni ni dovoljena...«

Pokorno sem poslušal to glnljivo pridigo do konca.

»Zdaj pa glejte, da se neutegoma vrnete na svoje mesto in da se v bodoče ne boste več posluževali takih metod, ki bi kak drugi najbrže ne gledal nanje tako prizanesljivo.«

Zahvalil sem ga na dobrodušnosti, on pa je zamahnil z roko mimo sivih brkov in me prekinil s tem, da je poklical ordonanca iz sosednje sobe. Tako mu niti nisem utegnil povedati, da ob vsej tej smoli se nisem govoril z dekletom. Pa saj se je tudi že mračilo, ni bilo več časa muditi. Samo, da ni našel granat v mojih žepih, samo to!

»Tega moža boste spremili do Trbiža.« je naročil vstopivšemu ordonancu. Strumno sem se okrenil in zaprl vrata za sabo. Onkraj Trbiža sem treščil tiste

nesrečne granate v grapo, da je divje odmevalo v mrzlo zimsko noč. Iz nekih barak pred Rajblom sem slišal pesem kakor menj samemu v posmeh:

Kaj pa ti, pobli, se v nevarnost podajaš, čez Savco v vas hodiš, pa plavat ne znaš?...

Helteyn-U—a.

Tri sestre

I.

Bile so tri. Dve sta bili poštene, tretja pa ne. Poštenima je bilo ime Ela in Irena, ona tretja pa je bila Mija. Ni bila morda igralka, ampak tisto, kakor se pravi lahkoživka. Imela je namreč prijatelja in sicer samo enega prijatelja, kateri ji je najel udobno stanovanje, jo zalagal z denarjem, ji kupoval dragocene obleke in jo obsipal z nakitom. Ela in Irena sta stanovali z njo. Mija ju je oblačila, jima kupovala klobuke in dajala denar, kajti Mija je bila dobra sestra in visoko ju je cenila vsled njune dekliške časti.

Pa tudi Ela in Irena sta bili ponosni na to svojo čast, ker njima ni bilo treba nikomur delati protiuslug za udobno stanovanje, svilene nogavice, elegantne klobuke in lakaste čevlječke.

Ela je bila pa še na drugo ponosna. Hotela je postati učiteljica, položila je

bila že izpite, čakala je samo še na imenovanje. Tega imenovanja, žal, ni hotelo biti. Čeprav se je potrudil za to sam baron — Mijin prijatelj — do kompetentnih faktorjev in je stopil v ta namen celo do samega župana.

Irena pa je bilo sanjavo dekle. Imela je edino željo, postati zakonska žena. Omožiti se poštena, kakor solidna meščanska dekleta. Želela si je malo, čedno stanovanje treh sob, da bi si sama kuhala in se pehala z eno samo služkinjo. Ah, to je bil njen sen in nestrpno je pričakovala ženina.

Tako so čakale vse tri — Ela na imenovanje, Irena na moža, Mija pa na izpolnitev želj svojih sester.

II.

Nekega dne se je vrnila Ela žarečega obraza domov.

»Titi! pravi Miji. Upam, da bom zdaj imenovana. Gospod, ki o tem odloča, me je povabil za danes popoldne k sebi.«

»No, končno.« je vzkliknila Mija. Irena pa je vzdihnila: »No, tvoja sreča je že vsaj na poti. toda kje je še moja!« In žalost je obšla vse tri.

Že vidim,« je rekla Mija, da boni morala tvojo stvar vzeti jaz v roke. Sama ne dobiš nikdar moža. Si preveč neredna za to. Omožila te bom jaz.«

»Oh, ko bi ti hotela, Mija! Tebi se vse posreči,« je vskliknila navdušeno Irena. Ginja se je ozrla Mija na sestro.

»Škoda, da se nismo prej spomnile! Revno dekle, kakršno si ti, čaka zamen na pravičnega princa. Dandanes odloča denar. Kavaleriji se ne upajo blizu, ker mislijo, da nimaš dote. Pa se motijo. Sklenila sem, da ti dam petdeset tisočakov.«

Irena ni mogla od sreče spregovoriti. »Petdeset tisočakov!« je rekla po daljšem molku.

»Ti si najmilejša sestrice na svetu!« je vzdihnila Ela ginja.

»Da.« odvrne Mija. »Recita, kar hočeta. Dobra sem res. Ta denar je sicer ves moj imetek, a dam ga Ireni, da se omoži.«

III.

Tisto popoldne se je vrnila Ela od onega gospoda kmalu domov. Bila je nekoliko slabe volje.

»Kaj se je zgodilo?« jo je v skrbeh vprašala Mija.

»Oh, malenkost. Stvar bi bila v redu in imenovana bi bila lahko takoj, toda dobri mož je povdaril, da zastoni to ne gre.«

»Mar hoče denar?«

»Ne, tega ne. Zdi se, da sem mu bila všeč.«

»Oh!«

»Mija se je zamislila, tudi Irena se jo zamislila, Ela je molčala.«

»Kaj si mu rekla?« je vprašala Mija po kratkem molku.

»Kaj naj bi mu bila odgovorila!« je vzkliknila Ela bridko. »Menda vendar ne misliš, da bi se jaz s takim človekom spustila sploh v pogovor. Saj vendar poznaš moja načela in...«

»Prosimo, prosimo.« je prekinila Mija preplašeno. »Ne smeš me napak razumeti. Vem, da si poštena, toda vendar... Kako je zadeva končala?«

»Odšla sem. Pustila sem ga. Rekla sem mu: Vseeno mi je, pa tudi če me nikdar ne imenujete. Kajti rajše umrem kakor da bi krenila na nečasto pot.«

»Izvrstno si govorila,« jo je pohvalila Irena.

»Izvrstno.« je pritrdila tudi Mija. »In on... kaj je dejal on?«

»Da je to smešno, da naj si stvar premislim, ker gre končno vendar za mojo bodočnost, in... bi mi rad pomagal. Dejal je, naj pridem jutri še enkrat...«

A odgovorila sem mu, da nikdar več ne bom prestopila njegovega praga, in sem jokane odšla. Med potjo sem prevdarjala, kajti škoda bi pa le bilo, zamuditi to sijajno priliko.«

»Seveda!« je pritrdila Irena.

Začetki narodne probuje na Primorskem

Kdo bi si bil mislil kdaj, zlasti pa v tistih davnih predmračnih časih prošle stoletja, ko so se na Primorskem pojavili prvi znaki naše narodne probuje, našega narodnega političnega in prosvetnega gibanja, da bo tisto bujno narodno naše življenje, ki so si ga tedanji orači naše narodne ledine obetali kot plod svojemu in svojih potomcev vztrajnemu delu in ki je v svojem mogočnem razmahu gotovo daleč preseglo vse njihove najsmelše želje in upe, nekega dne zamrzlo popolnoma kot žrtev nečloveškega nasilja tistih, ki so v tedanjih burnih časih z dotlej nepoznanim navdušenjem za narodne ideale dvigali zastavo narodnega edinstva. Bili so to časi Mazzinija in njegove »Mlade Italije«, časi sardinskega kralja Karla Alberta, ki se je postavil na čelo gibanju za ujedinjenje Italije in so mu zato nje pristaši nadali častni priimek »meča Italije« (spada d' Italia); bil so časi, ko se je ta »meč Italije« zlomil na kose pod silnimi udarci avstrijskega maršala Radeckega pri Kurtatonu, Vičenci, Kustoci, Mortari in Novari. Kako naj bi bili mogli misliti, da bo kdaj Italija zasedla našo Primorsko in uničila vse tamošnje naše narodno življenje, tisti »slavjanski« rodoljubi, ki so pod predsedništvom našega pesnika Jovana Vesela Koseskega v letu 1848. ustanovili prvo naše narodno društvo na Primorskem, v Trstu, »Slavjansko Društvo«, z obširnimi narodnopolitičnim in narodnoprosvetnim programom ter naslednje leta 1849. začeli izdajati prvi naš politični list na Primorskem, slovensko-hrvatski mesečnik »Slavjanski Rodoljub«. Saj kaj takega nismo mogli ne pričakovati, ne misliti. Še manj pa verjeti in, ki smo bili po sedemdesetih letih priče italijanske okupacije in deset let pozneje popolnega zatretja vsega našega narodnega življenja na Primorskem.

Prvemu našemu narodnemu društvu na Primorskem je bil predsednik Jovan Vesel Koseski, tedaj kameradni svetnik v Trstu. Listu pa je bil urednik carinski uradnik Ivan Cerar. Lista je izšlo samo 5 števk. Sedit mu je leta 1850. »Jadranski Slavjan«, tudi mesečnik, a pod uredništvom podpredsednika »Slavjanskega društva«, prof. Simna Rudmaša. Sotrudniki so mu bili: Ivan Macun, Mihael Verné, I. Toman, Fr. Babič in M. Stojanovič. Posebna deputacija »Slavjanskega društva« se je tedaj na Reki poklonila banu Jelačiću, tržaška okolica pa je naročila tržaškemu škofu Legatu, naj na Dunaju sporoči njene želje. Bachov absolutistični režim je zatrl nato to veselo se razvijajoče narodno življenje, ki je zopet oživilo šele z obnovo ustavnega življenja v Avstriji, nekoliko že po oktobrski diplomati leta 1860., a temeljiteje potem po decembrski ustavi iz leta 1867. »Slavjansko društvo« in narodnopolitično življenje v Trstu je zopet vzkiplalo šele tam v letu 1865., ko je tržaška okolica privzela izvolila svoje slovenske zastopnike v tržaški mestni svet. Odtlej moramo govoriti o začetku splošne narodne probuje na Primorskem in doba, ki je sledila, se sme z vso pravico imenovati

doba »Edinosti«

namreč doba političnega društva »Edinosti« in lista »Edinosti«, ki sta odtlej dajala smer vsemu narodnemu snovanju in delovanju ne samo v Trstu, temveč tudi vse ostali Primorski, izvemski tu pa tam Goriško in še te ne v celoti.

V Trstu sta Ivan Piano in Josip Godina Verdeljski začela po dvakrat mesečno izdajati »Ilirskega Primorjana«, ki se je leta 1867. povečal v tednik z imenom »Slovenski Primorec«, ki je izhajal do konca leta 1869. in mu je bil urednik Vekoslav Raič. Fran Cegnar pa sotrudnik. Josip Godina pa je leta 1866. začel izdajati politični list »Tržaški Ljudomil«, ki pa je izhajal samo do konca leta Leta 1869. je Gašpar Martelanc prišel s svojo »Jadransko Zorjo«, ki je izhajala dvakrat na mesec do srede leta 1870. Tedaj se je pojavil tudi prvi slovenski humoristični list na

Primorskem, Martelanc »Juri s pušo« in pozneje »Petelinček«, ki pa je zaključil samo trikrat.

Na Goriškem je tedaj izdajal mons. Andrej Marušič tednik »Domovina«, kateri je potem, ko je prišlo do definitivnega spora med »mladoslovensci« in »staroslovensci«, v dotedanjem skupnem goriškem političnem društvu »Slogi« sedit na eni strani dr. Tonklijev »staroslovenski« — »Glas«, na drugi pa dr. Lavričeva »mladoslovenska« — »Soča«. »Staroslovenski« so ohranili društvo »Slogi«, »mladoslovensci« pa so ustanovili svoje politično društvo »Soča«. Spor se je polegel šele po smrti dr. Lavriča leta 1876. in so se vsi goriški Slovenci zopet zedinili v društvu »Slogi«. »Soča« je postala glasilo društva, »Glas« pa je prenehal izhajati.

V Trstu je medtem po prizadevanju škofa Jurija Dobrile začela l. 1870. izhajati hrvatska »Naša Sloga«, a Vekoslav Raič je leta 1871. začel izdajati »Primorca«, ki je bil zadnji predhodnik »Edinosti«.

Od leta 1874. do leta 1914.

Tržaškim rodoljubom spor na Goriškem ni ugajal. Delitev narodnih sil se jim je zdela škodljiva in nevarna in uspehe na vseh poljih narodnega dela so videli le v složenem, edinstvenem delu, ki se je zlasti pri vojitvah v državni zbor 16. oktobra 1873. leta sijajno obneslo: Ivan Nabergoj je bil z dvetretjinsko večino izvoljen za poslanca tržaške okolice v dunajski državni zbor. Tako je prišlo, da se je z vsemi silami začelo delati na ustanovitve lastnega tržaškega političnega društva z lastnim glasilom in so se na sestanku pri Sv. Ivanu v Trstu 20. septembra 1874. sestavila pravila »Političnega in bralnega društva Edinosti«, ki so bila oblastveno potrjena 30. novembra 1874. leta ter se je vršil prvi občni zbor 2. februarja 1875. leta. Ker se je prvi predsednik dr. Bizjak odrekel predsedništvu že po poldrugem mesecu, je bil nato na občnem zboru 9. majnika izvoljen za predsednika Ivan Nabergoj in se je že na tem občnem zboru začelo vprašanje lastnega glasila. Nekateri so bili za to, da bi se v Trstu, ki je bil takrat na poznejših posvetovanjih, je bila ogromna večina za lastno glasilo. Posebno se je zavzemal zanje svetovanski narodni prvoborilec Anton Trobec, v čigar hiši so se kovali in skovali skoraj vsi načrti za tedanje narodno delo. Po doh gih posvetovanjih, na katerih je šlo predvsem za denarno stran podjetja, je končno 8. januarja 1876. leta zagledala beli dan prva številka »Edinosti« pod odgovornim uredništvom Ivana Dolinarja, dočim je bil prvi urednik listu pisatelj in pesnik Fran Cegnar. List je izhajal po dvakrat na mesec. Leta 1880. se je pretvoril v tednik, leta 1883. pa je začel izhajati po dvakrat na teden z enkratno tedensko prilogo »Novičarjem«. Od leta 1894. dalje je izhajala »Edinost« po trikrat na teden v dveh izdajah, jutranjem in večernem, in je že bila prav za prav dnevnik, ker je bilo večerno izdanje le prikrito jutranje izdanje za naslednji dan. Vse to, da se je prihranil »kolek«. Ko je bil »kolek« odpravljen s koncem leta 1895., je začela izhajati »Edinost« kot dnevnik, izvemši ponedeljek, pozneje pa vsak dan, tudi v ponedeljek. Tiskala se je najprej v Lloydovi, potem Dočencevi, Poličevi in končno od leta 1898. leta dalje v lastni tiskarni, za katere ustanovitev si je stekel največje zasluge na vseh poljih primorske narodne ni je neumorno delavni dr. Gustav Gregorin. Leta 1904. se je prešla tiskarna z uredništvom »Edinosti« v Narodni dom, leta 1914. pa v lastno poslopje v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20, kjer se je list začel staviti na modernih stavbnih strojih in tiskati na rotacijskem stroju.

List »Edinost« je bil od vsega začetka last in glasilo političnega društva »Edinosti«. (Pozneje se je ustanovil za list poseben konzorcij: v zadnjih časih pa je bil last tiskarne.) Geslo jima je bilo »V edinosti je moč« in njuna na-

rodna politika je bila od začetka do konca politika narodne sloge in edinstvi. Ko je drugod divjal najbrezobzirnejši strankarski boj, se je v njunem področju delovalo složno in edino in je to delo dosegalo one obče priznane sijajne uspehe, s katerimi se je po vsej pravici moglo ponasati tržaško Slovenstvo pred vsem našim narodom. Trst je od leta do leta dobival izraziteje — slovensko lice! Bili so strahoviti boji z italijansko komoraško večino na eni in z germanizatorskimi dunajskimi vladami na drugi strani, toda napredovanje se ni dalo zaustaviti. Odkar so po prvem predsedniku političnega društva dr. Bizjaku sledili Ivan Nabergoj, prof. Matko Mandič, Ivan Goriup in dr. Otokar Rybač do poslednjega predsednika dr. Josipa Wilfana. v glavnem uredništvu lista pa po Franu Cegnarju Viktor Dolenc, Lovro Žvab in Matko Cotič do zadnjega, prof. Filipa Perica, je bilo delovanje obeh neprestano bi, danes hujši od včeraj in jutri še srditejši od danes, toda nazadovanja ni bilo, temveč le napredek in kar najrazveseljivejši razvoj. »Naš Trst, naš slovenski, slovanski Trst, naš slovenski, naš slovanski Jadran!« Tako se je vedno glasneje glasilo vsepovsod, kjer je bival naš slovanski rod. Prišla je potem

svetovna vojna

ki je s svojimi strahotami ne morda zatrla, temveč edinočasno zaustavila plodono delovanje obeh »Edinosti«. Enak učinek je imela v prvem času tudi italijanska okupacija.

Toda že leta 1919., ko se je delokrog političnega društva raztegnil na vse ozemlje pod Italijo bivajočih Jugoslovenov, zedinjenih v svojem stremljenju, je zopet oživilo klub vedno naraščajočemu nasilju italijanskih naravnencev. Bilo je 29. decembra leta 1918., ko so laške tolpe prvič naskočile »Edinosti« in razdejale uredništvo, upravništvo in tiskarno, a pozneje so se taki vandalski napadi ponovili še petkrat. »Edinost« pa kljub vsemu temu ni prenehala izhajati. Skril se je nekoliko njen obseg, toda vztrajala je neomajno na branju pravic našega naroda na Primorskem, kakor je enako vztrajala tudi politično društvo »Edinost«, iz katerega so izhajali vsi ukrepi v obrambo naše narodne posesti na Primorskem. Omenimo naj le oni znameniti proglas ob proglasitvi aneksije in izjavo primorskih narodnih poslancev v rimskem parlamentu. Politično društvo »Edinost« se je sicer leta 1922. po prizadevanju goriško-istrske »krščansko-socialne« struje razdelilo v tri neodvisne organizacije, tržaško, goriško in istrsko, toda že leta 1923. je tržaško društvo zopet razširilo svoj delokrog na vso Primorsko, tako da sta v zadnjih letih obstajali dve politični društvi z istim imenom »Edinosti«, tržaško s svojim starim in

goriško s krščansko-socialnim programom, ki sta delovali po vsem Primorju, dokler ni italijanski teror uničil vsega našega narodnega snovanja in delovanja tam doli.

Ricinovemu olju, pobojem in požigom so sledila drugačna nasilstva, »zakonita«, na podlagi oblastvenih odlokov. Zatrti so vse naše narodno šolstvo, vsa narodna prosvetna in zabavna društva, odpuštili ali premestili naše narodno učiteljstvo, začeli so preganjati in izganjati našo narodno duhovščino, polastili so se naše narodne

gospodarske organizacije in so se končno vrgli na zadnje ostanke našega narodnega življenja: naše liste, Zatrli so tržaške »Novice« že lani, a letos je po več kot 52 letih padla kot žrtev italijanskega nasilja »Edinost«, list, katerega je sledilo prav ob svoji 45 letnici tudi politično društvo »Edinost«.

Danes stojimo na grobišču vsega onega bujnega našega narodnega življenja na Primorskem, ki so mu poglonele od tolikih veselih upih prve kali pred 80 leti. Ubili so ga potomci največjega nacionalnega idealista — Mazzinija!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Nedelja 30. ob 3. popoldne: »Modri osliček Miško« Mladinska predstava po enotnih cenah (od 8 Din navzdol).
Ponedeljek 31. ob 9 zvečer: »Dobri vojak Švejk« Ljudska predstava po znižanih cenah Izven.

Ljubljanska opera

Nedelja 30. »Jonny svira« (Primožič). Premierski abonma.
Ponedeljek 31. ob 4. popoldne: »Boccaccio« Opera Ljudska predstava. Zelo znižane cene Izven.
Torek 1. januarja ob 3. popoldne: »Nikola Subic Zrinjski« Ljudska predstava po znižanih cenah Izven. — Ob pol 8. zvečer: »Čaršaka knežinja« Ljudska predstava po znižanih cenah Izven.

Mariborsko gledališče

Nedelja 30. »Dobri vojak Švejk« Opomba.
Ponedeljek 31. Zaprt.
Torek 1. januarja ob 3. popoldne: »Janko in Metka« Otroška predstava. Kupni. Znižane cene. — Ob 8. zvečer: »Bajadera«. Prvič v sezoni. Gostovanje gosp. Nerata.

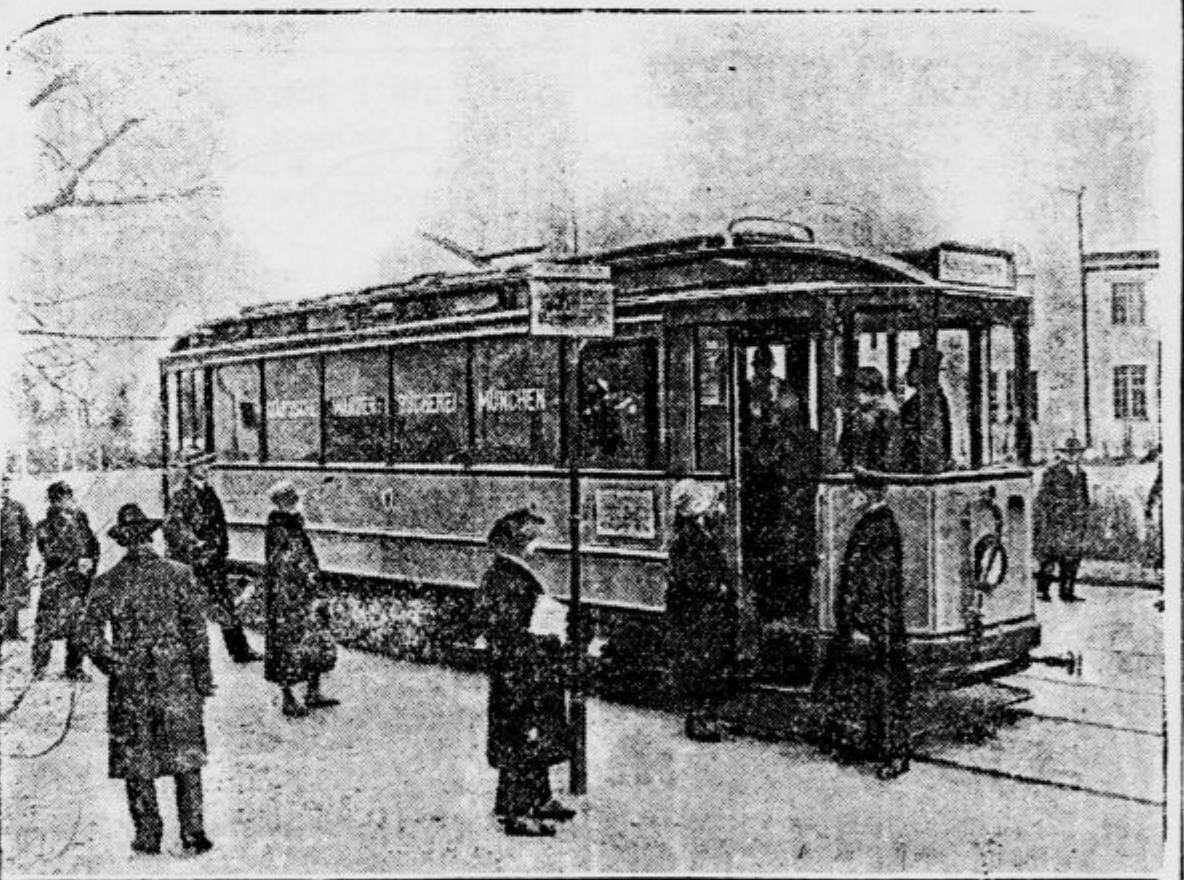
Danes, v nedeljo, se poje za premierski abonma Kfeneška opera »Jonny svira« z g. Primožičem v naslovni partiji. V ostalih partijah nastopijo ge. V Majdičeva, Poličeva in ge. Banovec, Rumpelj, Grba, Simončič in Mohorič. V tehnični opaziri je opera po izkušnjah prvih predstav spopolnjena.

V ponedeljek 31. t. m. ob 4. popoldne bo v ljubljanski operi ljudska predstava po zelo znižanih cenah. Poje se Suppejeva opereta »Boccaccio« Opozarjamo, da je ta predstava primerna za mladino.

Na novega leta dan se poje v operi ob 15. popularna Zajčeva opera »Nikola Subic Zrinjski« zvečer pa Kaimanova opereta »Čaršaka knežinja«. Obe predstavi sta pri znižanih cenah. V sredo 2. januarja je opera zaprta.

»Modri osliček Miško«, po enotnih znižanih cenah v nedeljo 30. t. m. ob 15. uri popoldne Cene so vsakomur dostopne, od 8 Din navzdol.

»Dobri vojak Švejk«, Opozarjamo na predstavo, ki bo na Silvestrov večer ob 9. zvečer v dramskem gledališču. Vojaka Švejka igra s priznanim humorjem gospod Cesar V ostalih vlogah skoro ves dramski ansambel.



Knjižnica v tramvaju

V Monakovem so uvedli naslednjo novost: s knjigami napolnjen tramvaj vozi skozi mesto in se ustavlja na važnejših trgih, da se ljudje lahko preskrbijo s knjigami.

»Res je,« je omenila Mija.
»Morda bi se dalo vendarle kako to stvar urediti...«
»Kako misliš,« je vprašala Mija.
»Ko bi kdo šel k temu človeku in mu dopovedal, da se takih stvari ne more od mene zahtevati, da bi mi kdo na srce govoril, naj bi kavalirsko postopal in kaj takega ne skušal izsiljevati...«
»Dobro! Toda kdo naj bi šel tja?« je vprašala Irena.

»Naj bi šla Mija... Ona zna govoriti in imponirati...« je predlagala Ela nekoliko boječe.

Mija je prebledela. »Jaz naj bi šla?«
»Zakaj ne,« je nadaljevala Ela pogumneje. »To ni nikakr velika žrtev. Za sestro bi to pač lahko storila. Stavim, da bi mi ena sama tvoja beseda prinesla zaželjeno imenovanje.«

Mija se je ozrla na Ireno, kakor da bi od nje pričakovala ugovora temu predlogu, toda Irena je rekla: »Ti si tako dobra, Mija... Zame si že poskrbela. Še Eli pomagaj...«

»In... in... če ta gospod tudi meni ne bi hotel zastopati...? se je branila Mija potrtja.

Obe dekleti sta se spogledali, se nasmejnili in rekli hkratu »Ampak, Mija!«

IV.

Elino imenovanje je dozdevno prineslo tudi Ireni srečo. Mestni učitelj, Elin kolega, je začel prihajati v hišo in se

je zaljubil v Ireno. Irena mu je bila naklonjena in njegova ljubezen je hitro zrastle, ko je doznal, da dobi Irena lepo doto.

Ela mu je prigovarjala: »Zasnite mojo sestro pri Miji.«

»Kako?... pri nji?«

»No da, ona odloča v družini, saj od nje dobi Irena doto.«

Učitelj je nekoliko prebledel: »Tako!«

»No da! Pa kaj?«

»To mi je pač nekoliko neprijetno! Ne tolmačite me napak. Jaz čislam vašo sestro, gospodično Mijo, zelo čislam... Toda... jaz sem silno rahločuten človek.«

Ela ga je hladno premerila z očmi: »Neumnost!... Irena je pošteno, odno dekle. Vi ste vrl človek. Srečna bosta skupaj. Vse drugo tu ne prihaja v poštev. Škoda za vsak trenutek odlašanja in prevdanka.«

Učitelj je nekaj jecljal in končno je sprevidel, da je pamet temelj sreče in zaslužil je Ireno pri Miji.

Mija je jokala od sreče. Z materinsko ljubeznijo jima je dala svoj blagoslov.

Zaročnica sta bila srečna. Gospod učitelj je prihajal dan za dnem k svoji nevesti. Vsak dan je dobil izborno malico, kadil je fine baronove cigare in cigarete, toda bil je kakor je sam rekel — rahločuten človek.

»Nimam rad teh stvari,« je izjavljal

Ireni, »in če bi bilo mogoče, bi tvojo doto odklonil.«

»Blaznost!« je odvrnila Irena, »da bi odklonjal toliko denarja.«

»Toda vendar... vendar... Veš, tvoja sestra je sicer izvrstno dekle, a poščenje gre vendar nad vse.«

»To je gotovo,« je prepričevalno pritrdila Irena.

»Toda potem, ko bova mož in žena...«

»Kaj potem?«

»Ne šteji mi v zlo, draga moja, mi dva potem ne bova ž no občevala...«

»Kakor boš želel, drugi moj,« je vda-

no izjavila Irena in mu zaljubljeno zrla v oči... V.

Kakor sem dejal, bile so tri sestre. Dve sta bili poštene, tretja pa ne.

Frank Crane:

Ljudje, ki prodajajo upanje

Napoleon je rekel: »Narod je mogoče voditi le, ako se mu pokaže bodočnost. Voditelj pa je človek, ki prodaja upanje!«

Srečna beseda: človek, ki prodaja upanje! Kajti ljudi, ki prodajajo upanje, imamo baš zadosti! Najcenejše in najpriprostejše na svetu je: dokazati, da prvi svet v pogubo, da so moški brutalni, ženske zle in da ni vredno živeti.

Tako, kakor je rekel londonski meščan:

»Kaj koristi vse? Nič!« Vsak mlad pesnik, ki ni upoštevan, nam pove, kako strašen je ta svet. Vsak esejist ali kritik, vsak pridigar, ki bi rad postal čez noč popularen, vsak romanopisec, ki hoče s svojo knjigo prekositi vse, svira isto melodijo, kadar potegne s svojo melanholično konjsko žimo čez tožečo črvesno struno.

Toda pesimizem je otročarija. Diletantizem v filozofiji. Človek, ki prodaja upanje, je podoben krošnjariju z bananami ali kramarju, ki prevaža svoje blago na vozičku. Kajti pesimizem ni nič drugega nego nesposobnost doumeti obče zakone in zato vidi nekatere življenske pojave pretirano. Pesimizem je prav za prav oddaljen je za par metrov od svojega nosu. Optimizem je vizija, gledanje v daljavo, pesimizem je jalov, nesposoben. Optimizem ustvarja, pesimizem pa je sila smrti. Vauvenargue je rekel:

»Kdor hoče ustvariti velike stvari, mora živeti, kakor da ne bo nikoli umrl!«

In vsa naša prepričanja o neumrljivosti so le pratok življenja. Neumrljivost prihaja iz prejšnja življenske sile. In samo tam, kjer je življenje slabotno, jalovo in grenko, samo tam se upira veri v posmrtno življenje.

Na velikih svetovnih tržiščih so zaljubljeni ljudje, ki prodajajo upanje. Zalost je nezaželjeno blago.

Dr. Alma Sodnikova Zgodovinski razvoj estetskih problemov

Publikacija Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani. 1128. str. 345 — IV.

Delo je prvi poizkus, očrtati celotni razvoj estetike, dočim nam nudi dosedanja osežna literatua le orise posameznih estotov ali posameznih dob (n. pr. Walter, Latze, H. v. Stein, Hartmann, Bergmann, Somer, Moos itd.) In tudi Zimmermann in Schasler, ki obravnavata nalobirneško srov, preskočita srednji vek in renesanco, češ, da je ta doba za estetiko brezpomembna; oba končata tudi z estetiko po Kantu (Zimmermann 1858, Schasler 1872).

V uvodu določa avtorica razmerje med estetiko kot filozofsko disciplino in nile ostalimi oblikami, ki raziskujejo estetsko skušnjo s tehnološko umetnostneze ali zgodovinskega vidika.

Markantna stran dela je, da izkuša podati razvone linije estetike po notranji zvezi problemov samih. Ta vidik omogoča razvrstiti ves material v troje skupin: v estetiko ki je metafizično — spoznavno-teoretično ali empirično — psihološko ali analitično — psihološko osnovana. Ta notranja za problemov odkaže tudi posameznim zastopnikom estetike drugačno mesto, ki ga je odkazala dosedanja literatua, ki uvaže zgolj časovno razvrstitev.

Estetska literatua začenja n. pr. z novo dobo pri Baumgartnerju, naše delo pa pokaže, da je tudi to dobo uvrstiti med zastopnike prve, metafizično — spoznavno-teoretične smeri. Razven teza dobimo močnejše zastavke Baumgartnerjeve estetike že pri Leibnizu: Baumgartner torej ne pomenja v estetiki idejnega preloma. Nadzre smatra n. pr. literatua Fechnerja za idejnega začetnika empirične estetike, naše delo pa pokaže, da gre pri Fechnerju le za nadaljevanje one smeri, ki lo naladmo že v angleški estetiki 17. in 18. stoletja. In če le n. pr. Neumann Fechnerju odkazal ono mesto, izvira to iz okoliščine, da uošteva on samo razmerje med Fechnerjem in estetskimi sistemi ki so nastali po Kantu v Nemčiji: samo s tega vidika vella njegova teza, ne velja pa, kakor hitro uvažujemo v smislu teza dela tudi razvono črto angleške estetike. Ker pa se le do danes prav angleška estetika malo vpoštevala zato je prišlo do one opredelilve posameznih avtorjev, ki celotne razvojne linije ne prikazuje v pravi luči.

Notranja struktura problemov torej pokaže, da gre empirično — psihološko smer od Angležev preko Fechnerja in eksperimentalne estetike do empirično osnovanih estetskih sistemov naše dobe (estetski psihologizem).

Posebna stran dela je obenem v tem, da podaja prvič v zgodovini tudi oris analitične estetike. Med avtorji te vrste navaja kot doslej najvažnejše sledeče osebnosti: M. Geizer, W. Conrad, Chr. v Ehrenfels, Schmidt — Kowaczki, Witasek in zlasti Fr. Veber, čigar »Estetika« pomenja v razvojnem pogledu prvi sistem take analitično

osnovane estetske. Za razvoji te smeri je tudi pomembno, da je idejno tu ukoreninjena takozvana splošna umetnostna veda (Uttz).

Poudariti je še, da obravnava delo v posebnih pozvalih odseve estetskih teorij tudi v naši domači literaturi: Mihnke. Lampe. A. Ušeničnik. Iz. Cankar. Iv. Bernik. Iv. Prijatelj. Iv. Derganc. Stritar. Askerc. A. Sajovic. Ozvald. J. Vidmar. St. Vurnik. I. dr.

Knjiga je izšla v založništvu Belo-modre knjižnice v Ljubljani, ki izdaja predvsem umotvore slovenske žene.

Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino

VII. letnik v obsegu 14 pol je pravkar izšel. Iz vsebine navedemo: P. Skok, Toponastičski prilogi (o imenu Zagreb); Pr. Sturm. Romanska lentacija medvokalnih konzontanov in njen pomen za presoljanje romanskega elementa v slovensčini; J. Šolar. Slovenska medvokalna m in n; P. Skok. Još o rieči »Beziak«; o metodi omomastičnosti ispitivanja; A. Breznik. Janjev prevod vs pisma; Fr. Ramovš. Karakteristika slov narečja v Režiji; Iv. Prijatelj. Klasje. V malih vesteh poročja P. Skok o poreku besede »care«; o rodbinskih imenih na »Škac«; sek in o slovenskih tvorbah na »Itev«; Fr. Ramovš na o novem rezianskem katekizmu; o novih študijah za jezik v brziških spomenikih o imenu Ciriniah za Rotenmana na Stajerskem o imenu Varoži za Varožin in o poreku besede »osobne«; Časopis prinaša še nekaj slovarskega gradiva, doneske Fr. Kidriča h kramski Čbelici in M. Kosa k zgodovini vprašani o kralju Samu. — Sedmi letnik Časopisa stane 65 Din. Naroča se za pri upravi Časopisa. Ljubljana. univerza.

Novosti Šentjakobske knjižnice v Ljubljani

Priljubljeni knjižničar Matija Roče.

Februarja 1928 je izšla Šentjakobska knjižnica v Ljubljani kompletan imenik svojih knjig. Ker si je takrat nabavila mnogo novih prvotnih knjig, izšli so literarni krogi željo, da bi knjižnica priobčevala v »Jutro« od časa do časa svoje boljše novitete. Uredništvo »Jutra« je tej želji drage volje ustreglo, za kar se mu tem potom v imenu Šentjakobske knjižnice kakor tudi v imenu njenih čitateljev najtopleje zahvaljuje.

Berk F.: Višar. Ribiška zgodba. 4830.
Regnier H. de: Beg. Roman. 4395.
Pregelj I.: Izbrani spisi II. 4305.
Čapek - Chod: Hojka. Nedonošen. 4331.
Križanovska V. J.: Paljevina. Roman v štirih delih. 4357/60.

Berk F.: Skopirani zemlje. 4364.
Reymont V. S.: Pravica. Povest. 4365.
Gradnik A.: Kitajska lirika. 4369 p.
Sodnik A.: Zgodovinski razvoj estetskih problemov. 4370 r.

Haufl W.: Pont de arteka beračica. Odpoved nesrečne žene. Roman. 4382.
Haggard S. H. R.: Kleopatra. 4340.
Valley P.: Euphrosyne ou l'architecte pré-é-é de l'ame et la danse. 616 f.

Fabre J. H.: Le ciel. Lectures et leçons pour tous. 617 f.

Maeterlinck M.: La vie de l'espace. 618 f.
Bedel M.: Jerome. 60, latitude nord. 619 f.
Girardoux J.: Eglantine. 625 f.

Deleil J.: Les cinq sens. Roman. 646 f.
Merežkovski D. S.: Napoleon. Sein Leben. Napoleon der Mensch. 10046 z.

Chateaubriand: Napoleon. 10042 z.
Masaryk T. G.: Die Weltrevolution. 9978 z.
Rolland R.: Ludwig van Beethoven. 9979 z.

Beneš E.: Der Aufstand der Nation. 9967 z.
Nowak K. F.: Versailles. 10.229 z.
Rasmussen K.: Bismarck. Geschichte eines Kämpfers. 10.228 z.

Tolstoj S. A.: Meine Ehe mit Leo Tolstoj. 10.241 z.

Glaise - Horstenau E.: Die Katastrophe. Die Zerstörung Oesterreich - Ungarns und das Werden der Nachfolgerstaaten. 10.282 z.

Ludwig E.: Kunst und Schicksal. Vier Bildnisse (Rembrandt, Beethoven, Weber, Balzac). 10.281 z.

Neumann A.: Guerra. Roman. 10.277 n.
Sinclair U.: Der Stündenlohn. Eine Studie über den amerikanischen Journalismus. 10.269 n.

Kaergel H. G.: Zingel gibt ein Zeichen. Ein grotesker Roman. 10.207 n.
Michaelis K.: Familie Worm. Roman. 10.212 n.

Tarassow - Rodionow: Februar. Roman. 10.218 n.

Istrati P.: Die Distein des Baragan. Roman. 10.196 n.

Ewers H. H.: Fundvogel. Die Geschichte einer Wandlung. 10.181 n.

Wildgans A.: Musik der Kindheit. 10.146 n.
Schnack F.: Das Leben der Schmetterlinge. 10.098 z.

Shaw B.: Wegweiser für die intelligente Frau zum Sozialismus und Kapitalismus. 10.099 z.

Wells H. G.: Die offene Verschwörung. Vorlage für eine Weltrevolution. 10.104 z.

Ross C.: Mit Kamera, Kind und Kegel durch Afrika. 10.113 z.

Ford H.: Der Internationale Jude. 10.090 z.
Kircher R.: Fair Play. Sport, Spiel und Geist in England. 10.092 z.

Figner W.: Nacht über Russland. Lebens-Nach Schillerburg. III. Teil der Lebenserinnerungen. 10.094 z.

Trotzki L.: Die wirkliche Lage in Russland. 10.059 z.

Krasnow P. N.: Vom Zarenadler zur roten Fahne 1894 - 1921. Hist. Roman. 10.060/62 n.

Dreiser T.: Der Titan. Trilogie der Begierde. 10.063/65 n.

Eine amerikanische Tragödie. Roman. 9999/701 n.

Ossendowski F.: Schattenbilder aus dem neuen Russland. 10.067 z.

Sklaven der Sonne. 10.063 n.
Sudermann H.: Purzelchen. 10.012 z.

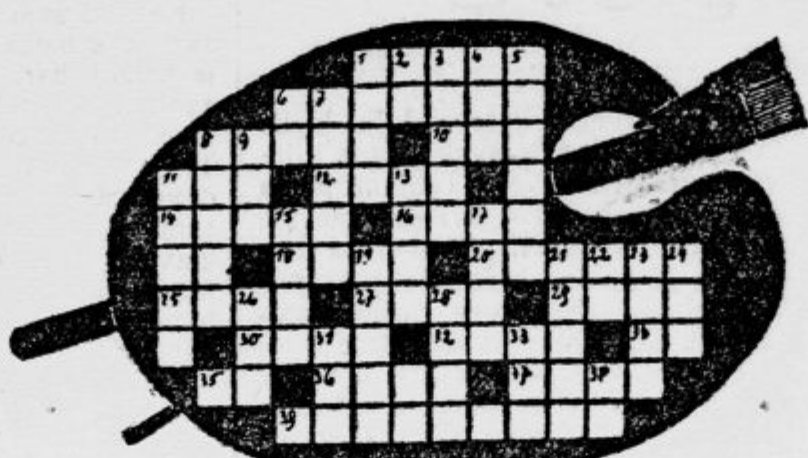
Asch N.: Als die Firma verkrachte. 10.244 n.

Undset S.: Olaf Audunsson auf Hestviken 9692 z.

Olaf Audunsson und seine Kinder I/II. 9693/94 n.

* Op. ur.: »Jutro« daje prostor za ta namen in izključno samo Šentjakobski knjižnici v Ljubljani, ker se ona po namerah ZKD razvija v centralno našo ljudsko knjižnico, ki je pozvana reorganizirati vse manjše ljudsko knjižništvo v eno veliko in čim najbolj praktično urejeno duševno fronto.

Križanka „Paleta“



Pomen besed.

Vodovodno: 1. aktualen politični dogodek v Jugoslaviji, 6. jugoslovanski politiki, 8. osebni zaimek, 10. led (angl.), 11. del voza, 12. ženska ime, 14. nikalnica, 16. del obraza, 18. dolgolet. mera, 20. možko ime, 25. nemški pevec, 27. opera, 29. pom. glagol, 30. del Kaspiskega jezera, 32. ženska ime, 34. em, 35. nikalnica, 36. plača, 37. svetopisemna oseba, 39. zvezda.

Napiljeni: 1. gorovje, 2. grška črka, 3. bolezen, 4. pevec - basist, 5. kemični izraz, 6. optični zaimek, 7. pohištvo, 8. obdelana zemlja, 9. odmev, 11. oseb. zaimek, pomož. glagol, 18. veznik, 15. žito, 17. platno (franc. fonet.), 19. sportni klub, 21. jed, 22. časovni veznik, 23. trdnjava ob Rdečem morju, 24. evropsko mesto, 26. tri v abecedi enako med seboj oddaljene črke, 28. dva predloga, 31. kratice, 33. postaja (franc. fonet.), 38. osebni zaimek.

Rešitev križanke Božično drevesce

Napiljeno: 1. Največ sveta otrokom sliši Slavel 5. Aorta. 6. Italika. 10. Kasta. 11. Rapid. 15. Te 16. L. 17. Snuik. 18. Neva. 22. Elil (O Bogi) 23. Lun. 26. Ada. 27. Taz. 3. Ito. 32. Tir. 34. Ele. 35. Ket

(dve). 38. Oohl. 40. Amur (Mandžurija). 41. Rē. 42. As. 44. Radic. 45. Akaha. 46. Il. 47. Tara. 48. Amon. 49. Laya. 51. Adam (Mikiewicz). 52. Moda. 53. Econ. 54. Ra. Vodovodno: 2. Pan. 3. Iva. 4. Ra. 5. 7. Ost. 8. Nirvana. 9. Tek. 10. Katar. 12. Ida. 13. Apo (3300 m). 14. Stofa. 17. Stettin. 19. Ma. 20. De. 21. Aru. 22. Gol. 24. Vla. 25. Kalkuta. 28. Diona (ali Dione). 29. Oka. 30. ZOO. 31. Ist. 33. Metlika. 36. Loire. 37. Praha. 39. Takda. 41. Rja. 43. Breslav (Vratislava). 46. Italika. 50. (Dr.) Kramer. 55. Lama. 56. Diana. 57. Doga. 58. Rovit. 59. Brada. 60. Morana. 61. Čreda. 62. Mantua.

Dolarska princesa in ptič smolič

V brzovlaku Ljubljana-Beograd. — Usodepolna čaša piva na Zidanem mostu. — Stari agitator. — Veseli Pit. — Katastrofalni smeh. — Slovenska grča.

Pri nas Slovenci postane človek lahko kaj hitro slaven. To je znana stvar. Treba je na primer samo pridno streljati politične kozle, pa te že proglasijo za največjega Slovenca.

Zato pa je tem čudneje, da se moj prijatelj Bine nikakor ne more dokopati do kakšne slave, da si je na stran zelo stremil in v podjeten. Ampak smolo ima, tisto je. Rad bi postal mecen, dobrotnik naroda, pa nima denarja, rad bi postal slaven pisatelj, pa mu manjka talenta, rad bi postal vsaj veljavni politik, pa mu narava ni dala tiste potrebne debele kože itd. Skratka, prijatelj Bine se ni mogel spraviti doslej niti do spodobnega kruha, kaj šele do slave.

In vendar je tudi prijatelj Bine že doprinesel nekaj, zaradi česar bi po analogiji slavnih činov sodobnih velmož zaslužil vsaj častno mesto drugega največjega Slovenca. Prijatelj Bine sicer na ta svoj znameniti čin niti najmanj ni ponosen. Da, on je zaradi tega celo strahovito sam na seboj hud in pravi, da je to največja oskrbja, ki jo je kdaj mogel narediti kakšen človek. Jasno pa je seveda, da sodi prijatelj Bine tu povsem napačno: take reči je treba gledati drugače, z višjih vidikov tako rekoč. In prepričan sem gospoda moja, da boste soglašali z mojo sodbo, ko vam to stvar povem.

Torej to je bilo takrat, ko se je Bine s zadnjim izposojenim denarjem peljal dol v Beograd, da bi s pomočjo enega ali drugega dobrega rojaka, ki sedijo tam po ministrstvih, dobil kakšno svojo stanu in svojo vsestranskim zmoglostim primerno službo. Peljal se je z brzovlakom — kdo hudiča se bo pa guncal 20 ur tja dol in še v taki vročini. Vrniti se praznih rok v Ljubljano pa itak ni več mislil. Ali dobi službo ali pa se ustredi na Kalemegdanu. Punctum.

Naprej naj prijatelj Bine pripoveduje sam: Na Zidanem mostu sem se šel malo prezračiti iz zaduhlega vagona in videl, kako se je iz kupeja I. razreda sklajala, mlada dama in klicala natakarkja s pivom. Ta je pa mi slišal in tekel s svojo košaro dalje ob vlaku.

Pa sem skočil za fantom, mu vzel čašo in jo ponečel željni pumčki. Za kar me je nagradila s predražestnim nasmeškom. In je bila to sploh čudovito lepa stvarca. Da si samo videl ta očarljivi prikaz njene gole roke, ko je držala čašo k ustnem in je na njenem zapestju pobjiskavala dijamantna urica.

Kdo je ta tuja vila, ki se vozi skozi našo deželo? Po eksotičnem obrazu in vsaj ostalih zlahtnosti sem takoj izkalkuliral: Kaka dolarska princesa! In se nisem prav nič zmotil.

Ko je izpla, sem čašo prevzel jaz iz njene roke, samo da sem se mogel dotakniti teh finih prstkov. In med tem, ko je plačevala natakarkju, sem skrilav posrebel iz čaše tisti požirek piva, ki ga je bila pustila, sem posrebel prav na istem robu, kjer so bile njene ustnice.

Mislil sem, da sem to naredil neopaženo, ampak ona je to videla. In ji je moralo biti čudovito všeč, ker se je tako presrečno zasmejala. Na ves glas. In vedno spet.

Smejala se je, da so ji kodrčki kaj plešali okoli glavičve, jaz pa sem smejal nazaj. In tako sva se še gledala in smejala, ko se je vlak že pomikal, jaz na stopnicah vagona, ona v oknu. In nazadnje mi je še z ročico pomigala.

Lahko si misliš, s kako povzdignjenostjo sem se vozil dalje Nobenega dvoma: sreča mi je iznenada pomollila prst, zdaj pa je veljalo ne izpustiti ga! Samo nesreča, da sem moral sedeti v III. razredu, ah uoal sem, da se bo dala s sprovednikom izkoristiti pametna beseda. Do Zagreba sem sklenil počakati, tam se bo pa že našla kak prilika za približanje.

V Brežicah kjer brzovlak postakalo, sem šel malo oprezovat okoli vagona moje princese a je ni bilo nič na spregled. Kar pa mogle povzdignjenosti najmanj ni potlačilo. Všeč si ji. vzbudil si nleno zanimanje, tako mi je vedno spet pokretno zavrijaskalo v prsih.

Na zagreškem glavnem kolodvoru masa sveta velik drendal. Radič se je peljal v Beograd. Strašna gneča ob vlaku. Jaz pa sem se kakor detektiv prerival za njo, ki sem jo videl oditi na peron v spremstvu gospoda ki je sicer izlezel kakor kak star alizator, a bil brez dvoma njen blazi napaneček. Izgubil sem ju iz oči in to šele spet zanozrl, vračajoča se k svoiemu vagonu.

Tedaj me je tu tudi ona zagledala, ko sem ravno iztegoval za njo vrat kakor lačen volk za ovco. Tako je obstala in spet udarila v tisti neponidno presrečni in srčkani smeh kakor prvič na Zidanem mostu. In — bogme, bratec, — naenkrat je poteg-

nila stareza za rokav in mi pokazala mene. Videl sem, kako mu hiti nekaj praviti, naker se je stari ozrl in mi pomikal k sebi. In ko se nisem zganil, je pomislil vdružit.

Fant sem si delal, zdaj se pa bosta s stariim alizatorom. Auf, koražilo! — In sem se pomaknil bliže.

Ali stari alizator me je čisto blagohotno premeril od nog do glave in plovceva čeljusti so se prijazno razklenile, ko je izpregovoril. Ali poprej sva se morala šele soozrazumeti za jezik. Jaz premorem vsega skupaj komaj sto besed angleščine, on pa je bil z nemščino približno na istem. A šlo je, izvrstno je šlo, le poslušaj.

Kaj da sem, me je natrepl vprašal. Jaz pa sem si rekel: fant, tu imaš opraviti z interesantnejši ljudmi, naredi se torej tudi ti interesantnega. Jaz sem energično odgovoril, pesti v bokih:

— Moč, ki išče dela; mazari v pektu. To mu je bilo zelo všeč in princel tudi, ker e mi je naslonjena na nekovo ramo. Še bolj spodobnovalno smejljala.

— Ali right! je pokimal. Vi ste mol mol. Vzamem vas s seboj. Moja hčerka — mi je razlajal, ko sem iskal, kje bi se oprtel, ko se je začelo vse vrteči okoli mene.

— Moja hčerka pravi, da ste ravno tak, kakor je bil naš Pit. Moja hčerka je imela Pita zelo rada.

— Kdo je bil Pit? sem vpraševal kakor v sanjah.

— Pit je bil naš boy, ki je padel pod avto. Moja hčerka je veliko jokala za dobrim šaljivcem Pitom. Moja hčerka se sedaj spet tako smeje, ko vidi vas. Wek. Vi boste naš Pit.

— Mi se peljemo zdaj v Beograd, je zgovoril dalje. Tam vse uradno. Pojdemo samo še do Bukarešte, tam imam posla. Potem takoj nazaj v San Francisco. Imate passe port?

Zmajal sem s glavo, okoli mene je še vedno vse plesalo.

— Well. Bomo dobili. Vi nimate nič denarja? Well. Tu imate 100 dolarjev. Vzemite si II. razred, da boste bolje spali do Beograda.

Medtem ko je mož odpiral svojo veliko listnico so se tla pod menoj naenkrat ustavila. In naenkrat se je z menoj nekaj zgodilo. Začutil sem, kako se je v meni vzdignil neki drug človek, rožnat in kožnat, in ta človek se je skoz mole orlo to mije drhteče grlo, ki mi je šlo že na lok, naenkrat na ves glas zakrohotal.

Pogledal sem Američanu v obraz. Bil je hipoma ko izmenjan. Mrzla strela me je ošnila iz njegovih malih oči, dočim se mu je spodnja čeljust s črnimi zobmi pomaknila naprej kakor železna zrabile. In pogledal sem njo: njene oči so prestrašene begale med menoj in očedom.

— Zakaj se smejete? sem zaslišal zahreščati njegov glas, trdo kakor kretna, kadar se brusilo.

— Pardon, mister, sem dejal, imalo se zdaj popolnoma v oblasti. — Oprostite, to je bilo samo tako. Tako malo komična je pač ta stvar, da grem v službo za lakajja, da imam čast postati vaš pokorni sluga, jaz, ki. . . Spoštujljivi sem se ima priklonil. Oprostite, jaz sem namreč doktor. Doktor filozofije.

— Uas? se je začudil moj kalifornijski gospodar. Doktor ste? Potem seveda. . . Doktorjev, žal, nimam kaj potrebovati.

In je zalomnil denarnico, zalomnil čeljusti, se obrnil in odšel v svoj vagon. Za njim moja princesa. In pogled sem še mogel ujeti iz njenih oči, a ta pogled je bil prekomerne in je bil poln nelzmerneke prezira. . .

Polomiljeno, opravičeno, končano. Amen. Kaj bi ti dalje praviti? Nakraši bi se bil vrgel pod kolosa. . . Prokleti noreci! Kaj sem se pa šel smejati? Smejal bi se ne bil smel! Tisti moj neumni smeh je vse pokvaril. . . Ampak je res hudičeva smola to: da sem se zasmel, ko bi se bil najraši človek, na ves glas in vprico vseh ljudi. . .

Saj pravim, patentiran osel sem. In Američan je z menoj čisto prav naredil. Jaz na njegovem mestu bi bil ravno tako naredil. Še brco naj bi mi dal. Zaslužiti sem jo.

Tako je tarnal ubogi prijatelj Bine jaz pa sem mu slovesno poklozil roko na ramo in rekel s slovesnim glasom:

— Ne tako, ljubček moji! Ti se motiš. Nasprotno: Ti si se imenitno držal. huško, heroično. V zgodovini človeštva zaman iščem primere tebi. Jasno je, da na noben drug na tvojem mestu, v tvojem položaju ne bi bil tako naredil, lasno je, da bi bil vsak siloma noudno strica same na mestu z obema rokama pograbil. Ampak slovenska grča nikoli ne. Ker mi Slovenci — mi imamo tisto notri v sebi. V sebi. In si slovenska grča tistega ne da vzeti, mazari bi šlo za roko in doto dolarske princese. In da si to, ubogi slovenski berač, dolar-

skemu Nabobu tako odkrito v obraz povedal, to je tvoja zasluga, prijatelj Bine. Rešil si s tem tako rekoč nacionalno čast nas Slovencev. Slava ti, in zato dovolj, prijatelj Bine, doktor modroslovja, da ti v »Jutru« postavim skromen spomenik, napisavi tvojo zgodbo.

Josip Fr. Knaflič.

Sport

Primorje i Svoboda

Včeraj je bilo pomotoma javljeno, da se vrši javna tekma med moštvoima Primorja in Svobode. V resnici gre le za trening, ki ga priredita oba kluba za svoj prvi moštvi, skušajoč izkoristiti vremenske prilike, ki še vedno vladajo in ki omogočajo tekmovalnja na prostem.

Nasprotnika sta prav interesantna, ker sta si v pravkar minulem jesenskem tekmovalju priborila prvenstvo vsak v svojem razredu. Za moštvo Svobode ve vsak, da spada, čeprav še ni v prvem razredu, med najmočnejša ljubljanska moštva. O tem priča tudi tesen rezultat 0 : 1, ki ga je Svoboda dosegla napram prvaku v zadnjem treningu.

Primorje mora travežbati svoje moštvo za predstoječa važna tekmovalja, zato bo postavilo najmočnejše sile na polje. Igra se na Primorju ob 14.

ASK Primorje (nogom. sekcija). Za današnji trening s Svobodo naj bodo ob 13.30 v garderobi naslednji igralci: Jančigaj, Svetic, Hassl, Zemljak, Slamič, Pišek, Jug, Vrhovnik, Čebo, Terček, Tomo, Sočan, Čermnik. — Načelnik.

SK Svoboda. Danes ob 14. trening tekma s ASK Primorjem, ob 13.30 naj bodo naslednji igralci v garderobi Primorja: Fučina, Habicht, Novak, Batič, Gabrček, Boncl, Ozebek, Zoro, Koser, Grabrijan, Potratz, rez. Starmann, reditelji Cimperman, Sušnik, Sušteršič, Slavko. — Načelnik.

Pričetek državnega nogometnega prvenstva. Na zadnji seji JNSA je bilo v zmlslo sklepov glavne skupščine sklenjeno, da morajo biti poudarjene prvenstvene tekme končane do 9. aprila 1929, naker se bodo takoj prihodnje nedelje pričele tekme za državno prvenstvo.

Tenis obilglatni predmet na univerzi. Univerza v Greifswaldu v Nemčiji je uvedla tenis kot obilglatni predmet. Zgradišo se bo v to svrhu osem tenišč.

Pierre de Coubertin kandidat za Nobelovo nagrado. Častni predsednik in ustanovitelj Mednarodnega olimpijskega odbora Pierre de Coubertin je glavni kandidat za letošnjo Nobelovo nagrado za mir. Vse kakor je to veliko počaščenje navdušenega sportnega propagatorja. Za sportno gibanje, ki predstavlja močno zvezo med narodi je de Coubertin delal skozi celih 40 let. Leto 1894 je de Coubertin zbral na pariški Sorbonni najznamenitejše francoske in inozemske sportne delavce in strokovnjake, umetnike, učenjake in diplomate. Ob tej priliki je bil službeno ustanovljen Mednarodni olimpijski odbor. Prva olimpijada se je vršila leta 1896. v Atenah.

Po svetu

Kako se je godilo raznim nogometnim moštvoim, ki so šla za praznike na turnee, smo poročali sproti. V prvenstvih držav je sedaj slika naslednja:

V Angliji je na čelu skupina, v katero začetkom sezone niso stavili mnogo upanja. Oddolno na vodstvo je Sheffield Wednesday s 27 : 11 točkami (t. j. z 19 absolutnimi igrami), ki mu sledita Derby County s 24 : 14 in Leeds United s 23 : 13 točkami. Seveda se lahko še mnogo spremeni, ker je odigrana komaj polovica tekem. V II. ligi vodi Notts County s 27 : 14, za njim pa se vrstita Hull City in Chelsea s 23 : 15 oziar. 24 : 14 točkami. V škotski ligi Glasgow Rangers sploh še ni doživel poraza in dominira s 33 : 1 točki.

V Avstriji in na Madžarskem je prvenstvo zaključeno. Kakor smo že zabeležili, je avstrijski jezenski prvak Sportklub, ki mu sledita WAC in šele na tretjem mestu lamski prvak Admira. V Budimpešti nosi jezenski naslov Hungaria za njo sta Ujpest in Bocsaky s enakim številom točk (14 : 8).

Na Češkoslovaškem si delita prvi dve mesti z 10 : 2 točkama Viktorija Žižkov in Slavia, dočim je ostala Sparta s 6 : 6 točkami na tretjem mestu.

Italija napreduje s prvenstvenimi tekma-mi precej počasi. Dosedaj vodi v skupini A Torino pred Milanom, v skupini B pa Bologna pred Brescijo. Tržaški in reški klub, ki sta bila po novem tudi sprejeta v nacionalno divizijo, ne igrata vidne vloge in sta si v 11 igrah priborila le vsak po 8 točk.

V Belgiji sta ostala na prvih dveh mestih Beerschot A. C. in Royal Antwerpen s 20 : 4 točkama. Profesionalnemu nogometu posel zaenkrat ne gre od rok. Na Nizozemskem je skupna slika še nepregledna, ker so boji razdeljeni v pet velikih skupin.

V Švici so prvenstva razdeljena v tri okrožja: vzhodno, osrednje in zapadno. Najmočnejši reprezentanti v teh okrožjih so po sedanjem stanju: Grasshopper iz Curiha, Nordstern iz Bazla in Urania iz Zerneve.

V Parizu je prvi Club Francaise s 15, drugi C. A. Paris s 14 in tretji — tudi Jugoslovenom znani — Red Star Olympique s 11 točkami.

Arne Borg lepo v miru nadaljuje svoj sprehod po svetu. V Batavijski na Javi je zopet nastopil in postavil na neobičajni progi 1100 yardov v času 13:45.8 nov svetovni rekord. Pri zeleni mizi tega rekorda ne bodo vzeli na znanje, ker prga ni mednarodno uvedena. — Nizozemka Zus (sestrica) Braunova je v Parizu na študijah in je nedavno vrgla svetovni rekord umrle Američanke Bauerjeve na 400 m hrbtno. Dosegla je čas 6:16.8 in zboljšala rekord Bauerjeve za 8 sek. — Preko Seine so plaval za Božič v Parizu na 190 m dolgi prog. Voda je imela 8 stopinj. Zmagal je Švicar Zwahlen v 2:18.8 pred Belgijcem Malfaitom.

Da je lahka atletika sport množic, dokazuje številni prvotstveni atletov v Nemčiji, ki imajo: 60 atletov, ki tečejo 100 m pod 11, 51 atletov, ki tečejo 200 m pod 23, 46 atletov, ki tečejo 400 m pod 52, 30 tekačev, ki tečejo 800 m pod 2 minute, 38 atletov, ki tečejo 1500 m pod 4:15.5, 52 na 5000 m pod 16:24 in 36 na 10.000 m pod 35 minut. Raven tega razpoloženja s 47 atletki, ki skačejo v daljavo preko 6.6 m, z 81 atletki, ki skačejo v višino preko 1.70 m, s 34, ki skačejo ob

palci 3.30 m, s 75, ki mečejo kopje preko 48 m, s 25, ki mečejo disk preko 38 m, s 37, ki mečejo kroglo nad 129 m in z 31 atletki, ki spravijo kladivo nad 31 m daleč.

Organizacijski odbor za Davisov pokal je imel nedavno v Londonu sejo, kjer je razpravljalo o tekmovalju za prihodnje leto. Predvsem so bili določeni termini za posamezna kola, in sicer za prvo do 7. maja, za drugo do 19. maja, za

Naše planine in gore

(Vjekoslav Cvetišić, Zapisci planinara.)

L. 1925. je izdal v zalogi Rother v Monakovem znani nemški alpinist dr. Julius Kugy prelepo delo »Aus dem Leben eines Bergsteigers«, ki je vzbudilo med nemškimi občinstvom splošno priznanje, ter bo letos potrebna še druga izdaja. Ne le, da je dr. Kugyjevo delo stvarno in bogato; vplivalo je tudi po srčnosti pisave in izražanju ljubezni po alpske prirode. Izvzemši nekaj manj važnih kritičnih opazk, sodijo vsi nemški alpinisti Kugyjevo knjigo za najlepšo svoje vrste. Naravnost vrhunec navdušenja pa je knjiga vzbudila med slovenskim alpinističnim občinstvom.

Dr. Julij Kugy pred vojno slovenskim alpinistom skoraj ni bil znan, dasi je izšla l. 1878. naprej opisaval po nemških alpinističnih revijah vse predele Julijskih Alp. Posebno pozornost je bil vzbudil s članki »Ostalpen«, kjer je poleg Augusta von Böhma, ki je obdelal Karavanke, opisal prvič Julijske Alpe. Ta njegov opis je služil kot znanstveni temelj poznavanja Julijskih Alp med nemškimi občinstvom, med nami pa je bil neopažen.



Slovensko planinsko društvo je hodilo svojo skromno pot pod geslom prvega predsednika prof. Orožna: »Odpirali bomo slovenskim turistom pristop na naše planine, ne bomo pa se spuščali v vratolomna podjetja kakor nemški alpinisti. Hodili bomo po nadelanih potih ter uživali s pristopnih vrhov alpske lepote.«

Slovensko planinsko društvo je stalo tudi v bojni fronti proti Nemško-avstrijskemu alpskem društvu, ki je propagandno gradilo koč in zavetišča po slovenskih Alpah z očitno nacionalističnim namenom. Osvojiti si alpinistično posest Julijskih in Kamniških Alp. Ko je družba Domenig in dr. l. 1906 preplezala severno steno Triglav, je zapisala ponosne besede: »Vsi Slovenci lahko trdite, da stoji Triglav na slovenskih tleh, a nemški duh in nemška sila ga je osvojila.« Z neumornim, požrtvovalnim in sistematičnim delom je Slovensko planinsko društvo pod svojim predsednikom dr. Fr. Tomiškom zasledovalo vedno bolj jasno cilj, vzdržati nacionalno posest naših Alp z zgradbo lastnih koč in potov po vseh pristopnih predelih. Visoke turistične ni gojilo. Še l. 1908 je odklonilo moj spis s poukom o rabi vrvi in drugih pripomočkov za plezanje v pečevju, češ da bi utegnili služiti k večjemu dunajskim samomorilcem.

Dr. Jul. Kugy je do pred vojne za one, ki so njegovo alpinsko delovanje poznali, bil nemški alpinist in je dejanski sledil ciljem in namenom Nemško-avstrijskega alpskega društva. Sodeloval pa je v drugi vrsti tudi pri Societá alpina delle Giulie v Trstu. Bil nam je tuje.

Dr. Kugy je alpinistiko l. 1907 opustil ter se posvetil literarnemu delu. V svoji prelepi knjigi je razodel najlepše svoje lastnosti alpinista, toplo ljubezen do alpske prirode, da gane vsakega čitalca. Kar je na slovensko občinstvo posebno vplivalo, je njegovo priznanje vrline našega slovenskega človeka — vodnika, ki ga je spremljal na prvih potih v naših Alpah, vodnikov, ki so mu s skoro neverjetnim samozrtvovanjem odpirali pristope na naše alpske velike preko dotlej alpinistom nepristopnih sten.

Dr. Kugy nam je dal karakteristiko naših ljudi, ki so nas same presenečale, ker naši alpinisti dotlej niso poznali ne pomena veleturistike, ne lastnih telesnih in duševnih sil, posebno pa ne idealnega značaja našega preprostejšega človeka planinca. Podoba Andreja Komac, ki je bil vsak čas pripravljen dati življenje za svojega gospoda, ki mu je dejanski tudi dal svoje življenje, ostane pač trajen spomin slovenskega alpskega vodnika.

Slovenski turizem, a tudi alpski visoki sport se je po vojni krepko razmahnil. Kdor je opazoval naš alpinizem pred vojno in po njej, kdor je sledil dr. Kugyju, kdor je v njegovih tovarševih zmagovalcev vseh namušnih sten vzhodnih Julijskih in Kamniških Alp, se je čudoma zavedel sile našega duha in telesa. Mladina je našla v dr. Kugyjevi knjigi temeljno noto svojega vstajenja, neomejeno ljubezen do al-

pse prirode, zavest lastne volje. »Where is the will, there is the way«, ponosnega gesla ponosnih angleških alpinistov izza srede preteklega stoletja.

Po vojni je bilo iz naših Alp izrinjeno nacionalistično delovanje Nemško-avstrijskega alpskega društva. Tudi naš alpinizem je izgubil pretežno nacionalistično smer, osvajanje naših Alp.

Vsi ti momenti so vplivali na slovensko občinstvo, da je knjigo dr. Kugyja sprejelo z entuzijazmom, kot je skoraj ni še doživela nobena nemška ne slovenska knjiga. Predsednik Slov. plan. društva je pred številnim občinstvom ob predavanju dr. Kugyja o svoji knjigi proglasil dr. Kugyja za »našega človeka«.

Te misli so me obhajale, ko sem prečital delce Vjekoslava Cvetišića, predsednika alpskega kluba »Sljeme« v Zagrebu »Sa planina i gora« v prvem delu izšlo skoraj istočasno z nemško knjigo dr. Kugyja. Kakor so spremljali pojav te knjige celi ditirambi slavošpevov, tako je in precej pozno. Planinski Vestnik prinesel kratko, četudi dokaj iskreno pohvalo Cvetišićeve knjige. Nemo propheta in patria! Na lastne lepote je moral nas opozoriti tujec, lasten izživ občudovanja in ljubezni do naše prirode je ostal skoro neopažen. Letos je kot božični dar izšel drugi del Cvetišićevega dela »Sa planina i gora«, tudi skoraj neopažen.

Cvetišić podaja črtice iz Julijskih Alp, Karavank in Hrvatskega Primorja. Prehodil je te gore v domači družbi — brez vodnikov. Ni podvzemal drznih plezalnih tur. Užival je lepoto prirode, užival vso slast alpskega, četudi skromnega sporta, užival iskreno sočutje s hrvatskim primorskim ljudstvom, ki se bori za ponižen obstanek na svojih krških tleh, nedotaknjen od mestne izprijene kulture, a svež na duhu in telesu. Iz vsake črke Cvetišića govori idealist alpinist, domač človek. Kar je dr. Kugyju estetika, to je Cvetišiću etika. Dr. Kugy narekuje alpsko geslo »wahrhaft und bescheiden«, dasi njegova dejanja daleč prekoračijo vsako skromnost, a dejanski resnično in skromno je Cvetišićovo geslo: »Planinar je idealist, nesebičen, požrtvovalen, neumoren.« Mirne, resnične besede vejejo iz celega dela.

Ako je dr. Kugyjeva knjiga z estetične strani celotna lepa slika Alp, z etične intimna slika dejanja in nehanja hribovalca, nam riše Cvetišić v nizu črtic, a krepko in izrazito, posamezne slike Julijskih in Dinarskih Alp, etično pa

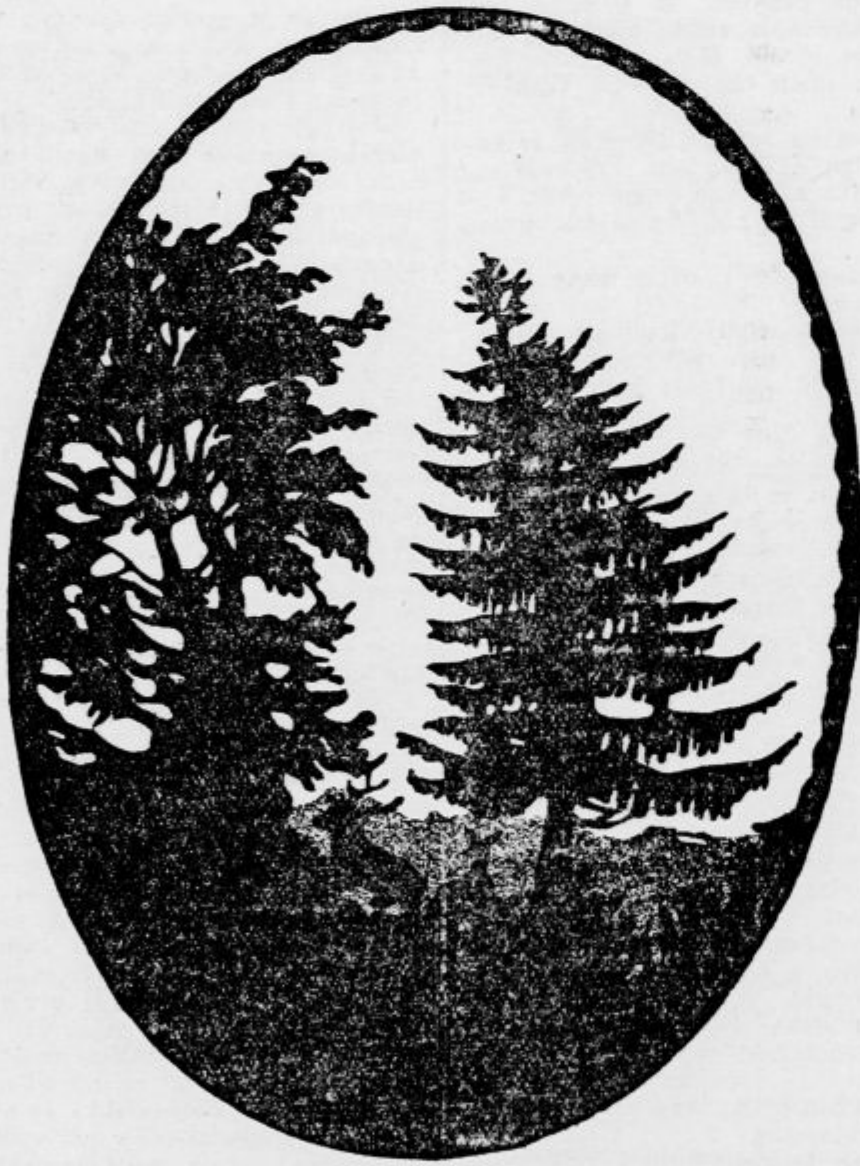
iz raznih skritvenih kuteva duše, iztija se iz zajedničkih grla zvuk sklada i lepote, pevaju Kajkavci i Talijani, peva Nijemac opskrbnik, — svi pevaju, svi smo braća u planini, peva cijela priroda, što je povela kolo oko nas. Oživila je slavenska pjesma naših planinara tudjinsku kuću i svačije srce u toj tihoj gorskoj noći. — A kad je u mrkoj noći usnuo sav svijet, samo je naša duša osjetila, kako preko mora k hrvatskim bregovima Kapele i Velebita ide tužno dozivajući istarskog nuka i samo ga naš čovjek, našeg jezika razumije i shvaća.

»Ah, sav taj svijet, što ga gledamo sa vrha Učke naš je, onoga je, koji umije da uživa, da se naslađuje. Kud dosegneš okom, sve je to tvoje, užitak posjeda opstoji u tvome pogledu, rekao bi Kipling.«

Na Viševniku se navdihne: »Kadgod ugledam snijegom pokrivene brjegovе, sto se ističu iz tmaste magle i zaokružuju kameno Ličko polje, ne vjerujem više, da je izmišljena ljepota snježnih planina, o kojoj toliko pripovijedaju. Ne vjerujem više u varku, da su brjegov i oblaci posvema jednaki i da nema ljudskog srca, koje ne bi zimi u planinskim visinama osjećalo njihov čar i ljepotu. I u sjećanjima naj taj naš krasni gorski kraj, pomišljam nehotice na to, kako u studenim snijegom, pokrivenim gorskim dolinama jadno živi naš puk i sve što zove svojim i što je privredio u bijedi, da je izbio težkim radom iz gologa kamenja.«

»Zrak se čisti i pred očima postaje svjetlije. Svitalo je naokolo po visokim vršcima snježnih brda. Negdje se daleko izza njih radjalo zimsko sunce, što se bojačljivo dizalo iz oceana megle. Ah, eno ga! Eno, u malenom bijelom oblaciću visoko vrhu naših glava, prve krvavo zlatne zrake rođenoga sunca onog vječnog svijetla, izvora našeg života, što razbija tugu u dolinama, pozlaćuje život i donosi veselu misao. Eno sunca, što radja zanos i ganuće, daje melankoličnomu srcu, da odahne dahom jutarnje molitve života, da se ispjeva u sav glas uzvišenim uzdasima svemira i dubokim modrinama neba. Pozdravljamo ga držeći od zanosu i uzbuđenja, osjećajući kao nikad prije uzvišenost misli i dubinu osjećaja našeg pjesnika Kramčevića u prekrasnim stihovima: Rodilo se sunce, rodio se svijet!«

Na Velebitu prenoćuje u tesni pastirski kolibi: »Ako imade na svijetu sretnih lica, ako imade dobrodušna smijeha



nam istočasno izraža svojo ljubezen do ljudstva kot neločljivega dela prirode. Z belega Medvedjeka se mu izdere vzklik: »More! — More! Učka! Risnjak! — Kamenjak! Velebit! — Otoci i jedrenjaci! — Radosti i neobuzdanome udivljenju nema kraja, a ponos raste nad ustrajnošću u svladanju napora. Ah, za ovom bijelom liticom (strma peč) na vrhu — čudo je od prirode! Iza nje zima, studen vjetar, pred njom proljeće, zavevtrina i toplo južno sunce. Tu se usred zime sunčaju mušice i kukci, tu cvatu jaglaci in pupčaju graničice na grmlju, tu ni traga buri niti vjetru, što prolazi vrhu naših glava. — Ah, ovamo, ovamo gore dodajte svi, koji umijete čustvovati, ljubiti i pjevati od milja. Dodajte, da dijelite s nama našu beskrajnu radost i udivljenje! I vi, koji ste vidjeli sa Karavanka i Golice prekrasnu panoramu Dravske doline, Visoke Ture, Julijske Alpe i Triglavске snježnike, vidit ćete ovdje Veličanstvo našeg mora, valovje šuma Velike Kapele, masivna brda surrog Velebita, geološke revolucije Vinodola i siroticu našu Istru!«

Na Učki zapiše: »Bože moj, kako u toj gorskoj večernjoj tišini gode te pjesme, meke su i blage, srce raste u izobilju čustava. Dižu se sve jači glasovi

kod ljudi, onda su to velebitski čobani gorštaci, koje je vazda zanimivo i milo gledati, a prepoznaješ jih u tim planinama već izdaleka po njihovoj pinačkoj prilici, po suncem opaljenom licu, crvenkapi i odjeći modrih i crvenih boja.«

In na Alamu se začudi: »Bože moj, odakle daje taj pusti, suhi tvrđi kamen toliko mekoće srca i dobrodušnosti tim ljudima?«

Što me zanosi ovamo na Bijele Stijene toliko privlačivom snagom? ... Da nije to oga čovjekova sreća u nama samima i samo u gorama, kako kaže Maeterlinck?

Uđosmo u bijele dvorove golih i šiljatih stupova i hridi, između njih guste, teško prehodne krške vrtače i guštare. Labirint dorskih i gotskih stupova bijelih kao alabaster, što se steru od Jasenka do Bitoraja u dužinu od više kilometara i u visinu od 1335 metara!

To su naše dolomitke vrleti! To su naše »Zinne« i »Fünffingerspitzen«, »Vajolethürne« i »Rosszähne« i bog ti znao, kako se sve zovu ona dolomitka čudovišta, što privlače radoznale putnike iz najudaljenijih krajeva zemlje. A u njihovim je škrapama i vrtačama bogastvo flore, bogastvo gorskog cvijeća, kite velikih bijelih runolista ...

»Planina oplemenjuje idealizmom, osvaja romantikom i ispunja duh ljudski odvaznošću, je geslo druge knjižice.

Kadgod sam bio na Triglavu, vraćao sam se s njeza razmišljajući, u čemu je njegov čar. Je li u širokoj i impozantnoj perspektivnosti, je li u tajanstvenosti njegovih slikovitih prizora? Triglav ostavlja u svačijoj duši duboke dojmove, jer nas zanosi u neodređenu, sanjivu daljinu. Uzvišenost stare Triglavске gore, što je proživila sva vremena, šutljiva je i mistična. Na njoj gubimo iz svoje duše sitne interese, jer nam ona otkriva svoje tajne radosti sreće i lepote. Ona imade svoj ritam

S njim nestaje na ugarcima stare poganske slobode, prepune objesne snage i moći, strasti i čežnje, što ju budi u godini jedna jedina ivanjska noć ...

Na Okrešlju: »Živimo životom ovih gora, dišemo njihovim dahom, dižemo pogled iznad njihovih visokih vrhova, u tamne dubine neizmjerne vasedene, što nam ostaju jednaku tajinstvene i duboke tamo od Ptolomeja a Galileja, pa sve do Kopernika, Newtona i Einsteina. Svaka je njihova misao u tom misteriju ostala samo pokušaj, da se otkrije bistvo i vrijednost ove lepote ...

Podimo dalje, — dalje, kuda čežne



života, svoju snagu, djelotvornu snagu, u svom vremenskom redu — onu istu »životnu snagu, što rada i pokreće svijetom i s nama. I onaj, tko znađe da prisluškuje kućajima srca ove veleogore, osjetit će, kako na njoj život trepti i titra i u blještavoj igri svijetla na njezinim vrhuncima, i u tamnim sjenama njezinih visokih, surih stijena.«

»U današnje doba novih životnih elemenata, koji nam donose eksaltacije odvažnosti, novi sportski moral, kulturu tijela mjesto duševnih potreba, rado odlazimo u svobodan svijet. U duševnoj težnji za istinom i u čežnji za sjajem i vedrinom, što ih nalazimo u visinama planina i gora. Tu se magle razilaze, a duša postaje mirnija u rumenom sjaju zore i tihoj mela »oliji sutona.«

»Ne dolazi li sjeća k nama u šutnji na visokim klisurama, na gorskim visovima, na planinskim travnicima mirisljivoga cvijeća? Na modrim gorskim jezerima, u kojima se odrazuje bijeli oblaci i tamne borove šume, tihim mramorom i šumom svojih vitkih krošnji? U idilama čobanskog života? Na ledenim stijenama Alpi, u snimnim oblacima, što nas okružuju i zastiru kao u nekom misteriju?«

»Otkada postoji čovjek, duh njegov čežne za visinom i dostiže je u visokim gorama, ko je mu daje duševnu i tjelesnu okrepu.«

Na Kumu: »Crveno sunce zapadalo je za daleke Alpe. Vrhovi Triglava i njegovih trabanata su lakim rumenilom. Magle poput bijelih stupova dizale se iz sumračnih dolina i jedna se vukla za drugom poput prikaza nekud prema sjeveru. Čitav kraj oko Kuma, Mrzlice i Svete gore pričinio se da sastoji iz crnih silueta i bijelih sjena. Obzorje je bilo sve tamnije. Daleko nad Kamniškim i Julijskim Alpama počeli se stvarati masivni oblaci, i polagano ploviti nad njima i bacili crnu sjen na zemlju, po kojoj je puzao mrak. Bilo je mnogo mističkoga i sanjarskoga u somraku, što je dolazio iz neznanih visina i pokriva crnim baršunom naselja, kućice i crkvice s njihovim zvoncima. Svuda unaokolo tišina ljetne tople noći. — Šute zvijeri, ljudi i stvari. Ružičasti se zapan rasplinuo. Žamor tih valoviti vrhuncu, zapjevao bi Carducci.

Stojimo na samom vrhu Kuma u crnom mraku u iščekivanju, da opazimo prvu iskru ivanjskoga krijesa. A kad ugledamo prvu iskru negdje na obronku između Sv. Gore i Sv. Planine, protretno od uzbuđenja kao dieca od bojazni, kad se nadu u mraku. Nad našim glavama zabrenči otajstveni, mukli glas zvona i zadržće uzduh u tamnoj, vjeleboj noći. — noći usplamsale opojnosti, pomamnih i objesnih plamenova. Što bude u nama osjećaje poganske slobode, strasti i moći ...

Dogorjeli su krijesovi i noćni plamenovi, koš se samo dim nuši u oblacima.

Korrespondent n. o (denta)

lesne stroke, s perfektnim znanjem hrvatskega in nemškega jezika (po možnosti tudi madjarskega) išćemo za čimprejšnji nastop. Ponudbe z zahtevkom plače, sliko in referencami na oglasni oddelek »Jutra« pod značko »BAČKA«.

naša duša. Ona hoće sunca, ljepote njegovih boja, harmonije, prirode, uma i duše.

Ovako se čovjek u planini obnovljuje ...

Hrvatski listi so prinesli o Cvetišićevi knjigi laskava priznanja. Pridružimo se jim in sezimo — po lepem domaćem delu tudi mi!

Dr. H. Tuma



Kupim takoj hišo

s trgovino meš. blaga v prometnem, prednost v lesnem kraju, blizu željeznice. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Do 200.000 Din plačam takoj.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem svojo

mesnico

iz dosedanjih prostorov Krekova ulica št. 6

preselil v lastno hišo
Krekova ulica štev. 5

katero sem moderno in higienično opremil ter bom slavnemu občinstvu nudil, kakor do sedaj prvovrstno, vedno sveže meso, prekajeno meso, sianino in vse druge mesne izdelke po najnižjih cenah.

Prosim slavno občinstvo, da mi ohrani isto naklonjenost kakor do sedaj. Zagotavljam najsolidnejše in hitre postrežbe in obenem zeleč vsem svojim odjemalcem in znancem srečno in veselo Novo leto, beležim

z odličnim spoštovanjem

VINKO PERNAT,

mesar in prekajevalec

v PTUJU

15528

«Dom 44»

Oglaševalci. Družniski pismo
45128

Obročnik

Izšla znanja s promocijske
gospodinjstva. Slika pogoj
Unj. doplate na: Bodo
Adamič, poštno ležajo: Raj-
henburg. 45130

Zemlja

Gospod

28 let star, s dobro pri-
vatno službo, bi poročil
gospodini ali vdovo od
30 do 28 let staro, s nekaj
premoženjem. Dopolne, če
mogoče, s sliko, ki se pod-
dašeno besedo vrne, na
oglasni oddelki «Jutra»
pod znakom «Srednja bodo-
nost». Tajnost strogo za-
hranjeno. 45129

Mlad posestnik

In trgovci sli poročiti de-
kle do 30 let, pridno, ki bi
imela primerno doto. Cenj-
dopolne po možnosti s sliko,
ki se vrne, na oglasni od-
delki «Jutra» pod «Srednjem
nakon 1929». 45129

Piano ali klavir

dobro in dobro ohranjen
divan kupim. Jos. Oblak.
Glince XIV/11. 45128

Klavir - citre

in navadne citre, oboje se
popolnoma nove, poceni pro-
dam. Ogled na Karloviški c.
8. Ljubljana, manjše
turna trgovina. 45127

Razposiljalnica

gramofonov in plošč
H. Kenda, Ljubljana. Most-
ni trg IV. Vam pošlje po
sistemi brezplačno zelo za-
simir običnem cenik. 44638

Gramofon

dobro ohranjen gramofon.
Klavir v oglasnem oddelku
«Jutra». 45128

Mlade prašičke

na počenje (Olojci) - Span-
fericki) priporočila za novo
leto veleposlavlja Slamič
Gospodinjstva cesta št. 6
Bilgovoletu ali zaradi ome-
jene količine takoj rezervi-
raj. Telefon 2973. 44961

Psičke

mlade, prodam. Franc Stup-
lica, Selszina, Gospodinj-
stva 1. 45128

Dobri lahki konji

tudi za vprego, 5 in 6 let
stari, na prodaj Oskrbni-
štvo Fužine, D. M. v Po-
lju pri Ljubljani. 45128

Legatsijene

Za izgubljen
usnjato rokavico
desno, blizni kavarnice
«Europe», dam primosen
20 Din. Oddati pri ogle-
nem oddelku «Jutra». 45170

Torbica

s manjšo vsoto denarja se
je našla na Dunajski cesti.
Naslov v oglasnem oddelku
«Jutra». 45231

Zlata zapestnica

se je našla. Dobi se v Lin-
garjevi ulici 1111 - desno
45204

Zdravstvo

Železnato vino
Izdelanarja dr. G. Piccolini
v Ljubljani, krepko, celaba-
le, malokrvne, odrasle in
otroke. 257

Stroj

Lokomobil
100 k. sil kupim. Ponudbe
pod «Parni stroj» na po-
družnico «Jutra» v Celju.
44900-a

Rezkalni stroj

(Presnamljiv) lahko je
sdruten s cirkularjem, ku-
pim. Elektro motor 4 do 6
k. sil, istoimen tok 440
volt. Kabin s isti tok 3
do 4 mm debela posamez-
na sica. Ponudbe s navod-
bo cene na Petrovič Pet-
ter, Dol. Logatec, Cesta
št. 13. 44605

Delilni stroj

za žemlje
(Bommetolmashine) kupim.
— Ponudbe s navodbo cene
na naslov: Jos. Zanko ml.,
Selnica ob Dravi. 45129

Sivalni stroj

«Singer» se prodaja. Gospo-
dinstva cesta št. 13. II. 100.
vrtne. 45167

Pletilni stroj

Jaquard (faktari) zaščiteno
bros hibe, s tremi kartami,
prodaj za 14.000 Din. In
Sivalni stroj za pletenine
(Interlok) za 8000 Din. —
Naslov pove oglas oddelki
«Jutra». 45085

Slike za legitimacije

izdelane najhitreje fotografir
Hugo Hlilac, Ljubljana
— Sv. Petra cesta. 218

Kdo

poceni popravlja galoske in
snežke. Ponudbe na poštni
predal 240. 44936

Specijalist

na barvanje in strichenje las
ter ondulacijo Franchetti.
Ljubljana, Dunajska c. 20.
200

Urarska popravila

izvršuje najceneje in naj-
precizneje Frano Wolfing,
urar, Gospodinstva cesta 12
45232

Za kovanje konj

vov in kolaristva se priporo-
ča Matija Terlep, Ljublja-
na št. 7, Sv. Jerneja cesta 12
45232

Vreče

nove in rabljene vreče
vrti ter
luto za embalažo
ima vedno v zalogi
Mirko Mlakar
Ljubljana, Slomškova 11

Zimnice

(matraci), posteljne mreže,
lezione postelje (slojstive),
otomane, divane in tapetir-
ske izdelke nudi najceneje
Rudolf Radovan
tapetnik
Krekov trg št. 7
poleg Mestnega doma. 25

Piano ali klavir

dobro in dobro ohranjen
divan kupim. Jos. Oblak.
Glince XIV/11. 45128

Klavir - citre

in navadne citre, oboje se
popolnoma nove, poceni pro-
dam. Ogled na Karloviški c.
8. Ljubljana, manjše
turna trgovina. 45127

Razposiljalnica

gramofonov in plošč
H. Kenda, Ljubljana. Most-
ni trg IV. Vam pošlje po
sistemi brezplačno zelo za-
simir običnem cenik. 44638

Gramofon

dobro ohranjen gramofon.
Klavir v oglasnem oddelku
«Jutra». 45128

Mlade prašičke

na počenje (Olojci) - Span-
fericki) priporočila za novo
leto veleposlavlja Slamič
Gospodinjstva cesta št. 6
Bilgovoletu ali zaradi ome-
jene količine takoj rezervi-
raj. Telefon 2973. 44961

Psičke

mlade, prodam. Franc Stup-
lica, Selszina, Gospodinj-
stva 1. 45128

Dobri lahki konji

tudi za vprego, 5 in 6 let
stari, na prodaj Oskrbni-
štvo Fužine, D. M. v Po-
lju pri Ljubljani. 45128

Legatsijene

Za izgubljen
usnjato rokavico
desno, blizni kavarnice
«Europe», dam primosen
20 Din. Oddati pri ogle-
nem oddelku «Jutra». 45170

Torbica

s manjšo vsoto denarja se
je našla na Dunajski cesti.
Naslov v oglasnem oddelku
«Jutra». 45231

Zlata zapestnica

se je našla. Dobi se v Lin-
garjevi ulici 1111 - desno
45204

Zdravstvo

Železnato vino
Izdelanarja dr. G. Piccolini
v Ljubljani, krepko, celaba-
le, malokrvne, odrasle in
otroke. 257

Stroj

Lokomobil
100 k. sil kupim. Ponudbe
pod «Parni stroj» na po-
družnico «Jutra» v Celju.
44900-a

Rezkalni stroj

(Presnamljiv) lahko je
sdruten s cirkularjem, ku-
pim. Elektro motor 4 do 6
k. sil, istoimen tok 440
volt. Kabin s isti tok 3
do 4 mm debela posamez-
na sica. Ponudbe s navod-
bo cene na Petrovič Pet-
ter, Dol. Logatec, Cesta
št. 13. 44605

Delilni stroj

za žemlje
(Bommetolmashine) kupim.
— Ponudbe s navodbo cene
na naslov: Jos. Zanko ml.,
Selnica ob Dravi. 45129

Sivalni stroj

«Singer» se prodaja. Gospo-
dinstva cesta št. 13. II. 100.
vrtne. 45167

Pletilni stroj

Jaquard (faktari) zaščiteno
bros hibe, s tremi kartami,
prodaj za 14.000 Din. In
Sivalni stroj za pletenine
(Interlok) za 8000 Din. —
Naslov pove oglas oddelki
«Jutra». 45085

Slike za legitimacije

izdelane najhitreje fotografir
Hugo Hlilac, Ljubljana
— Sv. Petra cesta. 218

Kdo

poceni popravlja galoske in
snežke. Ponudbe na poštni
predal 240. 44936

Avto -

posestniki

Kupim rabljeno luksuzno
avtomobile v dobrem sta-
nju, ednomo samonajam na
drugo - svetelino nova.

O. Žužek

Ljubljana, Tavčarjeva 11.
15432-a

Neuničljiva ura

na obetajo, toda saneljivo
odporna prava švicarska
sema, ura je solidnega vi-
ra more služiti vrsto let
brez popravila. Take ure
se zelo pogosto cenijo
jamatvom dobiti v ilustre-
vanem katalogu stare stro-
kovne tvrdke Anton Kif-
mann, Maribor št. 26/b, ki
ga na sahterjo dobiti brez
plačila. 231

Dober sir

smanjke ciboe, sir za mali-
no, Skorup sir (Rahunkoe),
Deerit sir, Romadour sir
nudi najceneje Mlekarna
Grosa, Novi Sivec 10686-a

Lekarna

BAHOVEC
Ljubljana, Kongresni trg
(Dol) se v vseh lekar-
nah.)

Planinka

zdravilni čaj

premašja šeti in ova-
tuje kri, izboljša slabo
prebavo, slabotno dele-
vanje črevesja, naphova-
je, eboljenja mokračne
kislina, jeter, solca in
šolčni kamni. Vspod-
buja apetit in izboljša
učinkovitost pri arterio-
sklerozah — «Planinka»
čaj je pristen v plom
biranih paketih po Din
20 s naplacom protiva-
lisa

Lekarna

BAHOVEC
Ljubljana, Kongresni trg
(Dol) se v vseh lekar-
nah.)

Razpis

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

Razpis.

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

Razpis.

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

Razpis.

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

Razpis.

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

Razpis.

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

Razpis.

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

Razpis.

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

Razpis.

Podpisani mestni magis-
trat razpisuje za leto 1929,
1930 in 1931

vožnje oziroma pripravo za rešilni infekcijski

voz ter za požarno brambo v Mestnem domu.

Tozadveni pogoji so na vpogled v mestnem gospo-
darskem uradu v uradnih urah. Izmed po oiev opozarjamo
na določilo, da je treba založi varš ino 25.000 Din. Po-
nudbe je vložiti najkasneje do 3. januarja 1929 opoldne v
mestnem gospodarskem uradu.

Ponudbe morajo biti v smislu takšnih predlosov

pravi-
lno kolekovane oziroma s prisojbinami opremljene, ker
bi se sicer ne oziralo nanje, kakor se tudi ne bo oziralo
na zakasnele ponudbe.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 29. decembra 1929

Župan: dr. Dinko Puc l. r.

15865

PREŠERNOVA

ulica, poleg tranškanske cerkve

4

H. SUTTNER

Lastna, protokotirana tovarna UR v švic
Največja zaloga UR, ZLATNINE in SREBRNINE

NIZKE CENE. SOLIDNA POSTREŽBA.

SAMO SAMO

49 49
dinarjev dinarjev
60 60
para paraSt. 100. Kovinska anker-Roskopi Din 49.60
St. 111. Kovinska anker-Roskopi s radum
številkami in kazalci Din 69.20St. 108. Budilka, 16 cm visoka, s prevratnim
ankor-strojem, Din 44.20ZAHTEVAJTE BOGATO ILUSTRIRANI CE-
NIK S KOLEDARJEM. GRATIS IN FRANKO!

H. Suttner, Ljubljana 4

Kupujte samo KINA SRE-
BRNO JEDILNO ORODJE.
S PETDESETLETNO TO-
VARNIŠKO GARANCIJO pri
H. SUTTNER
Ljubljana,
Prešernova ulicaWMF
4

ELEKTROMOTOR CONZ



zaprta konstrukcija

najboljše in nemški pro-
izvodi brez konkurence za
industrijo obrt gospodarstva
i. t. d. — Zahtevajte ponudbe

Glavno zastopstvo:

Inž. GUZELJ, Ljubljana Jernejevo c. 8.

Telefon šte. 3252

Ravnatelj Luzove in Monolit-pecil. Samotna
opeka za vsako industrijo. Gratič grevec
Kalektaktor, patent. Siška in Volthove
male turbine

Pristno

slivovko, droženko, brinjevec, konjak
rum, vse vrste likerjev, sadnih sokov,
špirta, vinskega kisa, esenčnega kisa
čaj v zavitkih in odprt po ugodnih
cenah v trgovini

Jakob Perhavec,

Maribor, Gosposka ulica št. 19

tovarna za izdelovanje likerjev, deželnih vin in sirupov

Na debelo! 5742-a Na drobno

Vsakovrstne

trgovske knjige,

štrance, mape, nateze, herbarije, odje-
malne knjižice, bloke, šolske zvezke itd.

nudim po skrajno ugodnih cenah!

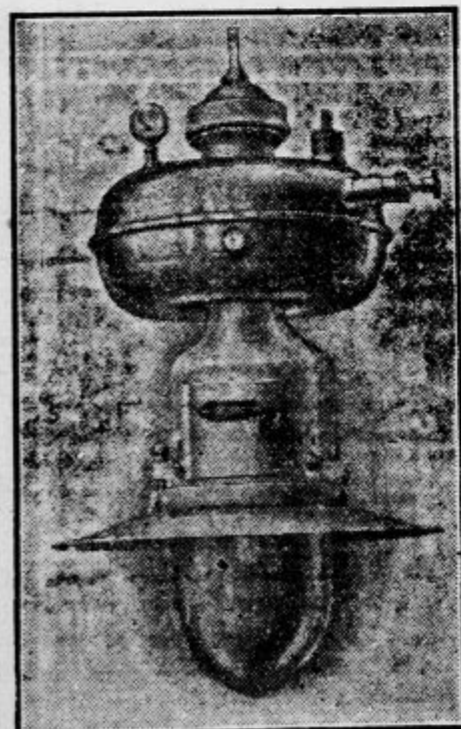
Anton Janežič,

LJUBLJANA, Florjanska 14.

Knjigovoznica in črtnica trgovskih
knjig.

NA DEBELO! NA DROBNO!

„STANDART“ svetiljka

Najboljša, najsigurnejša z lepo belo svetlobo.
Podzastopnike sprejemamo za vsa večja mesta.
Samo pisarne ponudbe na:

Standart-Svetlost Beograd Knež Mihailova 8

Chryslerjev genij
je ustvaril novo delo.

RAZSTAVA

od 1. do 4. januarja v hotelu
«Union», Ljubljana.čestcilindrski 10/55 PS., ki ne
združuje samo vseh dosedaj
znanih prednosti «Chryslerjevih»
avtomobilov, temveč ima še
mного več novih izpopolnitev.Mirna vožnja tudi na najslabših
cestah, vsled novega hidravlič-
nega blažilca (amortizatorja).
Popolna sigurnost tudi pri 100
km tempu, vsled hidravlične De
Soto Lockheed četverkolne no-
tranje čeljustne zavore in vsled
nizke lege težišča, ki ga imajo
evropski vozovi. Nobeno zana-
šanje. Veletvorni motors Strom-
berg razplinjačem, torej najiz-
datnejša poraba gonilnih snovi

CARTER-ZRAČNIK

GENERALNO ZASTOPSTVO
za Slovenijo

Dolenc & Tönnies

avtomobilna prodajna družba s o. z.
Ljubljana, Dvorakova ul. 3. (Obnova)

Tel. int. 2762.

Product of Chrysler Corporation,
Detroit U. S. A.

15.848-a

Originalna
Jugobanat-patent-moka
ni po ceni zato pa sta kruh
in pecivo iz nje nenadkriljiva.

ZA NOVO LETO!

Najprimernejša darila so:

volnene in flor - nogavice, triko, perilo, pufo-
verji, žepni robci, naramnice, kravate, srhalce,
ovratniki, ročne torbice, aktovke, dežniki, toa-
letna mila itd.

JOS. PETELINC, Ljubljana

Tel. 2913 blizu Prešernovega spomenika ob vodi Tel. 2913

Kupim stalno vsako množino

kostanjevega taninskega lesa.

smrekove skorje cele in drobljene smrekove hmeljeve droge
rabljene dobro očiščene sode od strojnega in edinega
olja po najvišjih cenah Akreditivno plačilo.

Franc Oset, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Zahtevajte
BREZPLAČEN CENOVNIK URnamiznih, žepnih, stenskih na odplačilo in v go-
tovini

»Odplata« K. D. S.

BEOGRAD, Kralja Petra 64, mezzanin

13460

Ne prekositivo!

»Schneeweiss« lasni generator (v steklenici) vas pomlad za
20 let n vne osiv lasem prirodno barvo. Povsem neškod-
ljiv, obiva se v vsi h drogerijah, lekarnah in parfumerijah. Če
ga kje ne dobate, ga pošljem proti vplačatvju zneska 40 Din
2 steklenici franko.

Droger »BAULA, Vel Becker k

Lisič e in volčje
kože

15.7.4a

menja kupuje in prodaja

Za eno zimsko lisičjo dam enega veli-
kega s rojenega volka, pripravno za pred
postelje, avto oznjo, za pod suknje itd.
Kupujem tudi vse ostale kože divjačine
stalno skozi celo leto

D. Zdravič

Ljubljana, Florjanska ul. 10

IZŠLA JE
Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1929

ki ima 365 dni

»VELIKA PRATIKA« je naistarejši
slovenski kmetijski koledar koji je
bil že od naših pradedov vpoštevani
in je še danes najbolj obratani
Letošnja obširna izdaja se odlikuje po
bogati vsebini in slikah»VELIKA PRATIKA« je najboljši in
najcenejši družinski koledarDobi se v vseh trgovinah po Slo-
veniji in stane 5 Din. Kier bi to ne
bilo dobiti, naj se naroči po dopis-
nici: pri:

J. Blasnik nas ednik

tiskarna in litografski zavod

LJUBLJANA Brez št. 12

Puškar F. K. Kaiser, Ljubljana

Kongresni trg št. 9, kupuje in prodaja stare puške, samokrese ter
prevzema iste v komisijko prodajo.

DARUJTE ZA

1

JANUAR

KOLEDARJE

IZ TVORNICE KOLEDARJEV

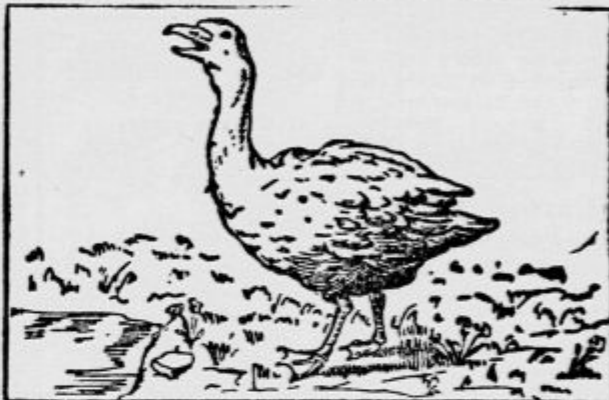
ROŽANKOVSKI I DRUG DD.

ZAGREB, Savska cesta št. 27

Telefon 44-88, 44-81.

Dobite jih v vseh boljših papirnicah
in trgovinah za galanterijsko robo ka-
kor tudi pri grosistih te stroke.

Perje

kokošje, purje,
gosje naravno in
s strojem čiščeno
dobavlja v
vsaki množini

E. VAJDA, Čakovec (Medjimurje)

Telefon 50, 3, 60.

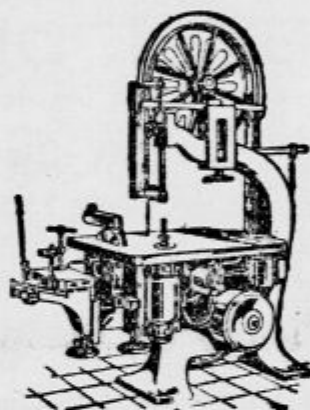
230

Specijalna tovarna strojev za obdelavo lesa
KLEIN & STIEFEL v Fuldi

Zastopnik

Peter Angelo, Ljubljana

Gledališka ulica, 4/L

Specijaliteta: mizarski in ko-
larski stroji posamezni in v
vsaki kombinaciji z izdelani-
mi elektromotorji (pogon brez
jermena) kakor tudi vsi stroji za
jermenski pogon.

Dolgotrajen kredit brez menične podlage

Zahtevajte ponudbo ali brezplačni obisk zastopnika.



Velika

Hustrovan

dobite zastopnik: Zahtevajte ga od sklad

MEINEL in HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorgor MARIBOR št. 101

Violine od Din 95.— Ročne harmonike od

Din 85. Tambure od Din 98. Gramofoni

od Din 345 dalje

Lesna industrija, gostilna, mesarija

ob državni cesti, farni cerkvi pri Mariboru. Zage polnožaretnik,
venecijanka, krožna žaga, priprava za ameriško rezanje na elek-
trični pogon v najboljšem obratu, velika množina razpoložljivih
plohov. Gostilna 6 sob, kleti, ledenica, mesarija s klavnico, veliko
gospodarsko poslopje, se zaradi starosti posestnika UGODNO
PRODA. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 15831-a

Prodajam

enonadstropno hišo

ki obsega: dva gostilniška lokala, šest sob za prenočišča, modern
klet in kegljišče. — Gostilna je prva v tem kraju s krajevno pravico,
zraven očiji rudnik in velik lesni promet, oddaljena dve minuti
or postaje; pred hišo je križišče štirih cest. Radi preselitve v mesto,
se nud ta ugodna prilika za nakup v znesku 450.000 Din, Potrebni
kapital 300.000 Din. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro
»GOSTILNA 450.« 15.828-a

Naznanilo preselitve.

Produktivna zadruga mizarskih mojstrov v Mariboru, r. z. s. o.
z., naznanja p. t. občinstvu, da se 1. januarja 1929. radi prezidave
preseli iz Grajskega trga 3 v

Vetrinjsko ul. 18, Maribor

Pohištvo lastnega izdelka v vsakem slogu od najpriprostejš
do najfinejše izvedbe iz mehkega in vsakovrstnega trdega lesa,
kakor tudi iz eksotičnih vrst lesa, je na razpolago v največji izbiri.
Solidne in strokovne izdelave z enoletnim jamstvom so samo pri

Produktivni zadrugi mizarskih mojstrov,

r. z. s. o. z.

Maribor Vetrinjska ulica št. 18.